

**Gazdasági és
Közlekedési
Minisztérium**

Útkezelői társulások mintarendszere a települési önkormányzatok számára

ÚTMUTATÓ

**ÚTI-TÁRS
ÚTI-TÁRS
ÚTI-TÁRS**

ÚTKEZELŐI TÁRSULÁSOK MINTARENDSZERE A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK SZÁMÁRA

Készítette a Közlekedéstudományi Egyesület munkabizottsága (K+F 2002 0102 03-8), a
Közlekedési és Vízügyi Minisztérium megbízásából
Bíró József vezetésével, *dr. Döbrentei Margit*, *Németh Sándor*,
dr. Szabó József, *Szabóné Csernai Éva*

Konzulens
Gál Mária vezető főtanácsos, GKM

Szerkesztette
Bíró József

A kiadvány készítésében közreműködött
az Állami Közúti Műszaki és Információs Közhasznú Társaság (témakonzulens *Schulz Margit*)
megbízásából
a Magyar Útügyi Társaság szakbizottsága *dr. Schváb János* vezetésével

ISBN 963 210 535 4

Kiadja a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Közúti közlekedési főosztálya
Felelős kiadó: *Székely András* főosztályvezető

Borítóterv: AdArt
A kiadványt gondozta: PMS 2000 Mérnöki Társaság
Témafelelős: *dr. Petőcz Mária*

ELŐSZÓ

Döntéshozóknak ajánlom figyelmébe jelen útmutatót, a helyi közutakért felelős települési önkormányzatok polgármestereinek, jegyzőinek, ügyek iránt érdeklődő képviselő-testületi tagjainak. Azoknak a vezetőknek, akik tudják, hogy a közutak használhatósága, állapota a lakosság számára egyre fontosabb, illetve akik a megoldásra váró problémákkal, feladatokkal szembesülve érezték már az ügyi szakember hiányát.

A nagyobb városok polgármesteri hivatalai ma már elképzelhetetlenek ügyi, mélyépítési szakemberek nélkül. A kisebb településeken azonban – néhány kivételtől eltekintve – az elmúlt évtizedben nem sikerült megteremteni az útfenntartás, üzemeltetés állandó szakmai hátterét. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény pedig az alapvető közútkezelői feladatok és felelősség tekintetében nem tesz különbséget az állami tulajdonú országos közút és az önkormányzati tulajdonú helyi közút kezelői között. Úthasználói oldalról ugyanis ez az egyenlőség fejezi ki legjobban a közúthálózat összefüggő rendszerét. A személyek, áruk és szolgáltatások biztonságos célba érkezésének útpálya-feltételeiről a közút kezelőinek kell gondoskodniuk.

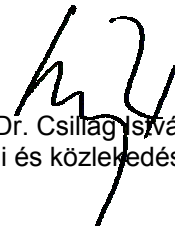
A statisztikai adatok szerint a magyarországi települések közül mindössze 64 helyen van 200 kilométernél hosszabb helyi közúthálózat, ahol a kezelői feladatok ellátása már megfelelő szakemberrel és kellő hatékonysággal megszervezhető. A többi, közel 3100 település érdekelt lehet a közútkezelői feladatok társult formában való ellátásában.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium kiemelt feladatának tekinti a helyi önkormányzatokkal való együttműködést, a szakmai munka segítségét, hogy a települési önkormányzatok sikeresen megfeleljenek a XXI. század közúti közlekedési követelményeinek. Jelen útmutató ehhez kíván hozzájárulni: lépésről lépésre segíti az önkormányzatokat a társulások létrehozásában, áttekinti a teljes kezelői feladatkört, bemutatja a társulások lehetséges változatait, javaslatot ad a döntéshez és szerződésmin-tákkal segíti a folyamatot.

A közútkezelői feladatok ellátására önkéntes alapon szerveződő önkormányzati társulás az önálló polgármesteri hivattal, illetve műszaki osztállyal, ügyi műszaki ügyintézővel nem rendelkező települési önkormányzatok számára a közeljövő legnagyobb intézményi innovációja lehet. Ez távolról sem az önkormányzatiság feladása, hanem épp ellenkezőleg: az önkormányzatiságot megfelelő költséghatékonysággal szolgáló, szakmai alapokon nyugvó – kisebb településenként nem elérhető, de közösen megvalósítható – közútkezelői szervezet létrehozása. Egy olyan szervezeté, amely ismeri a település valamennyi közúti problémáját, de nem dönt, nem dönthet a képviselő-testület, a polgármester, a jegyző ellenére vagy helyett. A számára meghatározott feladatokat elvégzi, a döntéshozókat szakmai javaslatokkal segíti.

Bízom abban, hogy ez az útmutató, amelyet a Belügyminisztérium egyetértésével bocsátunk útjára, megfelelő szakmai iránymutatást ad mindazon települési önkormányzatok számára, amelyek útkezelői feladatainak ellátása a javasolt módon szakszerűbbé és hatékonyabbá tehető, növelve a helyi közúthálózat forgalombiztonságát, használati értékét és ezáltal javítva a lakosság közérzetét.

Budapest, 2003. május

Dr. Csillag István
gazdasági és közlekedési miniszter

TARTALOM

Előszó.....	3
1. fejezet – Bevezető.....	5
2. fejezet – A helyi önkormányzatok ügyi feladatai.....	7
3. fejezet – A helyi önkormányzati társulások jogszabályi háttere, a társulási megállapodások alaptípusai.....	19
4. fejezet – A társulási alaptípusok és az ügyi feladatrendszer harmóniája.....	25
5. fejezet – Az ügyi társulások térbeli keretei.....	30
6. fejezet – A feladatellátás feltételei, a társulások finanszírozása.....	33
7. fejezet – Hét lépés az ügyi társulás felé.....	36
8. fejezet – Az ügyi társulások működése, kapcsolati rendszere.....	42
9. fejezet – Zárzó.....	46
Mellékletek.....	47
Függelék.....	72
Irodalomjegyzék.....	81

1. FEJEZET – BEVEZETŐ

„A helyi önkormányzatok jogosultak arra, hogy hatáskörük gyakorlása körében közös érdekeltségű feladatok megoldása érdekében együttműködjenek, és törvényi keretek között más helyi önkormányzatokkal társulást hozzanak létre.”

A helyi önkormányzatok európai chartája 10. cikkely 1. pont

MI IS AZ ÚTI-TÁRS?

Az ÚTI-TÁRS:

- a helyi önkormányzatok önkéntes útkezelői társulásainak létrehozását, működését elősegítő szakmai program építőköve;
- kézikönyv, melyben rendszerezett formában megtalálható az önkormányzatok útügyi feladatainak gyűjteménye, az útügyi társulások lehetséges formáinak bemutatása, tevékenységi körének körvonalazása, működési mechanizmusa;
- módszertani útmutató, mely forgatókönyvszerűen bemutatja a társulások létrehozásának, megalkotásának lépéseit, előnyeit;
- szerződés-mintatár, mely a gyakorlati hasznosíthatóságot növelve tartalmazza a társulás létrehozásához szükséges mintaszerződéseket is.

Kinek készült?

Az ÚTI-TÁRS hasznos segítőtársa lehet:

- a polgármestereknek;
- a jegyzőknek;
- a közlekedési ügyek iránt érdeklődő önkormányzati képviselőknek;
- a polgármesteri hivatalok közlekedési feladatokkal megbízott ügyintézőinek, valamint
- az útügyi társulások vezetőinek és szakembereinek.

Miben segíthet?

Az ÚTI-TÁRS szakmai iránymutatásul szolgál és utat mutat azon önkormányzatok számára, amelyek önszerveződéssel társat keresnek szerteágazó útügyi szakfeladataik hatékonyabb, magasabb szintű ellátásához.

A települési önkormányzatok oktatási, művelődési, egészségügyi, szociális feladatellátásának teljesen természetes intézményi hátterei az önkormányzati működtetésű iskolák, művelődési házak, orvosi rendelők vagy szociális otthonok.

Az ugyancsak önkormányzati feladatkörbe tartozó helyi közúthálózat működtetésének azonban ilyen általánosan elfogadott intézményi háttere a települések meghatározó többségénél nincsen. Az összességében mintegy 130 ezer km hosszúságot kitevő helyi közúthálózat pedig jelentős értéket képvisel, megfelelő szintű kezeléséhez, fenntartásához, üzemeltetéséhez alapvető önkormányzati, ágazati, nemzetgazdasági érdek fűződik. A tanácsi közutak önkormányzati tulajdonba kerülése óta eltelt több mint tíz év gyakorlati tapasztalatai azt mutatják, hogy pénzügyi forrás, illetve szakember híján különösen a kisebb városoknak, illetve a községeknek okoz jelentős nehézséget útügyi feladataik maradéktalan ellátása.

Az ÚTI-TÁRS – mint útkezelői társulási mintarendszer – kitörési pontot jelenthet az érintett önkormányzatok számára, mivel bemutatja, hogy együttműködéssel, a meglévő források koncentrálásával, addicionálással az önkormányzati útügyi feladatellátás szakszerű intézményi háttere is megteremthető.

Az útmutató egyik jelentős részét képezi az önkormányzatokat mint útkezelőket terhelő tételes feladat- és hatásköri jegyzék, a pontos jogszabályi hivatkozások megjelölésével. E „kötelezettség-tár” önmagában is hasznos, mivel a döntéshozók figyelmét az útügyi feladatok sokszínűségére irányítja, ellátásuk társadalmi, gazdasági fontosságára, illetve az azok elmulasztásával együtt járó jogi felelősségre.

Az anyag mind a települések sajátosságait, mind a társulásban ellátható feladatok körét tekintve nagyfokú differenciálásra törekszik, így azonos szakmai alapelveken nyugvó, de a települési igények széles skáláját kielégíteni tudó útügyi társulástípusokra tesz javaslatot, és segítséget nyújt a társulás előkészítésétől a megalakuláson keresztül a működtetésig, valamennyi jelentősebb fázisban.

Az 1990-ben kialakult magyar önkormányzati rendszer a demokratikus jogállam részeként, az önkormányzatiság európai értékeinek megfelelően működik. Ezen értékrend szerint az állampolgárok egyszerre kívánnak a helyi életviszonyokra vonatkozó döntéseket befolyásoló választópolgárok, és magas színvonalú közszolgáltatásokban részesülő fogyasztók lenni.

Bár Európában az önkormányzatiság sokszínű – nincs egységes önkormányzati modell –, a magas szakmai színvonal és a megfelelő költség-hatékonyság mindenütt követelmény.

Figyelembe véve, hogy a magyarországi települések több, mint 90 százalékának (3135-ből 2854 településnek) a lélekszáma ötezer fő alatti (ahol általában főállású közlekedési szakember kellő hatékonysággal nem foglalkoztatható), az útügyi szakterületen a szakmaiság és költségtakarékosság közös követelményét egyaránt jól szolgálhatja az útügyi társulás, a közútkezelői feladatok társulásos formában történő ellátása.

Az önkormányzatiság magyarországi fejlődésére visszatekintve kár lenne elhallgatni, hogy a közös tanácsok szervezésének és működésének kedvezőtlen tapasztalatai még árnyékként vetődnek a társulásokra, és esetenként riasztják az érintett településeket az újszerű kapcsolatfelvételtől.

Aki azonban az útmutatót áttanulmányozza, meggyőződhet arról, hogy:

- a törvényi garanciák alapján,
- az önkormányzatok önkéntes és szabad elhatározásából,
- egyenjogúságuk tiszteletben tartásával,
- a kölcsönös előnyök és az arányos teherviselés elvei szerint létrehozott korszerű útügyi társulás nem azonos a „közös tanáccsal”, hanem minőségében egészen más.

Nem kényszer, hanem egy eszköz, mely lehetőséget nyújt az önkormányzatokra bízott hatalmas útvagygon megbecsülésére, az érintett települések lakói közlekedésbiztonságának, közlekedési viszonyainak javítására, életminőségének érzékelhető emelésére. A társulás teszi lehetővé, hogy a kisebb önkormányzatok számára is útügyi szakemberek álljanak rendelkezésre útkezelői feladataik elvégzésére, a képviselő-testületi döntések segítésére, megalapozására.

Induljunk el hát a korszerű közútkezelői társuláshoz vezető felfedező úton!

A következő fejezetben először azt vizsgáljuk, hogy a hatályos jogszabályok alapján – társulás híján –, milyen útügyi feladatok hárulnak – a legkisebbtől a legnagyobbig – minden egyes helyi önkormányzatra.

(Kézirat lezárva: 2003. május)

2. FEJEZET – A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK ÚTÜGYI FELADATAI

„Midőn a közlekedési ügyek rendezésében hazánk anyagi felvirágzásának talpköveit akarjuk letenni, ne felejtsük, hogy ez által egyszersmind viszonyaink egész épületét érintjük; nincs köz-, és magángazdaságunknak ága, mely általa ne illetné;”

Gróf Széchenyi István: Javaslat a magyar közlekedési ügy rendezéséről

A közúthálózat működőképességének biztosításához összetársadalmi érdek fűződik. A közúti közlekedésről szóló, többször módosított 1988. évi I. törvény (Kkt.) alapján a közúthálózatot megtestesítő országos közutak az állam, a helyi közutak (ideértve a kerékpárutakat is), a települési önkormányzatok tulajdonában vannak.

Míg az úthasználók gyakorlatilag azonos igényeket támasztanak a közúthálózat egészével szemben, addig a tulajdonforma különbözőségéből adódóan ezen elvárásoknak az állami és helyi közutak vonatkozásában teljesen eltérő szervezeti rendszerben kell eleget tenni.

Az állami közutak kezelését a miniszter által a fenntartásra, a fejlesztésre és a fejlesztéssel összefüggő üzemeltetésre alapított közhasznú társaság (kölségvetési szerv, vagy az állam többségi részese-désével működő gazdálkodó szervezet), vagyis külön e célra létrehozott szakapparátus végzi.

A helyi közutak vonatkozásában viszont az útügyi szakmai feladatok ellátása egy speciális önkormányzati szervezeti és felelősségi rendszeren keresztül kell, hogy megvalósuljon. Még összetettebbé válik a feladat azáltal, hogy a hatályos jogszabályok – a helyi önkormányzat generális felelősségének kimondása mellett – az útfenntartás, útkezelés, üzemeltetés különböző résztevékenységeit a képviselő-testület, a polgármester, illetve a jegyző kompetenciájába utalva osztják meg. E lényegesen különböző döntési szinteken a feladatellátás módja, kötöttségei, eljárási szabályai igen eltérőek, ezért fontos mind útügyi szakmai, mind közigazgatási, felelősségi szempontból annak egyértelmű meghatározása, hogy milyen deklarált módon és intézményes garanciák mellett mondható el, hogy az egyes szintek feladatainak a tőlük elvárható mértékben eleget tettek. A közigazgatási felelősségi oldal tisztázásával lehetővé válik egy megfelelő visszacsatolási, ellenőrzési rendszer kialakítása is.

Az útmutató a teljesség igényével igyekszik tételesen számba venni a helyi önkormányzatok útügyi feladatait meghatározó jogszabályi előírásokat és azzal párhuzamba állítani az intézkedésre jogosultat, illetve kötelezettet, valamint az útügyi szakmai és közigazgatási tartalmat figyelembe véve a lehetséges intézkedések módját.

Ezáltal tulajdonképpen egy, a helyi önkormányzatok útügyi feladatainak ellátását szolgáló – a feladat-tervezést, végrehajtást, ellenőrzést magába foglaló – speciális helyi útügyi közigazgatási kontrolling jön létre, amely egyúttal az igényes feladatellátás szakszerűségi kritériumrendszerét is felállítja.

2.1. A helyi önkormányzat központi jogszabályokból fakadó útügyi feladatai

A helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 1. § (5) bekezdése szerint a helyi önkormányzatnak kötelező feladat- és hatáskört csak törvény állapíthat meg. Ennek megfelelően a települési önkormányzat útügyi feladatai is alapvetően az Ötv.-ből és a már említett Kkt.-ből vezethetők le.

Szakmai szempontból az útügyi feladatokat az útügyi hatósági feladatok és az útkezelői feladatok összessége alkotja. *Az útkezelői feladatok további négy, viszonylag jól elkülönülő főcsoportra – az útügyi igazgatási jellegű feladatokra, az üzemeltetési feladatokra, az útfenntartási feladatokra és a közútfejlesztési feladatokra – bonthatók.*

Az Ötv. 8. § (1) és (4) bekezdésében kötelezően ellátandó feladatként csak a helyi közutak fenntartásáról való gondoskodást írja elő a települési önkormányzat számára. A helyi közutak fejlesztésével kapcsolatos tevékenységet, a hatósági jogkört, valamint az útkezelői tevékenység ellátásának kötel-mét a Kkt. rendeli el.

A főcsoportokon belüli egyes részfeladatok végrehajtása, szakmai követelményeire vonatkozó előírások – a Kkt. felhatalmazása alapján – a többször módosított 30/1988. (IV. 21.) MT rendeletben, valamint több miniszteri rendeletben található meg.

Mielőtt rátérnénk a jogilag tételesen előírt feladatok áttekintésére, szakmai szempontból indokolt az egyes feladatcsoportok egyértelmű definiálása annak érdekében, hogy a jogszabályi előírások műszakilag szabatos besorolást nyerjenek.

a) **Útügyi igazgatási jellegű feladatok**

A közutak osztályba sorolásával, forgalmi rendjének kialakításával, az útkezelői hozzájárulások kiadásával, az útügyi érdekek képviselésével, a tulajdonosi jogok gyakorlásával, a közutak műszaki, minőségi, forgalmi, baleseti adatai, valamint forgalmi rendje és a közutakra fordított költségek nyilvántartásának vezetésével kapcsolatos tevékenységek összessége.

b) **Üzemeltetési feladatok**

A közúti forgalom biztonságos és kulturált lebonyolítását, a közutak biztonságos használatát elősegítő szolgáltatások, rendszeres, illetve eseti beavatkozások összessége. Ilyenek: az út-, illetve járdaburkolat tisztántartása, vízelvezetés biztosítása, a forgalombiztonságot zavaró növényzet eltávolítása, az útkörnyezet tisztántartása, műtárgyak, úttartozékok tisztítása, jelzőtáblák helyreállítása, út- és műtárgy-ellenőrzési és hídvizsgálati feladatok, kaszálás, növényzet gondozása.

c) **Útfenntartási feladatok**

A forgalmi igénybevételből és az időjárás, valamint egyéb természeti hatásokból származó természetes leromlás ellensúlyozásához szükséges tevékenységek ellátása, amely alkalmas a meglévő közutak, illetve járdák állagának megóvására. Útfenntartási tevékenységek a következők: kátyúzás, repedésjavítás, burkolatgyűrődések lemarása, keréknyomvályúk megszüntetése, felületi meghibásodások javítása, kőburkolatok süllyedéseinek javítása, kövek cseréje, földutak profilki-egyenlítése, útpadkák lenyeseése, rézsűk javítása, az úttartozékok fenntartása, úgymint: új oszlopok, táblák kihelyezése, pótlása, burkolati jelek felfestése, új korlátok kihelyezése, a korlátok javítása, pótlása, mázolója stb.

d) **Közútfejlesztés**

Idetartoznak az olyan útépitési munkák, amelyek két földrajzi pont között vagy új összeköttetést teremtenek, vagy a meglévő út kapacitását lényegesen megjavítják. Ilyenek: kül- és belterületi utak építése, szilárd burkolattal való ellátása, járdák, gyalogutak, gyalog- és kerékpárutak, kerékpárutak létesítése, útkorszerűsítés, új hidak és műtárgyak építése vagy korszerűsítése.

A helyi közútkezelői tevékenység fenti, szakmailag megfogalmazott feladatrendszerben történő csoportosítását az 1. ábra összegezi.

2.2. Hatáskör- és feladatelhatárolás az önkormányzaton belül a képviselő-testület, a polgármester és a jegyző között

A feladatelhatárolás alapját A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköréről szóló 1991. évi XX. tv. (a továbbiakban: Htv.) képezi, amelynek 92. § (10) bekezdés a) és b) pontja tételesen meghatározza, hogy azon jogszabályhelyeken, ahol a Kkt. a közút kezelője számára feladatot állapít meg a helyi közutak tekintetében, a helyi önkormányzat képviselő-testületét, vagy a jegyzőt (főjegyzőt) kell érteni.

(Meg kell jegyezni, hogy bár a Kkt. vonatkozásában a kategorizálás viszonylag teljes körű, de az alacsonyabb szintű jogszabályoknál hasonló kategorizálás jogszabályi szinten nincs, így a határterületen lévő egyes feladatok besorolása csak a törvényi besorolásból való következtetésként vezethető le.) A feladatot minden esetben törvény rögzíti, egyes kiemelt részfeladatok végrehajtási módját és az azokhoz kapcsolódó jogosultságokat kormány-, illetve miniszteri rendeletek határozzák meg. A közútkezelő felsorolás ez utóbbiakra is kitér.

2.2.1. Képviselő-testületi feladatok és jogosultságok

I. Útügyi igazgatási jellegű feladatok

Gondoskodik a közúti közlekedéssel összefüggő önkormányzati feladatok ellátásáról.

Kkt. 8. § (1), 9. § (2)

A törzsvagyonának részét képező közutak és műtárgyaik működtetése céljából önkormányzati intézményt, vagy saját többségi részesedésével e célra gazdálkodó szervezetet alapíthat, vagy a működtetést koncesszióba adhatja. *Kkt. 9/B § (2), (4) b)*

1. ábra –A helyi önkormányzatok útkezelői feladatai

Ütügyi igazgatási jellegű feladatok	Üzemeltetési feladatok	Útfenntartási feladatok	Közútfejlesztési feladatok
Útkezelői nyilvántartások vezetése	Útellenőri szolgálat működtetése Útburkolat tisztántartása Vízvezetés biztosítása Forgalom biztonságát veszélyeztető helyzet elhárítása Mutárgyellenőrzés és hidvizsgálat	Burkolatok fenntartása: • kátyúzás, • repedésjavítás, • burkolatgyúrodések lemarása, • keréknyomvályúk megszüntetése, • felületi meghibásodások javítása, • koberköltek javítása, • földutak profilkiegyenlítése stb. Hidak és mutárgyak fenntartása: • híd szerkezetek fenntartása, • dilatációs szerkezetek és szigetelések fenntartása Vízvezetés fenntartási feladatai: • útpadkák lenyесése, • rézsúk javítása, • csatornák javítása, árkok profilba hozása	Közlekedésfejlesztési, illetve településrendezési tervek készítése Útkorszerűsítések, útépítési beruházások tervezetése, versenykiírása, lebonyolítása Építetési feladatok Finanszírozás megszervezése
Útkezelői hozzájárulások kiadása			
Útügyi érdekek képviselése más eljárásokban, közutak védelme	Úttartozékok tisztítása Jelzőtáblák helyreállítása Elemi károk elhárítása Forgalomterelés, útlezárás Téli útüzem, hóeltakarítás, síkosságmentesítés Közúti növényzet gondozása: • kaszálás, • sövény- és faültetés, metszés, illetve nyírás		
Forgalmi rend kialakítása, felülvizsgálat			
Várakozási díj és pótdíj szedésének elrendelése			
A helyi közutak osztályba sorolása			
Kártérítési kötelezettséggel kapcsolatos teendők			Együttműködés a közös teendőkben az országos közút kezelőjével

Közút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetőleg kijelölt várakozóhelyen díj és pótdíj szedését rendelheti el.

Kkt. 15. § (3); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) a); 19/1994. (V. 31.) KHVM r. 8. § (1)

A helyi közutak – beleértve a kerékpárutakat is – tulajdonosi jogosítványait gyakorolja. *Kkt. 32. § (1)*

Helyi közutak országos közúttá, vagy magánúttá nyilvánítását kezdeményezheti. *Kkt. 32. § (2)*

Kialakítja a közút forgalmi rendjét, ha jogszabály másként nem rendelkezik. Ennek keretében az utak forgalmának szabályozása, valamint a közúti jelzések elhelyezése, fenntartása, üzemeltetése és eltávolítása – egyes meghatározott kiegészítésekkel és kivételekkel – a feladata. A forgalmi rendet – a forgalmi körülmények vagy a baleseti helyzet jelentősebb változása esetén, de legalább ötvenként – felül kell vizsgálni, és ha szükséges, módosítani kell.

Kkt. 34. § (2); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) a); 20/1984. (XII. 21.) KM r. 2. § (1)

Az útkezelői kötelezettségének megszegésével okozott kárt a polgári jog általános szabályai szerint köteles megtéríteni. *Kkt. 35. §*

Engedélyt ad a „Mindkét irányból behajtani tilos”; „Kivéve engedéllyel” közúti jelző-, és kiegészítő tábla hatálya alá eső korlátozással érintett területen lakó, ott telephellyel rendelkező vagy oda (onnan) áru-szállítást végző természetes és jogi személyek részére a behajtásra.

1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet 14. § (14)

Az országos közutat keresztező, illetőleg ahhoz csatlakozó helyi közúton, az útkereszteződés szabályozása miatt szükséges közúti jelzéseket a keresztezett út kezelője által meghatározott feltételeknek megfelelően köteles elhelyezni. *20/1984. (XII. 21.) KM r. 2. § (2)*

A településrendezési tervek figyelembevételével osztályba sorolja a helyi közutakat.

19/1994. (V. 31.) KHVM r. 3. § (6)

II. Üzemeltetési feladatok

A közlekedési hatóság rendelkezése alapján a jel, jelzés, reklámtábla, reklámhordozó, reklámcélú berendezés vagy egyéb tárgy eltávolítását – a kötelezett költségére és veszélyére – elvégezheti, vagy elvégeztetheti. *Kkt. 12. § (4)*

Az általa kezelt közutak tekintetében gondoskodik arról, hogy a közút a biztonságos közlekedésre alkalmas, közvetlen környezete esztétikus és kulturált legyen.

Kkt. 34. § (1); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) a)

Gondoskodik a közút tisztántartásáról, a hó eltakarításáról, továbbá az út síkossága elleni védekezésről. *Kkt. 34. § (5); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) a)*

A közút melletti ingatlanon, annak rendeltetésszerű használatát lényegesen nem akadályozó módon közúti jelzést, mozgatható hóvédművet, illetőleg – kártalanítás ellenében – azon, az alatt vagy felett műtárgyat helyezhet el, vagy tarthat fenn. *Kkt. 43. § (1); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) a)*

Útellenőri szolgálatot működtet, és az ágazati miniszter által megállapított keretek között meghatározza az útellenőri szolgálat működésének feltételeit. *Kkt. 45. § (1); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) a)*

A közlekedés biztonsága érdekében a közút melletti ingatlan tulajdonosát terhelő, halasztást nem tűrő munkákat a tulajdonos egyidejű értesítése mellett, annak költségére elvégezheti vagy elvégeztetheti, ha azokat a tulajdonos felszólítás ellenére sem végzi el. *30/1988. (IV. 21.) MT r. 36. §*

Jogosult a kezelésében lévő közúton tárolt járművek elszállítására a KRESZ-ben meghatározott feltételek fennállása esetén. *1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet 59. § (3)*

III. Útfenntartási feladatok

Gondoskodik a helyi közutak fenntartásáról. *Ötv. 8. § (1), (4); 1988. évi I. tv. (Kkt.) 8. § (1), 9. § (2)*

Gondoskodik a gyalogos-átkelőhelyek megvilágításáról, a gyalogos-átkelőhelyhez vezető szilárd burkolatú járda, gyalogút és gyalogos-felállóhely, a kiemelt szegélyen vagy padkán kívüli gyalogoskorlátok, egyéb gyalogos biztonsági berendezések létesítéséről és fenntartásáról, valamint a gyalogosok részére szolgáló vasúti gyalogos-átkelőhely létesítéséről. Viseli a létesítési, elhelyezési, építési, áthelyezési, fenntartási és üzemeltetési költségeket, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

20/1984. (XII. 21.) KM r. 2. § (5), (10)

Fedezi a tehergépjárművek helyszíni tengelyterhelés-ellenőrzésének költségét, amennyiben az ellenőrzést megrendeli. *4/1999. (II. 12.) KHVM rend. 6. § (2)*

IV. Közútfejlesztési feladatok

Ha a közlekedési hatóság az út megszüntetését engedélyezte, azt el kell bontania. *Kkt. 29. § (4); 1991. XX. tv. 92. § (10) a)*

A közút használatában érdekelt természetes és jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, valamint a helyi önkormányzat az alapvetően lakossági érdeket szolgáló közút építésére (földút szilárd burkolattal való ellátására) együttműködhetnek. *Kkt. 31. § (1)*

A helyi építési szabályzatban, illetőleg a szabályozási tervben a területre előírt kiszolgáló utakat és a közműveket az újonnan beépítésre szánt, illetve a rehabilitációra kijelölt területeken legkésőbb az általuk kiszolgált építmények használatbavételéig meg kell valósítani. *1997. évi LXXVIII. tv. 28. § (1)*

A helyi közúthálózat fejlesztésére vonatkozó tervet a közlekedési hatósággal egyeztetni kell. *30/1988. (IV. 21.) MT r. 5. § (3)*

A helyi közúthálózat fejlesztési tervét a település szerkezeti terv részeként a tulajdonos települési önkormányzat képviselő-testülete hagyja jóvá. *30/1988. (IV. 21.) MT r. 5. § (5)*

V. Hatósági feladatok

Ha az útépítési együttműködésben az érdekeltek több mint kétharmada részt vesz, az abban részt nem vevő, de a közút használatában érdekelt természetes és jogi személyt, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságot a résztvevők által vállalt anyagi hozzájárulás mértékéig – a rendeletében meghatározott módon – útépítési érdekeltiségi hozzájárulás fizetésére kötelezheti.

Kkt. 31. § (2); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) a)

(Fontos: Ez az önkormányzatnak ügyi, de nem útkezelői feladata. E feladatkörében a képviselő-testület nem mint közútkezelő, hanem mint a helyi közhatalom gyakorlója, önkormányzati hatósági hatáskörben jár el, az Ötv. 11. paragrafusában foglaltakat is figyelembe véve.)

2.2.2. Polgármesteri feladat

Ha az elemi csapás, vagy rendkívüli hóakadály elhárítása egységes, központi irányítást nem igényel, a védekezés és mentés irányítása – az érdekeltek bevonásával – a polgármester, vagy a főpolgármester, illetőleg a megyei, fővárosi közigazgatási hivatal vezetője feladata. *Kkt. 16. § (2)*

2.2.3. Jegyzői feladatok és jogosultságok

I. Ütügyi igazgatási jellegű feladatok

A hozzájárulása nélkül vagy attól eltérő módon a közút területén elhelyezett reklámcélú tárgyat vagy berendezést eltávolíthatja. *Kkt. 12. § (5)*

A közutat, annak műszaki, minőségi, forgalmi, baleseti adatait, valamint a forgalmi rendjét meghatározó jelzéseket, továbbá a közút üzemeltetésére, fenntartására és fejlesztésére fordított költségeket nyilván kell tartania. *Kkt. 34. § (3); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) b)*

A közút felbontásához annak területén, az alatt vagy felett építmény vagy más létesítmény elhelyezéséhez, a közút területnek egyéb nem közlekedési célú elfoglalásához hozzájárul. *Kkt. 36. § (1); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) b)*

Kérelmezi a közlekedési hatósági eljárást, ha a közutat nem közlekedési célból a hozzájárulása nélkül, vagy a hozzájárulásban előírt feltételektől eltérően vették igénybe, illetőleg, ha az igénybevétel miatt a helyreállítás befejezésétől számított három éven belül keletkezett süllyedést vagy más hibát az igénybevevő felszólításra sem javítja ki. *Kkt. 37. § (2); 30/1988. (IV. 21.) MT r. 29. § (1)*

Útcsatlakozás létesítéséhez hozzájárul. A hozzájárulás kérdésében 30 napon belül köteles nyilatkozni. E határidő – indokolt esetben – egy ízben további 30 nappal meghosszabbítható. *Kkt. 39. § (1); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) b); 19/1994. (V. 31.) KHVM r. 7/A. § (2)*

A közlekedés biztonsága érdekében felszólíthatja a Kkt. 41. § (1) bekezdésében megjelölt építmény, útcsatlakozás tulajdonosát (kezelőjét) annak felújítására, korszerűsítésére vagy megszüntetésére, ennek eredménytelensége esetén közlekedési hatósági eljárást kezdeményezhet. *Kkt. 41. § (2)*

Hozzájárul a közút műtárgyának minősülő burkolt árokba, csatornába, vagy más vízvezető létesítménybe, a közút területén kívüli területekről származó vizek bevezetéséhez. *Kkt. 42. § (3)*

Hozzájárul külterületen a közút tengelyétől számított ötven méteren, autópálya, autótűt és főútvonal esetén száz méteren belül építmény elhelyezéséhez, kő, kavics, agyag, homok és egyéb ásványi nyersanyag kitermeléséhez, illetőleg a közút területének határától számított tíz méter távolságon belül fa ültetéséhez, vagy kivágásához. *Kkt. 42/A § (1); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) b)*

Azt, aki a közúti forgalom biztonságát, zavartalanságát a közút, annak műtárgya, tartozéka beszenyezésével, a közúti jelzés, vagy egyéb tárgy elhelyezésével, eltávolításával, megváltoztatásával, vagy más hasonló módon sérti, vagy veszélyezteti, az eredeti állapot helyreállítására, a veszély megszüntetésére, és az azt előidéző magatartástól való tartózkodásra felszólítja; ennek eredménytelensége esetében közlekedési hatósági eljárást kezdeményez. *30/1988. (IV. 21.) MT r. 2/A §*

A rendőrség, a tűzoltóság és a fegyveres erők megkeresésére hozzájárul a közút lezárásához, forgalmának korlátozásához (eltereléséhez). *30/1988. (IV. 21.) MT r. 7. § (1)*

Hozzájárul a megengedett össztömeget, illetőleg a megengedett legnagyobb tengelyterhelést meghaladó, a túlméretes, továbbá a lánctalpas jármű közlekedéséhez, illetve a jogszabályban megjelölt esetekben hozzájárulását megtagadhatja.

30/1988. (IV. 21.) MT r. 8. § (1); 4/1999. (II. 12.) KHVM r. 3. § (1), 4. § (1)

A közút melletti olyan tevékenység észlelése esetén, amely a közlekedés biztonságát vagy a közút állagát veszélyezteti, a szabályszegőt a tevékenység megszüntetésére vagy a közlekedés biztonsága, illetőleg a közút állagának védelme érdekében szükséges intézkedés megtételére felszólítja; ennek eredménytelensége esetében közlekedési hatósági eljárást kezdeményez.

30/1988. (IV. 21.) MT r. 31. § (2)

Ha a közút mellett fekvő ingatlanról a közútra föld, iszap, kő vagy egyéb anyag kerül, illetőleg az ingatlanon lévő fákon és növényzeten az út állagának védelme és a közúti forgalom biztonsága érdekében szükséges gondozási munkákat az ingatlan tulajdonosa nem végzi el, a szükséges intézkedés megtételére felszólítja; ennek eredménytelensége esetében közlekedési hatósági eljárást kezdeményez.

30/1988. (IV. 21.) MT r. 33. § (2)

A közút nem közlekedési célú igénybeviteléhez való hozzájárulást megtagadja az e bekezdésben meghatározott esetekben. *19/1994. (V. 31.) KHVM r. 6. § (3)*

A közút igénybeviteléért fizetendő díj összegét megállapítja. *19/1994. (V. 31.) KHVM r. 6. § (4)*

A közút hozzájárulás nélküli vagy a hozzájárulásban foglaltaktól eltérő igénybevitelére esetén fizetendő pótdíj megállapítását kéri a közlekedési hatóságtól. A kérelemhez csatolni kell az ebben a paragrafusban felsoroltakat. *19/1994. (V. 31.) KHVM r. 6. § (7)-(8)*

A hozzájárulás megadásáról vagy megtagadásáról szóló nyilatkozatában köteles a kérelmezőt tájékoztatni arról, hogy a döntés felülvizsgálatát a közlekedési hatóságtól kérheti. A hozzájárulás megtagadását köteles írásban megindokolni. *19/1994. (V. 31.) KHVM r. 7/A § (3)*

II. Ütüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok

A közlekedés résztvevőit a közlekedés biztonságát és zavartalanságát jelentősen befolyásoló körülményekről tájékoztatja. *Kkt. 3. § (2); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) b)*

A közút lezárására vagy forgalmának korlátozására (elterelésére) jogosult a közúton folyó munka, a közút állagának védelme, a közúti forgalom biztonsága miatt. *Kkt. 14. § (1) a); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) b)*

A közút megrongálódását köteles haladéktalanul kijavítani, és a közút forgalmának biztonságát veszélyeztető helyzetet elhárítani. A kijavításig és a veszélyhelyzet elhárításáig köteles a forgalomban résztvevőket a veszélyre figyelmeztetni, szükség esetén sebesség- vagy súlykorlátozást elrendelni, illetőleg a közutat lezárni. *Kkt. 34. § (4); 1991. évi XX. tv. 92. § (10) b)*

Figyelemmel kíséri a közút állapotát, tisztaságát, nem közlekedési célú igénybevitelét. Ellenőrzi a közúti jelzések láthatóságát, épségét és működését.

Ellenőrzi a közút mellett végzett – a közút forgalmát érintő – tevékenységet. Beszerzi és továbbítja a közúttal és a forgalommal kapcsolatos információkat. *Kkt. 45. § (2) a), b), c), d), e)*

(Amennyiben az útellenőri feladatokat a polgármesteri hivatal látja el.)

III. Útfenntartási feladatok

A képviselő-testület megbízásából végzett előkészítői, szervezői, végrehajtói, ellenőrzési feladatok.

IV. Közútfejlesztési feladatok

A képviselő-testület megbízásából végzett szervezői, végrehajtói, ellenőrzési feladatok.

V. Hatósági feladatok

Engedélyezi a helyi közutak részét képező járdák és gyalogutak építését, korszerűsítését és megszüntetését (elbontását), amennyiben a járda építése a közút építésével nem függ össze.

Kkt. 29. § (5), (8)

Az engedély nélküli járda- vagy gyalogút építés, illetve az engedély nélküli használatbavétel esetén az építetőt határozattal bírság megfizetésére kötelezi. *Kkt. 29/A. § (1)*

Kijelöli a veszélyes árut szállító közúti jármű útvonalát, az egy helység közigazgatási határán belül – helyben – végzett szállítás esetén. *122/1989. (XII. 5.) MT r. 2. § (2) a); 30/1988. (IV. 21.) MT r. 8. §* (Fontos: Ezek a jegyzőnek ügyi, de nem útkezelői feladatai. E feladatkörében a jegyző nem mint közútkezelő, hanem mint államigazgatási feladatot ellátó hatóság jár el, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló többször módosított 1957. évi IV. törvényben foglaltakat is figyelembe véve.)

A feladatok tételes számbavétele alapján jól látható, hogy a települési önkormányzatok ügyi tevékenységének meghatározó részét, döntő többségét a közútkezelői feladatok képezik.

A törvények azokat a feladatokat nevesítik a képviselő-testület számára, amelyeknek ellátási módjáról, színvonaláról, valamint költségkeret-módosításáról a képviselő-testület döntése szükséges, illetve amely intézkedések a lakosság széles körét érintik. A jegyző főleg operatív intézkedést igénylő igazgatási jellegű feladatokat kapott, és összesen egy feladatnak a címzettje közvetlenül a polgármester.

A helyi önkormányzatok ügyi – kezelői és hatósági – feladatainak a képviselő-testület, a jegyző és a polgármester közötti elhatárolását a tevékenység jellege szerinti bontásban a *2. ábra* mutatja be. Az ábra talán jól szemlélteti a helyi önkormányzati ügyi feladatellátás összetettségét, sokszínűségét.

2.3. A képviselő-testületi, polgármesteri, jegyzői ügyi feladatellátás sajátosságai

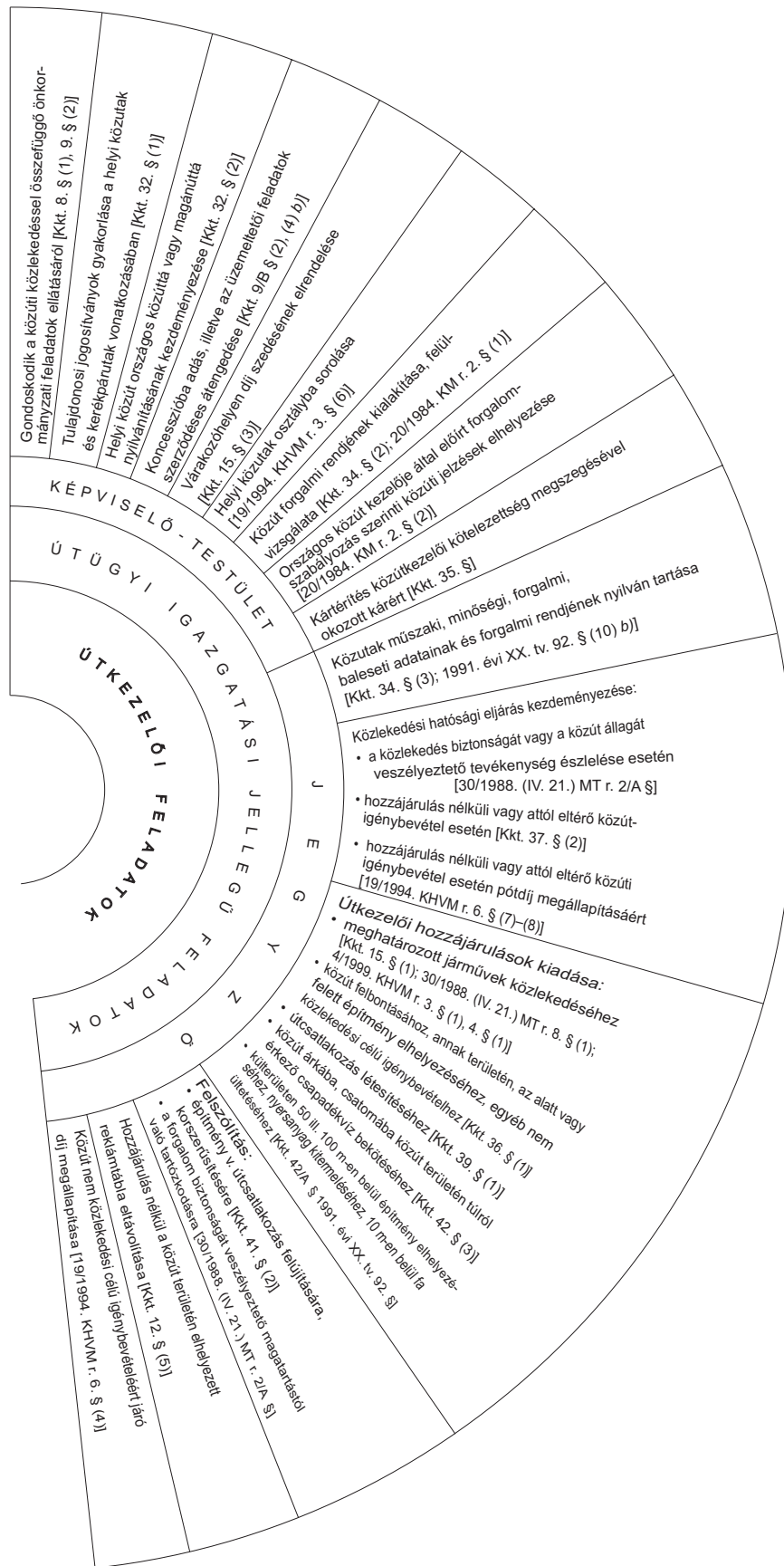
E fejezetben azt vizsgáljuk meg, hogy a folyamatos feladatellátást megkövetelő, illetve eseti intézkedést igénylő, mennyiségében és szakmai, gazdasági mélységében igen eltérő és szerteágazó ügytípusok a jogszabályban megjelölt felelősök szempontjából mikor tekinthetők ellátottnak, milyen módon tehetnek eleget az egyes szintek a jogszerűségnek és a szakszerűségnek, mik a feladatellátás sajátosságai egy-egy önkormányzaton belül.

2.3.1. Képviselő-testület

Általános szempontok

Mivel az „önkormányzás” gyakorlására választják a képviselő-testületet, így az önkormányzati feladatok irányító, ellenőrző részét alapvetően maga a képviselő-testület látja el. Az önkormányzati feladatok ellátásában – a feladat jellegétől függő mértékben – természetesen részt vesznek a képviselő-testület szervei. Az önkormányzat szerveinek nagyjából előkészítő, szervező, végrehajtó szerepük van. Így az önkormányzati feladatot elláthatja a polgármester, a képviselő-testület bizottsága, hivatala is. A képviselő-testületnek kell tehát azt meghatároznia, hogy szervei milyen feladatokat és hogyan végezzenek el.

Az útkezelési, fenntartási, üzemeltetési feladatokat maga a képviselő-testület természetesen nem képes közvetlenül ellátni, így e folyamatos tevékenységet igénylő műszaki szakfeladatokat a képviselő-testületnek az önkormányzat szerveivel kell elvégeztetnie, és ellenőriznie kell azok végrehajtását is. Az ellenőrzés fő formája az, hogy a képviselő-testület beszámoltatja szerveit a feladatok ellátásáról.

2. ábra – A helyi önkormányzatok útügyi feladatainak képviselő-testület, jegyző és polgármester közötti elhatárolása, a tevékenység jellege szerinti bontásban

A képviselő-testület a hatáskörével önállóan rendelkezik, így azt a polgármesterre, illetve bizottságára átruházhatja. A hatáskör átruházása esetén is azonban a képviselő-testület ura kell, hogy maradjon hatáskörének. Ennek érdekében a képviselő-testület utasítást (szempontokat, irányelveket) adhat a hatáskörök ellátásához. Ellenőrizheti az átruházott hatáskörök ellátását, meghatározott gyakorisággal beszámolót kérhet a hatáskör gyakorlásáról, annak tapasztalatairól. S végül vissza is vonhatja a hatáskört.

Indokolt azonban kiemelni, hogy a jegyző és a hivatal önkormányzati feladat ellátásában részt vehet ugyan, de önkormányzati hatáskör a jegyzőre nem ruházható át!

A képviselő-testület ügyi feladatellátásának garanciális elemei

Az általános szempontokban leírtakat figyelembe véve – az Ötv.-nek megfelelően – tehát a 2.2.1. fejezetben felsorolt mintegy húszféle képviselő-testület számára nevesített feladat mindegyike a képviselő-testület valamilyen szabályozását, illetve intézkedését igényli.

Az egyes feladatok ügyi-műszaki, illetve jogi tartalma alapján meg kell állapítanunk, hogy melyek igényelnek önkormányzati rendeletalkotást, illetve képviselő-testületi határozathozatalt, vagyis hogy melyek azok a folyamatosan ellátandó műszaki szakfeladatok, amelyek testületi szabályozása szakmailag indokolt.

E szempontoknak megfelelő csoportosítást – a teljesség igénye nélkül – a 3. ábra mutatja be.

Megjegyezzük, hogy a képviselő-testület, illetve szervei között a hatáskörök megosztása szabályozásának tipikus formája a Szervezeti és Működési Szabályzat, amelyet az Ötv. értelmében rendeleti formában kell megalkotni. Ha a hatáskör-átruházás, -rendezés nem az SzMSz-ben történik, bizonyos esetekben kötelező a rendeleti forma: pl. a Társulási Tanácsra hatósági hatáskör, intézményalapítás, vezető kinevezése, felmentése jogának átruházása.

A hatáskör átruházás az SzMSz-en túlmenően egyéb helyi rendeletben is történhet oly módon, hogy pl. a képviselő-testület szabályozza az útépitési érdekeltségi hozzájárulás kivetésének eljárási rendjét, egyúttal átruházza az ezzel kapcsolatos hatáskört a polgármesterre, vagy az illetékes bizottságra.

Elméletileg, a fentebb részletezetteken túl, elképzelhető a határozattal történő átruházás is, de ez a gyakorlatban nem jellemző, nem célszerű, hiszen állandó jellegű hatáskör-átruházás esetén azt az SzMSz-ben is rendezni kell.

2.3.2. A polgármester ügyi feladatköre

Általános szempontok

Az Ötv. alapján a polgármester kivételesen, – főleg rendkívüli helyzetekre vonatkozóan – közvetlen államigazgatási feladatot is kaphat (pl. honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófa-elhárítási ügyek). Ilyen helyzetben ugyanis csak választott politikus mérlegelheti azt, hogy a szakemberek intézkedési javaslatai közül a lakosság számára melyek a leginkább elviselhetők.

A feladatellátás garanciális elemei

Fenti elvek alapján a Kkt. 16. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a települést érő központi irányítást nem igénylő elemi csapás vagy rendkívüli hóakadály elhárítása közvetlenül a polgármester feladata.

E feladat az életveszély, illetve jelentős kárveszély elhárítása érdekében azonnali döntéseket, intézkedést igényel, amely valamennyi szükséges eszköz és feladat előzetes számbavételét, az egyes résztvevőknékedért felelős szervek, személyek meghatározását, a feladatok ütemezett, összehangolt végrehajtását feltételezi.

Ilymódon célszerű, hogy ha a polgármester önállóan (vagy a polgári védelmi terven belül) valamilyen utasítást, intézkedési tervet készít, illetve készített, a feladatok és felelősök tételes megjelölésével és az arra való felkészülést az érintettek felé utasításba adja, illetve elrendeli.

Természetesen a polgármesternek a konkrétan nevesített jogszabályi feladatán túlmenően meghatározó szerepe van az önkormányzatra háruló valamennyi útkezelői feladat irányításában, figyelemmel kísérésében, végrehajtásának ellenőrzésében.

3. ábra – A képviselő-testület útkezelői feladatellátásának formai elemei

Önkormányzati rendeletben szabályozandó feladatok	
• Gondoskodás a közúti közlekedéssel összefüggő önkormányzati feladatok ellátásáról, a helyi közutak fenntartásáról. • Éves feladatterv és beszámoltatás alapján a szükséges pénzügyi fedezet biztosítása a költségvetés jóváhagyása során. • A képviselő-testület hatáskörének átruházása SzMSz-beli szabályozással. • Helyi közutak osztályba sorolása.	• Önkormányzati hatósági hatáskör átruházása. • Helyi közút használatának korlátozásával kapcsolatos forgalomszabályozási intézkedések elrendelése.* • Társulási Tanácsra intézményalapítás, vezető kinevezése, felmentése jogának átruházása. • Útépítési együttműködés esetén az útépítési érdekeltségi hozzájárulás kivetésének szabályozása. • Várakozóhelyi díjszedés elrendelése.
Képviselő-testületi határozatot igénylő feladatok	
• Útkezelői feladatok társulásos formában történő ellátásáról döntés: • társulási megállapodás jóváhagyása, módosítása; • kilépés a társulásból; • hozzájárulás önkormányzat csatlakozásához a társuláshoz; • társult tag kizárásáról döntés; • véleményezési jogkör gyakorlása intézményvezető kinevezése, felmentése esetén; • egyetértési jog gyakorlása társulást érintő költségvetési kérdést illetően. • Testületi hatáskör átruházása polgármesterre, bizottságra, ha nem kötelező a rendeleti szabályozás. • Koncesszióba adás, intézmény, vagy gazdálkodó szervezet alapítása. • Forgalmi rend szabályozásával, felülvizsgálatával, közúti jelzések elhelyezésével kapcsolatos eljárási rendet tartalmazó szabályzat jóváhagyása. • Utak tisztántartása, téli útüzem intézkedési terv (feladatterv) + éves beszámoltatás, ellenőrzés. • Útellenőri szolgálat működtetése, feltételeinek meghatározása. • Hidellenőrzési, hídvizsgálati eljárási rendet tartalmazó szabályzat jóváhagyása. • Útfenntartási feladatok ellátásának általános szabályozása + évente feladatterv-jóváhagyás, beszámoltatás.	• Tulajdonjogok gyakorlása. • Forgalmi rend szabályozása, a helyi közút használatának korlátozása kivételével.* • Közreműködés a hatósági jogkörhöz tartozó forgalomszabályozási ügyekben. • Közút melletti ingatlanon hóvédőmű stb. elhelyezése. • Közút melletti ingatlanon halasztást nem tűrő munkák elvégzése. • Úthálózat-fejlesztéssel összefüggő feladatok. • Önkormányzati hatósági feladat útépítési érdekeltségi hozzájárulás megfizetésére való kötelezés önkormányzati hatósági határozattal.

*Az Alkotmánybíróság 15/1999. (VI. 3.) AB számú határozatában kimondta, hogy a forgalomszabályozási feladatok közül önkormányzati rendeleti szabályozást igényel a közúti járművek meghatározott körének az úthasználatból történő kizárása, vagy forgalmának korlátozása.

2.3.3. A jegyző ügyi feladatellátásának sajátosságai

Általános szempontok

Az államigazgatási feladatok, hatósági hatáskörök döntő többségét a jogszabályok általában a jegyzőhöz telepítik. Az ügyi igazgatás így két szempontból is speciálisnak tekinthető, hiszen a jegyző az ügyi igazgatás útkezelői feladatán az előző pontok figyelembevételével a képviselő-testülettel, az ügyi hatósági feladatokon pedig a közlekedési felügyeletekkel „osztózik”.

Ily módon a jegyző az önkormányzati ügyi feladatellátásban alapvetően hármas szerepkört tölt be:

- egyrészt ellátja, illetve ellátja a 2.2.3. fejezet I. II. III. IV. pontban neki címzett útkezelői feladatokat;
- másrészt végzi a 2.2.3. fejezet V. pontja szerinti ügyi hatósági munkát;
- harmadrészt, de nem utolsó sorban a jegyzőre jelentős szerep hárul a számos képviselő-testületi ügyi feladat ellátásának előkészítésében, végrehajtásának megszervezésében és ellenőrzésében is.

A jegyzői feladatellátás garanciális elemei

Az előző fejezetben felsorolt feladatok ellátása a jegyző konkrét munkaköri kötelességei közé tartozik. Így vagy a jegyző, vagy – amennyiben a feladatokat a polgármesteri hivatal belső szervezeti egysége, azon belül a hivatal ügyintézője látja el – úgy az ügyintéző munkaköri leírásában indokolt a feladatoknak tételesen megjelennie. Ily módon biztosítható a jegyzőhöz telepített ügyi feladatok tudatos, szakszerű, ellenőrizhető ellátása, amennyiben a szükséges ügyi szakismeret is rendelkezésre áll.

A képviselő-testület döntési jogkörébe tartozó rendelettervezetek, határozati javaslatok előkészítése, törvényességének biztosítása, végrehajtása és ellenőrzése a testületi munkával kapcsolatos általános jegyzői kötelek szerint kell, hogy történjen, így az itt külön tárgyalást nem igényel.

3. FEJEZET – A HELYI ÖNKORMÁNYZATI TÁRSULÁSOK JOGSZABÁLYI HÁTTERE, A TÁRSULÁSI MEGÁLLAPODÁSOK ALAPTÍPUSAI

3.1. A helyi önkormányzati társulások jogszabályi háttere

A helyi önkormányzatok társulásainak jogszabályi hátterét döntően három alapjogszabály biztosítja:

- az Alkotmány (1949. évi XX. tv.);
- A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. (Ötv) és a
- A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. tv. (továbbiakban: társulási tv.).

Nézzük a témánk szerint legfontosabb szabályokat!

3.1.1. Az Alkotmány

Az önkormányzati társulási jog alapját az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés h) pontja képezi, melynek értelmében: „A helyi képviselő-testület: szabadon társulhat más helyi képviselő-testülettel...”

Az Alkotmány tehát felhatalmazza az önkormányzatokat társulások szervezésére, abban való részvételre. A társulás lehetősége jogként került megfogalmazásra, az önkormányzatok szabad akarat-elhatározásán alapul.

3.1.2. Az önkormányzati törvény

Az Ötv. 1. § (6) bekezdés c) pontja lényegében megismétli az alkotmányos rendelkezést: „A helyi önkormányzat a törvény keretei között: szabadon társulhat más helyi önkormányzattal.” Az Ötv. 1997. évi CXXXIV. törvénnyel módosított szövege, amely 1998. január 14-én lépett hatályba, szintén érintette a társulásokra vonatkozó jogi szabályozást. A módosított 2. § (2) bekezdése értelmében: „Önkormányzati döntést a helyi önkormányzat képviselő-testülete – annak felhatalmazására... társulása ... hozhat.” (Feltéve, hogy a társulásnak önálló döntéshozó testülete van.)

A fentebb említett rendelkezések az Ötv. I. fejezetében, az általános szabályok között találhatóak. Az Ötv. ezen túlmenően egy teljes fejezetben foglalkozik a települési önkormányzatok társulásaival. A legalapvetőbb rendelkezéseket a 41. paragrafusból ismerhetjük meg.

A társulás célja: az önkormányzati feladatok hatékonyabb, célszerűbb megoldása.

Ez a cél teljes mértékben azonos azzal, ami a létrehozandó útügyi (útkezelői) társulások számára is célul kitűzhető.

- Fontos követelmény és kötelezettség, hogy a társulás nem sértheti az abban résztvevők önkormányzati jogait.
- További garanciális szabály, hogy a működés során esetlegesen felmerülő vitás kérdésekben a bíróság dönt, hiszen az önkormányzatok között nincs alá-, illetve fölérendeltség. A szükségtelen pereskedés elkerülését, a viták „békés” úton történő rendezését segíti elő, hogy a társuló képviselő-testületek megállapodhatnak abban, hogy a vitás kérdésben bármelyik képviselő-testület kérheti a megállapodásban megjelölt önkormányzati érdekszövetség által felkért tagokból álló egyeztető bizottság állásfoglalását, továbbá abban is, hogy a kereset benyújtása előtt a képviselő-testület kéri az egyeztető bizottság állásfoglalását.
- A finanszírozás és tovább gondolkodás szempontjából figyelemre méltó az a törvényi rendelkezés is, amely szerint a központi költségvetés pénzügyi kedvezményekkel ösztönözheti a társulások létesítését, működését.

A társulások alapvető formáit – a hatósági igazgatási társulás, intézményi társulás, társult képviselő-testület – az Ötv. 42–44. paragrafusai tartalmazzák. (Megjegyezzük, hogy a törvény egyúttal felhatalmazást ad arra is, hogy a társulásnak más formái is lehetnek.)

A hatósági igazgatási társulásokra vonatkozó rendelkezéseket az Ötv. 42. §-a tartalmazza. Ez a társulási forma nem meghatározó témánk szempontjából, hiszen az útkezelői feladatok nem minősülnek államigazgatási hatósági ügynek, ezekre nem az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény előírásait kell alkalmazni. Mint ahogy már említettük, a közlekedési hatósági

jogköröket tipikusan a közlekedési felügyeletet gyakorolják. Az önkormányzatokat érintően a jegyző elsősorban A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. tv. 29. § (5) bekezdése alapján gyakorol államigazgatási hatósági hatáskört, a helyi közutak részét képező járdák és gyalogutak építésének, korszerűsítésének és megszüntetésének (elbontásának) engedélyezése tekintetében. Államigazgatási hatósági hatáskört csak hatósági igazgatási társulásra lehet átruházni. E vonatkozásban az ügyi hatósági jogkör átruházásának szabályai teljes mértékben egybeesnek más hatósági jogkörök átruházásának általános szabályaival, így a hatósági igazgatási társulás létrehozására, jogintézményeire jelen útmutató nem tér ki.

Bármelyik, az útmutatóban részletezett ügyi, közútkezelői társulás ezen jogkör gyakorlásához hathatós szakmai háttérsegítségét nyújthat, ehhez nem célszerű külön nevesített hatósági igazgatási társulás létrehozása, a feladatok kis számát figyelembe véve.

Az Ötv. által szabályozott másik társulási forma – a *társult képviselő-testület* – témánk szempontjából szintén nem meghatározó. A társult képviselő-testület ugyanis a települési önkormányzatok együttműködésének már olyan legátfogóbb formája, amely kiterjed maguknak a képviselő-testületeknek a társulására, költségvetésük részben vagy egészben történő egyesítésére, közös polgármesteri hivatal fenntartására stb., így az ügyi feladatok közös ellátásának kérdéskörét e jogintézmény már lényegesen meghaladja.

A közös útkezelői feladatellátás szempontjából kiemelt jelentőségű intézményi társulás jogintézményét az Ötv. 43. § szabályozza.

Ezen társulási forma lényege: az érdekelt képviselő-testületek megállapodhatnak két vagy több községet, illetőleg várost és községet ellátó egy vagy több intézmény közös alapításában, fenntartásában és fejlesztésében.

A megállapodásban meg kell határozni:

- a közös intézmény tevékenységi, ellátási körét;
- az egyes képviselő-testületek pénzügyi hozzájárulásának arányát;
- az intézmény fenntartásával kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket, valamint azok gyakorlásának a módját;
- a megállapodás felmondásának a feltételeit.

Eltérő megállapodás hiányában a közös intézmények fenntartásához az érdekelt képviselő-testületek a településük lakosságszámának arányában járulnak hozzá. Az ügyi társulások finanszírozásánál figyelembe vehető speciális szempontokra a 6. fejezetben térünk ki.

3.1.3. A társulási törvény

Mint az előzőekben láttuk, az Alkotmány, illetve az Ötv. rendkívül széles teret nyit az önkormányzatok különböző együttműködési formáinak, szabad elhatározáson alapuló társulásainak létrehozására, ennek ellenére a tapasztalatok azt mutatták, hogy a helyi önkormányzatok kevéssé élnek a feladatok hatékony, társulásos formában történő ellátásának lehetőségével. A számos ok közül az egyik, hogy a társuló önkormányzatoknak nem volt elég támpontjuk a megállapodások megkötéséhez.

A társulási törvény a társulások létrejöttét kívánta ösztönözni oly módon, hogy kapaszkodóként pontosította, körvonalazta a fent említett társulási formák keretében megköthető társulási megállapodások alaptípusait.

A társulási törvény az *Általános rendelkezések* között azokat az előírásokat rögzíti, amelyek valamennyi, ezen törvényben szabályozott társulásra vonatkoznak.

Nagyon lényeges jogalkalmazási szempontból, hogy a társulási törvény kerettörvény, rendelkezéseit akkor kell alkalmazni a társulásokra, ha törvény másként nem rendelkezik. Ebből következően az Ötv.-ben és más ágazati törvényben meghatározott együttműködésre vonatkozó szabályok az elsődlegesek, így speciális szempontok érvényesülésére is van törvényi szinten lehetőség.

Jelenleg A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. tv. ilyen speciális előírásokat nem tartalmaz, ennek megfelelően az ügyi társulásokra főszabályként a társulási törvény alkalmazható.

Érdemes megvizsgálni az *Alkotmány, az Ötv. és a társulási törvény viszonyát, sajátosságait*. A társulási törvény harmonikusan illeszkedik az Ötv., illetve az Alkotmány által megállapított rendelkezésekhez, természetesen szintén a szabad társulás elvén alapul, és a törvényi keretek között rendelkezik a társulásokról.

Az Ötv. fentebb részletezetteknek megfelelően a társulások formáit – hatósági igazgatási társulás, társult képviselő-testület, intézményi társulás – a *feladatok jellege* szerint osztályozza.

A *társulási törvény* viszont más aspektusból közelít a kérdéshez: a társulási formán belül az *együtműködés tartalmának, lényegében erősségének megfelelően határozza meg a társulások típusait*.

Így tehát az Ötv. által meghatározott társulási formákhoz a helyi önkormányzatok a társulási törvényben meghatározott megállapodási típusok közül választhatják ki a számukra legmegfelelőbbet, annak függvényében, hogy a feladat közös ellátását a helyi viszonyok között milyen megállapodás alapján a legcélszerűbb ellátni, milyen szorosra indokolt fűzni az együtműködés szálait.

A társulási törvény lényegét ily módon a különböző *intenzitású társulások* megállapodásainak típusai képezik.

A törvény a szabad társulás elvéből kiindulva kevés kógens rendelkezést tartalmaz.

A főbb elemek a következők:

A társulások alapelvei

- önkéntes és szabad elhatározás;
- az egyenjogúság tiszteletben tartása;
- a kölcsönös előnyök;
- az arányos teherviselés.

Nagyon lényeges *formai követelmény*, hogy a társulási megállapodás *csak írásban* köthető meg. Ezen formai kötelezettségtől a felek érvényesen nem térhetnek el, az semmisséget eredményez.

Társulás létrehozható

- önkormányzati feladat és hatáskör;
- polgármester, jegyző, képviselő-testület hivatalának ügyintézője államigazgatási feladat- és hatáskörének közös ellátására.

A megállapodás további formai követelménye, hogy azt a polgármester, államigazgatási feladat- és hatáskör esetén a polgármester és a jegyző írja alá.

Lényeges szabály, hogy a *társulás létrehozása nem érinti az önkormányzat feladatellátási kötelezettségét*. Mit jelent ez? Ha a társulás a feladatot nem, vagy nem teljes körűen látja el, a *felelősség a társuló önkormányzatokat terheli*. A társulási megállapodás megkötésénél ezért az ellenőrzésre, a beszámoltatásra nagy hangsúlyt kell helyezni.

A társulási törvény *fontos garanciális szabályokat* állapít meg a társulási megállapodások létrehozásával, módosításával, megszüntetésével, év közbeni felmondásával, az ahhoz való csatlakozással kapcsolatban. Mindezen döntések meghozatalára csak az *érintett önkormányzatok képviselő-testületeinek minősített többséggel meghozott határozatai alapján van lehetőség*.

Szintén komoly védelmet jelent a társulási törvény azon kógens rendelkezése, hogy a társulásból *kilépni* csak a naptári év utolsó napjával lehet, az erre irányuló szándékot legalább három hónappal korábban a többi tag tudomására kell hozni, vagyis szeptember 30-ig minden társult önkormányzathoz el kell juttatni a kilépésről minősített többséggel meghozott határozatot. Ez egyoldalú jognyilatkozat, ehhez a többi tag hozzájárulása nem kell. Év közben csak akkor lehet felmondani, ha ehhez az összes többi tag minősített többséggel meghozott önkormányzati döntéssel hozzájárul.

Természetesen, mint minden tartós jogviszony esetén, a társulási jogviszonyban is felmerülhetnek problémák a jogviszony alanyai között. Ha valamelyik tag a megállapodásban foglalt kötelezettségeinek nem tesz eleget, kizárható, de komoly garanciális szabályok betartása mellett: csak a naptári év utolsó napjával, ha kötelezettségeit ismételt felhívás ellenére sem teljesíti, a tagok több, mint fele ezt minősített többséggel meghozott határozatával kimondja.

A megállapodás időtartama

- határozatlan idejű;
- határozott idejű;
- meghatározott feladat ellátására szóló.

Témánk szempontjából a határozatlan idejű társulások célszerűek. A megállapodás módosítását, megszüntetését, felmondását természetesen bármelyik tag kezdeményezheti. Ha ilyen kezdeményezés születik, erről 60 napon belül dönteni kell, vagyis a képviselő-testületnek napirendre kell tűznie.

A társulás megszűnése

A társulási törvény rendezi a megszűnés általános szabályait is, mely szerint a társulás megszűnhet:

- a határozott idő leteltével, a feladat elvégzésével;
- a társulás valamennyi tagja elhatározza a megszűnést;
- a bíróság jogerős döntése alapján.

Megszűnés esetén a felek kötelesek *elszámolni egymással*. A megállapodásban ezt részletesen szabályozni kell a későbbi jogviták elkerülése érdekében.

Nagyon lényeges – az önkormányzatokat képviselő polgármestereket, egyéb felhatalmazottakat terhelő kötelezettség –, hogy évente legalább egyszer kötelesek beszámolni a képviselő-testületnek a társulás működéséről, pénzügyi helyzetéről, a társulási cél megvalósulásáról.

Ezen kötelezettség teljesítéséhez elengedhetetlen a társulás tevékenységének ellenőrzése célszerűségi, gazdaságossági szempontból.

3.2. A társulási megállapodások alaptípusai

A társulási törvény négy társulási alaptípusról rendelkezik, nevezetesen:

1. Megbízás feladat, hatáskör ellátására (a továbbiakban: 1-es típusú társulás);
2. Közös fenntartás, közös foglalkoztatás úgy, hogy az ezzel kapcsolatos feladatokat és hatásköröket a megállapodásban meghatározott képviselő-testület, illetve ennek szerve gyakorolja (a továbbiakban: 2-es típusú társulás);
3. Közös döntéshozó szerv létrehozása közös fenntartásra, közös foglalkoztatásra, feladat, hatáskör, szolgáltatás közös ellátására (a továbbiakban: 3-as típusú társulás);
4. Jogi személyiséggel rendelkező társulás létrehozása (a továbbiakban: 4-es típusú társulás).

Visszaülünk arra, hogy a társulási törvény nem a feladat jellege szerint csoportosít, hanem az együttműködés erősségének megfelelően a „laza” társulásoktól a szorosabb – külön szervezetet is feltételező – együttműködést jelentő társulási megállapodások felé halad.

A különböző típusú társulásoknál a lényegi eltérés a döntéshozói, irányító szint elhelyezkedésében, jogállásában mutatkozik meg. Az egyes társulástípusok egyszerűsített elméleti sémáját a 4. ábrával igyekszünk szemléltetni.

A szerkezeti különbségek áttekintése után nézzük részletesebben az egyes társulási típusok legfőbb jellegzetességeit.

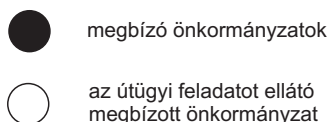
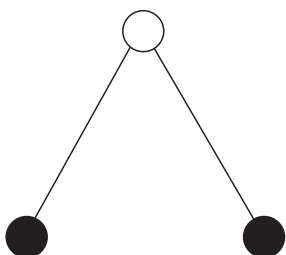
3.2.1. 1-es típusú társulási megállapodás: Megbízás feladat, hatáskör ellátására

A törvény e körbe tartozó rendelkezései a legegyszerűbb társulási megállapodás típusát határozzák meg. A szabályozás szerint *a képviselő-testület „megbízhat” más képviselő-testületet azzal, hogy számára meghatározott feladatot, hatáskört, szolgáltatást ellásson, akár saját maga, akár valamely szerve útján*. Nagyon fontos – ezért a törvény szerint a társulási megállapodásban rögzíteni szükséges –, a „megbízás” pontos tartalmát, tehát azt, hogy mely szolgáltatást nyújtja a megbízott önkormányzat a megbízó részére, továbbá mely feladat és hatáskör ellátását biztosítja. Részletesen kell meghatározni a megbízás teljesítésének szakmai és egyéb feltételeit, a költségek viselését, illetőleg elszámolásának a módját.

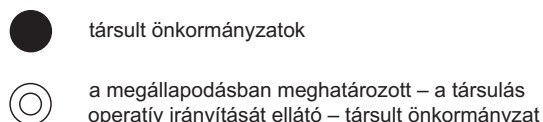
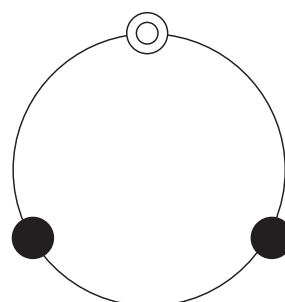
A megállapodásban mindenképpen rögzíteni kell a hatáskör címzettjének kiadmányozásra vonatkozó rendelkezését.

E társulási típus lényege tehát, hogy az egyik képviselő-testület (a megbízó) megbízza a másikat (megbízott) azzal, hogy számára meghatározott feladatot, hatáskört ellásson, szolgáltatást biztosítson akár saját maga, akár valamely szerve, intézménye útján. *E megállapodási típusnál nincs szó a tevékenység klasszikus értelemben vett közös ellátásáról, közös intézményről, illetve intézmény közös fenntartásáról, ténylegesen szolgáltatás vásárlása történik, csak nem polgári jogi szerződés alapján, hanem társulás létrehozásával.*

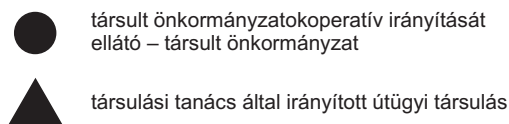
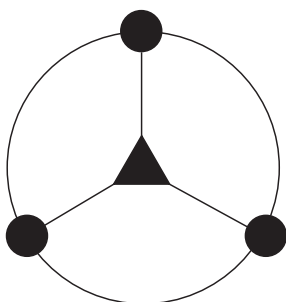
1-es típusú társulás
Mebízás feladat, hatáskör ellátására

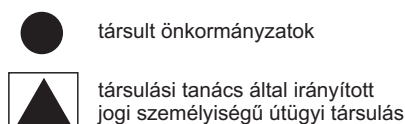
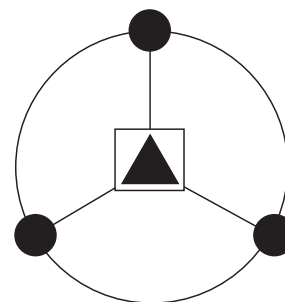
2-es típusú társulás
Közös fenntartás, közös foglalkoztatás
társulási tanács nélkül

3-as típusú társulás
Közös fenntartás, közös foglalkoztatás,
társulási tanács irányításával

4-es típusú társulás
Jogi személyiségű társulás

4. ábra – A társulási alaptípusok szerkezeti sémája

3.2.2. 2-es típusú társulási megállapodás: Közös fenntartás, közös foglalkoztatás úgy, hogy az ezzel kapcsolatos feladatokat és hatásköröket a társulási megállapodásban meghatározott képviselő-testület, illetve ennek szerve gyakorolja

A megbízásos viszonynál szorosabb együttműködés azon forma, amelyben közös a fenntartás. Ilyenkor két vagy több képviselő-testület megállapodhat intézmény, vagy más szervezet közös fenntartásában, egyes alapítói jogok közös gyakorlásában, munkavállaló közös foglalkoztatásában úgy, hogy az ezzel kapcsolatos hatásköröket a megállapodásban meghatározott képviselő-testület, illetve annak szerve gyakorolja. Arra figyelemmel, hogy ebben az esetben a közös fenntartásra, illetve a közös foglalkoztatásra vonatkozó döntést a megállapodásban meghatározott képviselő-testület, illetve annak szerve hozza, szükséges a társulás tagjainak olyan jogokat biztosítani, amelyek lehetővé teszik érdekeik érvényesítését.

Ennek megfelelően a törvény rögzíti, hogy a társulással kapcsolatos megállapodásban meghatározott, költségvetést érintő döntéshez a társulásban részt vevő képviselő-testületek mindegyikének egyetértése szükséges. Fontos szabály továbbá, hogy a társulással kapcsolatos valamennyi döntésről a döntéshozónak tájékoztatnia kell a társulásban részt vevő képviselő-testületeket.

A társulási törvény a társulási megállapodás azon tartalmi kellékeit is rögzíti, melyekben szükséges megállapodni.

E társulási típus előnye, hogy itt már ténylegesen közös tulajdonban vagy használatban van az adott intézmény, illetve valóban közösen foglalkoztatnak munkavállalót, de a napi működést könnyíti meg, hogy nem kell minden – elsősorban operatív, napi irányítással kapcsolatos döntést – közösen meghozni, hanem arra a társulásban résztvevők maguk közül felhatalmazzák az egyik képviselő-testületet vagy annak valamely szervét.

Tekintettel az együttműködés jellegére a törvény meghatározta azokat az eseteket, amelyekben *kötelező a véleménykérés*, illetve amelyekben *csak teljes egyetértés esetén lehet döntés*.

A társulási megállapodásban kell rögzíteni, hogy a költségvetést érintő mely kérdések eldöntéséhez szükséges a társulásban részt vevő képviselő-testületek mindegyikének egyetértése. Kötelező a véleménykérés a közös intézmény, szervezet vezetőjének, a közösen foglalkoztatott munkavállalónak:

- megbízása,
- kinevezése,
- felmentése esetén.

A véleménynyilvánításra a képviselő-testületek, illetve megállapodás esetén a polgármesterek jogosultak. Az egyetértés, véleménykérés körébe nem tartozó ügyekben hozott döntésekről is tájékoztatni kell a képviselő-testületeket.

Ez a megállapodás-típus tehát arra az esetre kínál megoldást, ha a társult képviselő-testületek alapvetően a fő kérdésekbe akarnak beleszólni, de nem kívánnak teljes egészében részt venni a munkaszervezet operatív, napi irányításában.

3.2.3. 3-as típusú társulási megállapodás: Közös döntéshozó szerv létrehozása közös fenntartásra, közös foglalkoztatásra, feladat, hatáskör, szolgáltatás közös ellátására

A társulási megállapodások harmadik típusát szabályozó törvényi szabályok rendelkezései szerint *két vagy több képviselő-testület megállapodhat abban, hogy intézményt vagy más szervezetet közösen tartanak fenn, egyes alapítói jogokat közösen gyakorolnak, munkavállalót közösen foglalkoztatnak, illetve valamely önkormányzati, illetőleg államigazgatási feladatot, szolgáltatást más módon látnak el közösen*. E társulási megállapodást az eddig meghatározott típusoktól alapvetően az különbözteti meg, hogy ennél a típusnál *a fenntartói jogokat nem a társulás egyik tagja gyakorolja, hanem erre külön döntéshozó szervet – társulási tanácsot – hoznak létre*.

A társulási tanács közös szolgáltatás ellátásával kapcsolatos kérdésekről dönt. Az Ötv. módosítása lehetővé teszi, hogy a társulás (annak döntéshozó szerve a társulási tanács) önkormányzati döntést hozzon, ezért az ilyen típusú megállapodás alapján létrehozott társulásra már átruházható önkormányzati hatáskör is. Lényegében ez a társulási megállapodási típus tekinthető komplexnek, klasszikusnak a közös feladatellátás szempontjából.

A feladatok jellegét, de a megoldási variációkat tekintve is rendkívül változatos a kép, a résztvevő önkormányzatok közösen működtethetnek intézményt (iskolát, művelődési házat), közhasznú társaságot, közös gazdálkodó szervezetet (pl. ivóvízellátás biztosítására), alakíthatnak ki közösen szemételepet, és természetesen elláthatják ily módon a témánk szempontjából fontos útkezelői feladataikat is: az igazgatási jellegű feladatoktól kezdve az üzemeltetési feladatokon keresztül az útfenntartásig, vagy a közútfejlesztési feladatok szakszerű műszaki lebonyolításáig.

3.2.4. 4-es típusú társulási megállapodás: Jogi személyiséggel rendelkező társulás létrehozása

A közös feladatellátás, intézmény, vagy más szervezet közös fenntartása szükségessé teheti, hogy a *társulás önállóan vállaljon vagyoni kötelezettségeket, rendelkezzen vagyoni jogokkal*. Ilyen esetben a képviselő-testületek *jogi személyiséggel rendelkező társulást* hozhatnak létre. A jogi személyiséggel rendelkező társulás – egyedül a különböző társulási típusok közül – megállapodás alapján *önállóan intézményt vagy más szervezetet is alapíthat*.

Működésére az előző társulási típusnál leírtak az irányadók, tehát van közös döntéshozó szerve (társulási tanács), illetve önkormányzati döntést hozhat, önkormányzati hatáskört ruházhatnak rá a társuló képviselő-testületek. Akkor célszerű ilyen társulási megállapodást kötni, ha a szolgáltatás közös ellátása, intézmény, más szervezet közös működtetése szükségessé teszi a társulás jogi személyiségét.

4. FEJEZET – A TÁRSULÁSI ALAPTÍPUSOK ÉS AZ ÚTÜGYI FELADATRENDSZER HARMÓNIAJA

„43. § A községi közlekedési útvonalak műszaki szolgálatának ellátása céljából az érdekelt úti bizottság által községi mérnökök alkalmazhatók. Egy mérnök több közlekedési útvonalnak, illetőleg több érdekeltségi csoportnak műszaki szolgálatát is elláthatja.”

I. törvényzcikk a közutakról és vámokról (Kihirdetett 1890. február 12-én)

Mint azt a fejezet mottójául választott idézetből láthatjuk, az útügyi területen a közös műszaki szakfeladat-ellátás igénye a tudatos útkezelői tevékenység kezdeteitől fogva jelen van.

A helyi önkormányzatok mint útkezelők napjainkban ellátandó sokrétű feladatrendszerét az 1. ábrán mutattuk be. Hogy e szerteágazó feladatok közül az önkormányzatok mit tartanak maguknál és mit bíznak a társulásokra, valamint, hogy az átadott feladatokhoz milyen társulási típust választanak, azt az alapítók maguk határozzák meg, alapos mérlegelést követően. E mérlegeléshez kívánunk szakmai támpontokat adni a következőkben oly módon, hogy egyrészt körvonalazzuk, mely feladatok átadása igényel különös megfontolást, másrészt javaslatot teszünk a társulásban ellátott útügyi feladatok szakmai csoportosítására, az útügyi feladatkör és a társulási megállapodástípusok összhangjának, harmóniájának megteremtésére.

Nem célszerű egyes lényegi, a lakosságot közvetlenül érintő tulajdonosi döntések és intézkedések átadása. Az útügyi igazgatási jellegű feladatok közül ilyennek tekintjük a várakozási díjakkal kapcsolatos döntéseket, az útépitési együttműködések kezelését, a közutak osztályba sorolását, a kártérítésekkel kapcsolatos ügyeket. A fejlesztés és a fenntartás területén nem javasoljuk a társulások tevékenységi körébe felvenni a finanszírozás megszervezését. A közlekedésfejlesztési és településrendezési tervekkel kapcsolatos döntéseknél is a társulás csak legfeljebb előkészítő, adatszolgáltató, szakmai konzulens lehet.

A feladatok egy másik csoportjára pedig az jellemző, hogy „házilag” elvégzésük gazdaságtalan, ezeket a munkákat vállalkozóval célszerű elvégeztetni. A fenntartási és fejlesztési feladatok közül ilyen például a hidak és műtárgyak fenntartása, valamint a komolyabb gépesítést igénylő más útépitési, útfenntartási munkák elvégzése.

4.1. A társulások útügyi feladatkör szerinti csoportosítása

Útügyi szakmai szempontból tehát a következő fokozatok közötti választás javasolható:

4.1.1. A feladatkörű – útkezelői igazgatási – társulás

A társulás a közösen ellátható tevékenységek *minimumának* tekinthető feladatokat vállal magára, csak útügyi igazgatási jellegű feladatokat végez. Feladatkörébe tartozik:

- az útkezelői nyilvántartások vezetése;
- a forgalmi rend kialakítása és a felülvizsgálat szakmai elvégzése, ill. döntés-előkészítése;
- az útkezelői hozzájárulások kiadása;
- az útügyi érdekek képviselése más eljárásokban;
- útfenntartási és fejlesztési feladatok forrásaira benyújtandó pályázatok előkészítése.

A helyi közutakkal kapcsolatban a szakmai közvélemény széles körben az egyik legfontosabb feladatnak az útügyi nyilvántartások vezetését tartja. Országosan egységes, valós, szakmailag megalapozott dokumentációk, statisztikai adatok nélkül ugyanis a döntések nem lehetnek helyesek. Jól bizonyítják ezt az önkormányzati utak számbavételének már több, mint egy évtizede tartó nehézségei. A nyilvántartások aktualizálásának és folyamatos vezetésének jelentőségét erősíti az európai csatlakozás közeledése is. Az Európai Unióban kötelezően betartandó norma a 1108/70 (EEC) és a 2598/70 (EEC) és az ezeket módosító 1384/79 (EEC) direktíva. E szabályok a közúti, a forgalmi adatokra és a pályákra fordított kiadásokra vonatkozó egységes könyvviteli rendszert írják elő. Bebizonyosodott, hogy a kisebb települések – mivel megfelelő képesítésű szakember foglalkoztatására nincs lehetőségük, és ez nem is lenne gazdaságos – önállóan ezt a feladatot nem tudják elvégezni. Az útügyi nyilvántartásoknak tehát kiemelt szerepe van, mivel a felsorolt többi feladatnak ez szakmai alapját képezi.

A forgalomszabályozási tevékenység szakszerű előkészítése, az úti érdekek közút- kezelői hozzájárulásokban, illetve más hatósági eljárások keretében történő képviselete, jól szolgálja a közutak állagvédelmét, rendjét és biztonságát.

A pályázatok figyelése, elkészítése ma a források megszerzésének egyik fontos lehetősége. A gyakorlati példák is azt igazolják, hogy a sikeres társulások egyik fő tevékenysége a pályázatok kezelése.

4.1.2. B feladatkörű – útkezelői igazgatási és útellenőrzési – társulás

A társulás elvégzi az A feladatkörű társuláshoz felsorolt feladatokat, továbbá a következőket:

- útellenőri szolgálat működtetése;
- forgalom biztonságát veszélyeztető helyzet elhárítása;
- műtárgyellenőrzés és hídvizsgálat.

A társulás így meghatározott típusa a nyilvántartások vezetése mellett már szisztematikusan felügyeli az utakat, útellenőre, útellenőrei révén közvetlenül gondoskodik a közlekedésbiztonságot veszélyeztető helyzet elhárításáról, a veszélyes hely jelzéséről. A műtárgy- és hídelőrzési feladatok közül ellátja azokat, amelyekre A közúti hidak nyilvántartásáról és műszaki felügyeletéről szóló 1/1999. (I. 14.) KHVM rendelet alapján a társuláshoz alkalmazásban álló szakembert képesítése feljogosítja.

A rendszeres útbeutazások a közúti közlekedés biztonságát útpálya oldalról igen jelentősen emelik, továbbá az útellenőri tevékenység hatékonyan támogatja a helyszín ismeretét igénylő útnyilvántartási, forgalomszervezési feladatellátást is, így szakmai szempontból ez az egyik leginkább támogatható társulási típus.

4.1.3. C feladatkörű – útkezelői igazgatási, útellenőrzési és építetési – társulás

A társulás elvégzi a B tevékenységi körű társulás feladatait, továbbá a következőket:

- fenntartási és fejlesztési munkák tervezetése, versenykiírása, lebonyolítása;
- építetési feladatok.

A feladatkör itt tehát kibővül a fenntartási és fejlesztési munkák előkészítésével és lebonyolításával, műszaki ellenőrzésével. E feladatok jól társíthatók a B feladatkörű társuláshoz leírtakkal, amennyiben a társulás szakemberei megfelelő kapacitással és képesítéssel rendelkeznek. Ismertek olyan gyakorlati példák is, ahol a társulás a lebonyolítói feladatkört nem alaptevékenységként, hanem a tagok egyedi megbízása alapján látja el.

Mindkét megoldás végeredményeként egy igen hasznos, jól működő, minden szempontból támogatható társulás jöhet létre.

4.1.4. D feladatkörű – komplex útkezelői – társulás

A C tevékenységi körű társuláshoz felsoroltakon túlmenően itt a társulás már rendelkezik olyan szakembergárdával és gépesítettséggel is, hogy önmaga képes az alábbi tevékenységek folyamatos ellátására:

Útüzemeltetési feladatok:

- útburkolat tisztántartása;
- vízelvezetés biztosítása;
- úttartozékok tisztítása;
- jelzőtáblák helyreállítása;
- elemi károk elhárítása;
- forgalomterelés, útelzárás;
- téli útüzemeltetés;
- közúti növényzet gondozása.

Útfenntartási feladatok:

- burkolatok fenntartása;
- vízelvezetési fenntartások;
- közúti jelzések és úttartozékok fenntartási feladatainak ellátása.

A társulás által ténylegesen ellátandó feladatkör itt a személyzet nagysága, képzettsége, valamint a technikai felszerelés mennyiségi és minőségi jellemzőinek függvényében alakítható ki. Természetesen ez a legszélesebb feladatkörű társulás igényli az önkormányzatok részéről mind a beruházás, mind a fenntartás terén a legtöbb pénzügyi forrást, és gazdaságos működtetése jelentősen függ a társulás üzemméretétől is. Ennek megfelelően a D feladatkör kialakítása *csak kellően nagy üzemméret, igen alapos üzleti terv, és kedvező társulási tapasztalatok birtokában javasolható.*

A társulások szakmai feladatkör szerinti csoportosítását a következő 5. ábra foglalja össze:

4.2. Az útügyi feladatkör és a társulási megállapodástípusok harmóniája, összhangja

A jogi lehetőségeket, vagyis a társulási megállapodások alaptípusait a 3. fejezetben már külön-külön bemutattuk, így most csak a választással kapcsolatos főbb vonásokat elevenítjük fel:

- 1-es típusú társulás: megbízás feladat, hatáskör ellátására;
- 2-es típusú társulás: közös fenntartás, közös foglalkoztatás, társulási tanács megalakítása nélkül;
- 3-as típusú társulás: közös fenntartás, közös foglalkoztatás, társulási tanács megalakításával és irányítása alatt;
- 4-es típusú társulás: önálló jogi személyiséggel rendelkező társulás létrehozása, társulási tanács megalakításával és irányítása alatt.

A számok növekedése egyúttal az együttműködés intenzitásának erősödését is jelzi: az 1-es típusú leglazább társulásnál az egyik önkormányzat pénzügyi ellenszolgáltatás fejében, megállapodás keretében lát el bizonyos útkezelői feladatokat a másik önkormányzat (önkormányzatok) számára. A 2-es típusú társulásnál az egyik tag gyakorlatilag „gesztorként” vesz részt a társulásban, ellátja a közösen fenntartott intézmény, vagy közösen foglalkoztatott személyek irányításával kapcsolatos operatív, napi teendőket úgy, hogy a legfontosabb kérdésekben a társulás többi tagját egyetértési, döntési jogosultságok illetik meg. A 3-as és 4-es típusú társulások már olyan klasszikus, kiteljesedett társulási formák, amelyekre önkormányzati hatáskör is átruházható, és ahol az irányítói jogosítványokat már nem valamelyik önkormányzat, hanem a társulás tagjai által delegált személyekből álló grémium, a társulási tanács gyakorolja. (Külön megfontolást igényel annak eldöntése, hogy a társulás rendelkezzen-e jogi személyiséggel.)

Ily módon a jogi formák lehetőséget adnak egyszerűbb és összetettebb társulási típusok létrehozására.

A 4.1. fejezetben láttuk, hogy a helyi önkormányzatok útügyi feladatai vonatkozásában szintén felállítható egy olyan csoportosítás, amely a társulásos formában minimálisan ellátható feladatkörtől indulva eljut a komplexitásig, vagyis az útkezelői feladatok majdnem teljes körű társulásos ellátásáig.

Alapelvként rögzíthetjük, hogy a társulási típus és az útügyi feladatkör akkor van összhangban, ha a társulási megállapodás összetettsége és az ellátandó útügyi szakfeladat bonyolultsága arányban áll egymással.

Könnyen belátható, hogy bár lehetséges, de nem hatékony, jogi személyiséggel rendelkező útügyi társulás létrehozása kizárólag útnyilvántartási, útkezelői igazgatási jellegű feladatok ellátására, de ugyanúgy nem célszerű pl. a komplex útkezelői feladatkör megbízási formában való ellátása sem.

Ezen megfontolások alapján szakmailag nem javasolt az A, illetve a B feladatkör ellátására 4-es típusú, a D feladatkör ellátására pedig 1-es és 2-es típusú társulást létrehozni. A „Kivételes esetben javasolt” kategóriába került a C1 valamint a D3 jelű társulás: az előbbi azért, mert általában a megbízott önkormányzatok sem rendelkeznek már akkora szabad kapacitással, hogy más helyi önkormányzatok számára az útkezelői, építetési feladatok ilyen széles skáláját ellássák, az utóbbi pedig azért, mert a D feladatkörbe sorolt útüzemeltetési, útfenntartási tevékenység már olyan nagy értékű munkagépeket, folyamatos eszköz- és anyagbeszerzést tételez fel, amely általában már megkívánja a jogi személyiséget.

A „Javasolt” társulási típusok közötti választás során egyik további mérlegelendő szempont lehet a társuló önkormányzatok száma is: az 1-es és 2-es társulási típusok (ahol az egyik önkormányzat vállalja a megbízott, illetve „gesztor” szerepét) inkább kis létszámú társulások esetén működhetnek jól, a nagyobb létszámú önkormányzat részvételével megalakuló társulásnál a társulási tanács létrehozása már mindenképp indokolt, illetve célszerű.

Fenti szakmai megfontolásokat a 6. ábra foglalja össze.

5. ábra – A társulások csoportosítása üzleti feladatkör szerint

A társulások feladatköre	A feladatköru üzleti társulás	B feladatköru üzleti társulás	C feladatköru üzleti társulás	D feladatköru üzleti társulás
Üzleti igazgatási jellegű feladatok	Ütkezelői nyilvántartások vezetése Forgalmi rend kialakítása és a felülvizsgálat szakmai elvégzése Ütkezelői hozzájárulások kiadása Ütügyi érdekek képviselése más eljárásokban Képviselő-testületi döntések szakmai elokészítése Útfenntartási és fejlesztési feladatok forrásaira benyújtandó pályázatok elkészítése	Ütkezelői nyilvántartások vezetése Forgalmi rend kialakítása és a felülvizsgálat szakmai elvégzése Ütkezelői hozzájárulások kiadása Ütügyi érdekek képviselése más eljárásokban Képviselő-testületi döntések szakmai elokészítése Útfenntartási és fejlesztési feladatok forrásaira benyújtandó pályázatok elkészítése	Ütkezelői nyilvántartások vezetése Forgalmi rend kialakítás és a felülvizsgálat szakmai elvégzése Ütkezelői hozzájárulások kiadása Ütügyi érdekek képviselése más eljárásokban Képviselő-testületi döntések szakmai elokészítése Útfenntartási és fejlesztési feladatok forrásaira benyújtandó pályázatok elkészítése	Ütkezelői nyilvántartások vezetése Forgalmi rend kialakítás és a felülvizsgálat szakmai elvégzése Ütkezelői hozzájárulások kiadása Ütügyi érdekek képviselése más eljárásokban Képviselő-testületi döntések szakmai elokészítése Útfenntartási és fejlesztési feladatok forrásaira benyújtandó pályázatok elkészítése
Út- és mutárgy-ellenorzési feladatok	Útellenorri szolgálat muködtetése Forgalom biztonságot veszélyezteto helyzet elhárítása Mutárgy- és hídelzenorzési feladatok ellátása	Útellenorri szolgálat muködtetése Forgalom biztonságot veszélyezteto helyzet elhárítása Mutárgy- és hídelzenorzési feladatok ellátása	Útellenorri szolgálat muködtetése Forgalom biztonságot veszélyezteto helyzet elhárítása Mutárgy- és hídelzenorzési feladatok ellátása	Útellenorri szolgálat muködtetése Forgalom biztonságot veszélyezteto helyzet elhárítása Mutárgy- és hídelzenorzési feladatok ellátása
Lebonyolítási, építettoi feladatok			Fenntartási és fejlesztési munkák tervezetése, versenykiírása, lebonyolítása Építettoi feladatok ellátása	Fenntartási és fejlesztési munkák tervezetése, versenykiírása, lebonyolítása Építettoi feladatok ellátása
Üzemeltetési és fenntartási feladatok				Ütüzemeltetési feladatok ellátása Útfenntartási feladatok ellátása

6. ábra – A különböző társulási típusú és ütügyi feladatkoru helyi közütkezeloi társulások mintarendszere

	1-es társulási típus: Mebízás feladat, hatáskör ellátására	2-es társulási típus: Közös fenntartás, közös foglalkoztatás, társulási tanács nélkül	3-as társulási típus: Közös fenntartás, közös foglalkoztatás, társulási tanács megalakításával és irányítása alatt	4-es társulási típus: Jogi személyiségu társulás, társulási tanács megalakításával és irányítása alatt
A feladatkoru ütkezeloi igazgatási társulás	Javasolt			
B feladatkoru ütkezeloi igazgatási és ütellenorzési társulás				
C feladatkoru ütkezeloi igazgatási, ütellenorzési és építteto társulás	Kivételes esetben javasolt			
D feladatkoru komplex ütkezeloi társulás	Nem javasolt		Kivételes esetben javasolt	

5. FEJEZET – AZ ÚTÜGYI TÁRSULÁSOK TÉRBELI KERETEI

A „mit” és a „hogyan” kérdéskörök mellett természetesen igen fontos kérdés az is, hogy kivel?

A társulások kialakítását számos, földrajzi, településszerkezeti, úthálózati, statisztikai besorolási, közigazgatási, jószomszédi, baráti és egyéb szempont befolyásolhatja. Településszerkezeti és közigazgatási oldalról az útügyi társulások számára az alábbi fő lehetőségek kínálkoznak:

- Város és környéke jellegű társulás;
- Statisztikai-területfejlesztési jellegű kistérség települései által kialakított társulás;
- A statisztikai-területfejlesztési jellegű kistérségen belüli településcsoport által kialakított társulás;
- Körjegyzőség települései, vagy több körjegyzőség települései által kialakított társulás;
- Megyei települések által kialakított társulás;
- Egyéb, egyedi módon kialakított társulás.

A részletesebb elemzés előtt nézzük, hogy alakul a magyarországi települések úthálózati összetétele.

A magyar települések úthálózati hosszának megoszlása – az önkormányzatok adatszolgáltatásainak összesítése alapján, 2000. december 31-i állapot szerint – a 7. ábra szerinti:

7. ábra

Úthálózat hossza	Települések száma	Utak hossza, km	Átlag, km
400 km feletti	18	10 299	572
301–400 km között	18	6 087	338
201–300 km között	57	13 640	239
101–200 km között	191	26 280	138
100 km alatt	2874	73 373	26

Az első két kategóriába tartoznak a nagyvárosok, amelyek önmaguk rendelkeznek megfelelő szakemberrel és úthálózati hosszal, így a társulások szempontjából lényegében figyelmen kívül hagyhatók. A 200 és 300 km közötti kategória tekinthető középvárosnak, a 100 és 200 km közötti pedig kisvárosnak. Ez utóbbi két kategóriába eső települések már szóba jöhetnek a város és környéke és a kistérség típusú társulásoknál. A nagyvárosok nélkül a települések úthálózati hosszának átlaga 36,3 km/település, ha a középvárosokat is elhagyjuk, akkor 32,5 km, a különbség nem lényeges.

A kistérségek átlagos úthálózata a következőképpen adható meg: a kistérségek száma 150, a települések száma 3135, vagyis átlagosan 21 település alkot egy kistérséget. Egy kistérségre átlagosan 869 km hosszú út esik, elhagyva a nagyvárosokat ez a szám 800, vagy a középvárosi kategóriát is elhagyva 759 km/kistérség. Egy kistérség átlagosan 620 km² területű.

A helyi úthálózatok hossza megyénként átlagosan (a nagyvárosok úthálózatát elhagyva) 6273 km, ebből szilárd burkolattal átlagosan 2152 km van ellátva.

Érdekes lehet az állami közútkezelés területi jellemzőivel való összevetés. Az országos közutak kezelését végző szervezetekre jellemző értékek a következők: a gyorsforgalmi utak nélkül 1566 km út jut megyénként vagy közútkezelő társaságonként, illetve 377 km üzemmérnökségenként. A kétféle (országos és helyi) úthálózat összefüggésére jellemző még, hogy a városokban a belterületi utak 11,2%-a, községekben pedig 22,2%-a országos közút.

A települések úthálózati hosszával kapcsolatos összefüggések mellett érdemes a magyarországi településhálózat népességének alakulását is áttekinteni.

A 8. ábra a települések népességnagyság szerinti csoportosítását mutatja be.

8. ábra – A települések száma és népessége népességnagyság-csoportok szerint (2002. január 1.; Forrás: KSH 2002.)

Népességnagyság-csoport	A települések száma	Népesség, ezer fő	A népesség megoszlása, %
499 fő és kevesebb	1012	275,8	2,7
500 – 999	690	501,9	4,9
1 000 – 1 999	648	929,6	9,1
2 000 – 4 999	504	1 510,9	14,9
5 000 – 9 999	139	964,4	9,5
10 000 – 49 999	121	2 315,5	22,8
50 000 – 99 999	12	767,0	7,5
100 000 – 250 000	8	1 170,2	11,5
Budapest	1	1 739,6	17,1
Összesen	3135	10 174,9	100,0

Mint látjuk, több mint ezer település lélekszáma nem éri el az 500 főt sem, és településeink nagyobbik részében – 54 százalékában – ezer főnél kevesebben laknak. Tovább menve, figyelemre méltó adat, hogy a magyarországi települések több mint 90%-ának (3135-ből 2854 településnek) a lélekszáma 5000 fő alatti.

A ország településstruktúrájára és a települések úthálózati hosszára jellemző fenti szám adatok megszemlénköig alátámasztják a közútkezelői feladatok társulások formában való ellátásának létjogosultságát.

Ezek után nézzük a társulások kialakulásának lehetséges színtereit.

- *A város és környéke* jellegű társulás földrajzi, gazdasági szempontból gyakorlatilag mindenhol kialakítható. A városokban az útkezelői munka feltételeit általában megteremtették, megfelelő szakembereket foglalkoztatnak. Egy felmérés szerint azonban ebből a helyzetből nehezen mozgathatók ki, a környező községekkel való társulás jelenleg még nem vonzó számukra. Nagyvárosoknak a társulásban való részvétele így nem várható, de egy középváros vagy egy kisváros és öt-tíz község kölcsönös előnyökön nyugvó, életképes társulást működtethet. A városkörnyéki együttműködésnek sok helyen hagyományai és mai példái is vannak. A városkörnyék összefogása megfelelő ösztönzés és kapcsolatok esetén az egyik leghatékonyabb és legtermészetesebb társulási forma lehet.
- *A statisztikai-területfejlesztési* jellegű kistérség településeinek társulása esetén a kistérségek központja egy-egy város lehet. A kistérségek átlagos úthálózati hossza megfelelőnek látszik. A kistérség községei a központot jelentő város nélkül is alapíthatnak társulást, ez is életképes, működő példa is van rá. Egyes esetekben egy kistérségben több társulás is létrejöhet. A kistérségi együttműködésnek nincs ugyan régi hagyománya, de a közös területfejlesztési célok révén az önkormányzatok élő kapcsolatot tartanak fenn, amely adott esetben az ügyi társulások szervezése szempontjából is hasznosítható lehet. A kistérség vagy a kistérség egy része földrajzi értelemben még megfelelő méretű, a közigazgatási reformfolyamatban szerepének újrafogalmazása, felértékelődése várható.
- *A körjegyzőségek* a kimutatások szerint általában csak néhány települést fognak össze, ezért ügyi társulások számára ez az együttműködési forma nem kínál megfelelő alapot, mert a körjegyzőséghez csatlakozott települések átlagos úthossza csekély, nem éri el a gazdaságos „üzemméretet”.
- Hatályos jogszabályok szerint, *a megyei önkormányzat* is alanya lehet a társulásoknak, így bár saját úthálózata nincs, de gesztorként, szervező erőként szerepet vállalhat a települési önkormányzatok ügyi társulásainak megszervezésében, működtetésében. Szép példája ennek Zala megye, ahol a Zala Megyei Települési Önkormányzatok Útkezelői Társulásának létrehozását 1993-ban a megyei önkormányzat kezdeményezte, s a társulás létrejöttét anyagilag, erkölcsileg és infrastruktúra biztosításával is támogatta. A társulás alapító taglétszáma 108 tag volt, 2002.

végére a társuláshoz már 192 önkormányzat csatlakozott, amely a megye településeinek 72%-át teszi ki. A Nógrád megyében megalakult Nógrád Megyei Önkormányzatok Útfelügyeleti Társulása szintén a rendszerváltozás időszakának forogtagában jött létre. Az új megyei önkormányzat felvállalta a társulás támogatását, amelynek jelenleg a megye településeinek döntő része tagja. A két megyei szervezésű önkormányzati útügyi társulás méretét illetően nem tekinthető klasszikusnak. Ennek ellenére a tagok megalégedésével működik, mert megyei szinten, központi jelleggel csak azokat a feladatokat látják el (adminisztráció, útnyilvántartás), amelyeket így racionális ellátni, minden más tevékenységet illetően kistérségi, területfelelősi rendszerben dolgoznak. A két megoldásnak tehát az a legfontosabb tanulsága, hogy az önkéntes megyei jellegű társulás nem jelenti azt, hogy a megyeszékhelyekről kívánják ellátni a települési munkát. Mindkét társulás esetén a tényleges feladatellátás és tevékenység kistérségi jellegű, a szakemberek egy része a körzetében is lakik. Látjuk tehát, hogy a társulásban résztvevő önkormányzatok számának felső határt nem lehet elvi szempontok alapján szabni, annak kerete lehet akár a megye is, sőt a megyehatárt is átlépheti. Azt viszont feltétlenül szem előtt kell tartani, hogy a települések túl nagy száma, illetve a települések közötti túl nagy távolság ne menjen az operativitás, a gazdaságosság rovására.

- *Egyéb, eseti módon kialakított társulások* létrehozását indokolhatja valamilyen sajátos területi jellemző, vagy már kialakult térségi együttműködési hagyomány. Az önkormányzatok útügyi feladatai ellátásának lehetséges térbeli keretként műszaki megfontolásból még két analógia merülhet fel: az országos úthálózat kezelését végző üzemmérnökségek területe, illetve az építhetőségi körzetek. Megállapítható azonban, hogy az üzemmérnökségi hálózat az önkormányzatok számára nem szervező erő, az egy üzemmérnökség által ellátott terület nem minősül önkormányzati szempontból összetartozónak.

Az építésügyi hatósági körzeteket vizsgálva szintén arra a következtetésre juthatunk, hogy az ügyek természete és gyakorisága miatt, azok olyan mikrokörzetek, melyekre az útkezelői feladatellátás társulásait egyetemes jelleggel ráépíteni nem lehet.

Speciális esetben létrejöhetnek olyan társulások, amelyeknek tagjai egyik fentebb felsorolt igazgatási kategóriának sem felelnek meg. Ekkor valamilyen hagyományos együttműködési gyakorlat vagy más összetartó érdek érvényesülhet.

Összességében tehát megállapíthatjuk, hogy a társulást alkotó települések számára, földrajzi helyzetére nincsenek előírások, egzakt mérőszámok. Ily módon ugyan nem követelmény az önkormányzati társulási kapcsolatokon belül az sem, hogy területileg szomszédos önkormányzatok társuljanak egymással, de érdemes szem előtt tartani, hogy az együttműködési kapcsolatoknak reálisan a város környékén, a kistérségben van a helyük. Ott tehát, ahol az önkormányzatok egymásrautaltsága, egymást támogató képessége természetes alapokkal bír.

Így a társult helyi önkormányzatok feladatteljesítő képessége dönti el alapvetően a társulások földrajzi határait. A lényeg az, hogy a társulás révén a képviselő-testületek olyan feladatokat is képesek legyenek költségkímélő módon, magas szakmai színvonalon megoldani, amelyeket egyenként, egymástól elszigetelten nem tudnának teljesíteni.

Ennek érdekében a számos szemponton túl, nem feledkezhetünk meg a gazdaságos üzemlétről sem. Az eddigi vizsgálatok és tapasztalatok szerint, mintegy 200-300 km belterületi összesített úthossz elérésére célszerű feladat optimalizálási és költséghatékonysági szempontból törekedni. Természetesen az optimumot az ellátott feladatkör is befolyásolja.

A makro szintű összefüggések áttekintéséhez nyújthat segítséget az 1–4. függelék, amelyben közgazgatási és közúthálózati adatok találhatóak.

6. FEJEZET – A FELADATELLÁTÁS FELTÉTELEI, A TÁRSULÁSOK FINANSZÍROZÁSA

6.1. Az útügyi társulások minimális munkafeltételei, a társulás szakembereinek képesítési előírásai

A 4. fejezetben javasolt társulástípusok munkaszervezetéhez a következő minimális személyi és tárgyi feltételek rendelkezhetők:

A feladatkörű útügyi társulás

Személyek: 1 fő vezető műszaki szakember, köztisztviselő
1 fő adminisztrátor
Felszerelés: iroda, telefon
1 gépkocsi
2 számítógépes munkahely

B feladatkörű útügyi társulás

Személyek: 1 fő vezető műszaki szakember, közalkalmazott (vagy köztisztviselő)
1 fő műszaki szakember
1 fő adminisztrátor
Felszerelés: iroda, telefon
1 gépkocsi
3 számítógépes munkahely

C feladatkörű útügyi társulás

Személyek: 1 fő vezető műszaki szakember, közalkalmazott
2 fő műszaki szakember
1 fő adminisztrátor
Felszerelés: iroda, telefon
2 gépkocsi
4 számítógépes munkahely

D feladatkörű útügyi társulás

Személyek: 1 fő vezető műszaki szakember
2 fő műszaki szakember
1 fő telephelyvezető
1 fő adminisztrátor
5 fő fizikai munkás
Felszerelés: iroda, telefon
2 gépkocsi
5 számítógépes munkahely
telephely és megfelelő útfenntartási, üzemeltetési eszközök.

Természetesen ezeket az adatokat csak gondolatébresztő ajánlásnak szánjuk, amelyeket a konkrét társulási szándék megjelenésekor lehet kiindulópontként felhasználni.

A társulás által alkalmazott szakemberek képzettsége vonatkozásában meg kell jegyezzük, hogy A köztisztviselők képesítési előírásairól szóló módosított 9/1995. (II. 3.) Kormányrendelet 1. számú melléklete tételesen szabályozza a helyi önkormányzat képviselő-testülete hivatalában az egyes feladatkörökhöz meghatározott szakirányú (alapképzésben szerezhető) iskolai végzettségeket és szakképesítéseket. A közlekedési feladatok tekintetében a 12. pont tartalmazza az elvárt felső-, illetve középfokú szakirányú képesítéseket, amelyeket – figyelembe véve, hogy a társulás gyakorlatilag az önkormányzatoknak címzett feladatokat lát el – a munkaszervezet vezetője és érdemi ügyintézői vonatkozásában a társulásnál is indokolt érvényre juttatni. A hídügyi szakfeladatokat ellátó, hídellenőrzéssel, hídszemlével, hídvizsgálattal, illetve fővizsgálattal foglalkozó szakemberek szakképesítését a már említett, A közúti hidak nyilvántartásáról és műszaki felügyeletéről szóló 1/1999. (I. 14.) KHVM rendelet tartalmazza.

Az útellenőri feladatokat ellátó útellenőrnek megfelelő szakértelemmel, gyakorlattal és lehetőleg középfokú szakirányú végzettséggel, de legalább Az Országos Képzési Jegyzékről szóló 7/1993. (XII. 30.) MüM rendelet szerinti útfenntartó szakmunkás bizonyítvánnyal kell rendelkeznie.

Amennyiben a társulás feladatkörébe a műszaki ellenőrzés, illetve kivitelezés is beletartozik, úgy gondot kell fordítani arra, hogy az e tevékenységet végző szakemberek képzése megfeleljen Az építési műszaki ellenőri tevékenységről szóló módosított 158/1997. (IX. 26.) Kormányrendelet, továbbá az építőipari kivitelezési, valamint A felelős műszaki vezetői tevékenység gyakorlásának részletes szakmai szabályairól szóló módosított 51/2000. (VIII. 9.) FVM–GM–KöViM együttes rendelet előírásainak, és szerepeljenek a közlekedési építmények műszaki ellenőreinek, illetve felelős műszaki vezetőinek névjegyzékeiben. Mint látjuk, nem egyszerű az útkezelői tevékenység szakszerű ellátásához szükséges személyi háttér megteremtése, de ne feledjük, ezek nem a társulásos feladatellátás miatti többletkövetelmények. Elméletileg valamennyi önkormányzatnak önállóan kellene biztosítani e személyi feltételeket, amelyre, mint az eddigi gyakorlat mutatja, igen kicsi az esély. A társulás egyik legnagyobb előnye éppen abban rejlik, hogy összefogással megteremthetők e szakemberek hatékony foglalkoztatásának mind munkamennyiségi, mind finanszírozási feltételei.

6.2. Az útügyi társulások finanszírozási szempontjai

A mit, hogyan, kivel kérdések után óhatatlanul vetődik fel: „de miből”?

A társulások finanszírozásának megszervezéséhez alapvetően a következő források vehetők számításba:

- a társult önkormányzatok hozzájárulásai;
- a társulás saját bevételei;
- megyei, regionális források, állami támogatás.

6.2.1. A társult önkormányzatok hozzájárulásai

A települések úthálózatának kezelése a helyi önkormányzatok mint tulajdonosok kötelessége. Ebből következően az útügyi társulások finanszírozási forrása alapvetően az érintett önkormányzatok arányos hozzájárulásaiból tevődik össze.

De mit tekinthetünk az arányosság mércéjének?

A vonatkozó jogszabályok a társulások finanszírozásával kapcsolatban kevés tételes előírást tartalmaznak. Iránymutatásul a Ötv. 43. § (1) bekezdésében foglalt azon kitétel szolgálhat, mely szerint *„eltérő megállapodás hiányában a közös intézmények fenntartásához az érdekelt képviselő-testületek a településük lakosság-számának arányában járulnak hozzá.”*

E jogszabályi megfogalmazásból az következik, hogy a lakosságszám-arányos költségviselés csak akkor mérvadó, ha a felek nem kívánnak más költségfelosztást befolyásoló tényezőt figyelembe venni.

Bár a lakosságszám kétség kívül a gyakorlatban leginkább elterjedt, egyik legegyszerűbb, és leginkább komplex mutatószám, útügyi társulások esetén mégis célszerűbb lehet e mellett vagy ezen kívül a hozzájárulás mértékének meghatározásánál az úthálózati hosszat és az úthálózati hosszal arányos valós feladatellátást mérlegelni.

Az úthálózati hossz meghatározásánál tovább differenciálhatunk a szerint, hogy a teljes úthálózati hosszat (a belterületi és külterületi úthosszak összegét), a belterületi úthálózatot, vagy a bel- ill. külterületi utak közül a kiépített utak hosszának összegét vesszük figyelembe. Természetesen az, hogy melyik normatíva tükrözi leginkább a tényleges feladatarányokat, összefüggésben van a társulás szakmai feladatkörével is. Könnyen belátható ugyanis, hogy a társulások költségeinek alakulását jelentősen befolyásolhatja például, hogy a társulás csak igazgatási jellegű feladatokat lát el, vagy végzi az úthosszra igen költségérzékeny, rendszeres útbeutazást igénylő útellenőri feladatokat is, vagy például a társulási megállapodás a külterületi földutak vonatkozásában milyen mérvű tevékenységet irányoz elő stb.

Így nem csak szakmai, jogi, hanem finanszírozási szempontból is fontos a társulás által ellátandó feladatkör, illetve naturális mutatók pontos meghatározása, amelyet célszerűen a társulásra vonatkozó útkezelési szabályzatban lehet tételesen kimunkálni.

Összességében tehát, a társulás pénzügyi feltételeinek meghatározásához az ellátandó szakmai feladatkör megfogalmazásából, valamint az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek számszerűsítéséből lehet kiindulni. Ezt a szabályszerű gazdálkodás alapelvei szerint kiszámított ráfordítást kell, hogy döntően fedezze az önkormányzati költségterítés, amelynek összege egyszerűbb esetben a lakosságszám arányában, differenciáltabb esetben az úthálózati paraméterek figyelembevételével, vagy a két módszer kombinációjával kerülhet a társult önkormányzatok között megosztásra.

6.2.2. A társulás saját bevételei

Az előzőekben azt feltételeztük, hogy a társulás működése során felmerült valamennyi költséget az alapítók normatív hozzájárulás formájában fedezik.

Érdemes azonban megemlíteni, hogy a gyakorlatban működő utügyi társulások finanszírozásánál – hol kisebb, hol nagyobb mértékben – jelen van az a „vegyes” finanszírozási forma, mely szerint az alapítói hozzájárulások normatív módon az alaptevékenységet finanszírozzák, az ezen túlmenő szolgáltatásokat a társulás az érintett önkormányzatok számára már a feladattal arányos külön díjazás ellenében végzi. Ennek legjellemzőbb területei a lebonyolítási, illetve műszaki ellenőrzési feladatok. E tevékenységek a társult települések vonatkozásában eltérő számban és volumenben jelentkeznek, így gazdaságilag helyes lehet, hogy az ellátásuk során felmerült költségek csak a többlétszolgáltatást igénybe vevőket terhelik. Ilyenkor tehát saját társulásától vehet, természetesen nonprofit jelleggel, a piacinál kedvezőbb áron, megbízható szakmai szolgáltatást a társult önkormányzat, a kölcsönös előnyök alapján.

6.2.3. Kiegészítő források, állami támogatás

A társulások igen jelentős segítséget nyújthatnak a résztvevő önkormányzatok számára utügyi feladatok magasabb szintű ellátását szolgáló pályázati többlet pénzforrások bevonásához is, amely egyúttal a társulás gazdasági hatékonyságát is javítja.

A közlekedési kormányzat 1993 óta biztosít lehetőséget a helyi önkormányzatok számára, hogy az útalapból, illetve annak megszűnését követően az Útfenntartási és -fejlesztési Célelőirányzatból, továbbá más alapokkal közös pályázatokból többlet forráshoz jussanak. Ez idő alatt több mint 2885 közlekedési létesítmény (utak, hidak, csomópontok, járdák, kerékpárutak, összekötő utak) megvalósításához kaptak az önkormányzatok 23,3 milliárd forint támogatást.

A központi költségvetés forrásai mellett egyre nagyobb jelentőségűek a megyei területfejlesztési tanácsok által meghirdetett TEKI, CÉDA pályázatok, a kárenyhítő vis maior támogatás is. Számos, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által meghirdetett pályázatnak is vannak utügyi vonatkozásai, mint például a vízkár-elhárítási pályázat, a vidékfejlesztési SAPARD pályázat, illetve a Vidékfejlesztési Célelőirányzat egyes utakhoz kapcsolódó pályázata.

A társulások tevékenysége e tekintetben kiterjedhet a pályázati lehetőségek figyelésére, a társult önkormányzatok időben történő tájékoztatására, a pályázatok szakszerű elkészítésére – ez különösen fontos, mert hibás, hiányos pályázatoknál nem mindig van lehetőség javításra, illetve hiánypótlásra –, tervezői, kivitelezői kapacitások felkutatására, sikeres pályázat esetén a beruházás lebonyolítására, műszaki ellenőrzésére. A pályázati lehetőségek köre a kistérségek előtérbe kerülésével, a regionalitás erősödésével, illetve az Európai Unióhoz való csatlakozással tovább bővíülhet.

6.2.4. A társulások költségvetésének főbb sajátosságai

A társulások költségvetése tartalmát tekintve a költségvetési szervek költségvetésének felel meg, eltérés inkább az összeállításában jelentkezik oly módon, hogy egyrészt a társulás létrehozásakor – előző évi bázis hiányában – a feladatok költségbecslésén alapuló nulla bázisú költségtervezést kell végezni, másrészt, a szakmai feladatellátás, valamint az intézményüzemeltetési előirányzat elkülönített számbavételének nagyobb a jelentősége. Természetesen a társulás típusa kihatással van annak költségvetésére is, hiszen teljesen önálló költségvetéssel csak a 4-es típusú társulás rendelkezik. Az 1-es, 2-es, illetve 3-as típusú társulásnál a társulás kiadásait és bevételeit a társult felek közösen háríthatják meg, de ezek beépülnek a megbízott, illetve megállapodásban meghatározott önkormányzat költségvetésébe. A társulás költségvetésének elfogadása több szempontból sajátos: egyrészt többfordulós egyeztetést igényel, másrészt szintén függ a társulás típusától, hiszen a 3-as, 4-es típusú társulásoknál az célszerűen a társulási tanács hatáskörébe tartozik. Mindenképp indokolt ezért, hogy a költségvetés elfogadásának rendje a társulási megállapodásban szabályozva legyen.

A költségvetéssel összefüggésben ismét utalnunk kell arra a törvényi garanciára, hogy a társulás tagjait megilleti az ellenőrzés joga, mely ellenőrzés a társulás működésének célszerűségére, illetve gazdaságosságára egyaránt kiterjed. Ennek megítélésénél azonban azt is indokolt egyúttal hangsúlyozni, hogy a társulás létrehozásának, működtetésének haszna nem csak a költséghatékony gazdálkodásban, hanem a szakszerűbb, jogszerűbb munkavégzésben, a települések lakóinak magasabb szintű „kiszolgálásában” rejlik.

7. FEJEZET – HÉT LÉPÉS AZ ÚTÜGYI TÁRSULÁS FELÉ

„Azokból a kövekből, amelyeket utunkba gördítenek, egy kis ügyességgel lépcsőt építhetünk.”

Mottó a Comitatus című önkormányzati folyóiratról

Az alapkérdések áttekintése után az útmutató ezen része kísérletet tesz arra, hogy modellezze a társulások szervezésének, létrehozásának mozzanatait. Ez a folyamat hét lépésben képzelhető el, foglалható össze. Természetesen ez a hét lépés nem bír kötelező erővel, csak segítségnyújtás kíván lenni ahhoz, miket is kell végiggondolni, tenni az elhatározástól – a létrehozásig. Persze vannak olyan elemek is, amelyek nem hagyhatók el a jogi előírások miatt pl. döntés a társulásba való belépésről, illetve a társulási megállapodás jóváhagyása, de a többi teendő formája, sorrendje döntően egyéni elhatározás kérdése.

A hét lépés:

1. A társulási gondolat megszületése;
2. Lehetséges társak felkutatása, előtanulmány készítése;
3. Első képviselő-testületi döntés meghozatala: szándéknyilatkozat, szervező bizottság megalakítása;
4. A szervező bizottság tényfeltáró, elemző, döntési alternatívákat kidolgozó tevékenysége;
5. Második képviselő-testületi döntés meghozatala: belépés a társulásba, a társulási megállapodás jóváhagyása, az anyagi kötelezettségek vállalása, a pénzügyi fedezet biztosítása, a szükséges személyi döntések meghozatala;
6. A társulási megállapodás aláírása;
7. A további jogi, szervezési teendők ellátása.

Vegyük sorra a létrehozás lépéseit.

1. lépés: A társulási gondolat megszületése

Talán sokan nem értenek egyet azzal, hogy a gondolat megszületése önálló lépésként szerepel. Véleményünk szerint azonban, ha egyáltalán lehet súlyozni az egyes mozzanatokot, az egyik legfontosabb elem ez. A jelenlegi jogszabályi háttér – mint láttuk – az *önkéntesség elvére* épül.

Külső tényezők – főként anyagi természetűek – legfeljebb csak ösztönözhetik az önkormányzatokat a társulások megszervezésére, de a tényleges létrehozáshoz ennél több kell.

Elengedhetetlenül szükséges egy olyan meghatározó önkormányzati politikai vezető, alapvetően polgármester, alpolgármester, aki felismeri az útvagyon szakszerű kezelésének fontosságát a település lakóinak élete, életminősége, a gazdaságszervezési szempontok miatt, aki felismeri a társulásban rejlő lehetőségeket, úgy gazdasági, mint szakmai szempontból.

Az egyéni felismerésen túl azonban szükséges, hogy olyan karizmatikus vezetőről legyen szó, aki maga mellé tudja állítani először saját képviselő-testületét, majd azt az önkormányzati kört, vezetőket, akik társak lehetnek ebben a „vállalkozásban”. A saját képviselő-testület vonatkozásában nem elegendő az elvi szintű támogatás, azt is el kell érni, hogy – legalább a szervezés időszakában – ez az önkormányzat felvállalja a gesztor szerepét.

2. lépés: Lehetséges társak felkutatása, előtanulmány készítése

A lehetséges társak számbavételéhez kiindulópontot jelenthetnek a közigazgatás különböző szerveződési formái, úgymint: kistérség, város és vonzáskörzete, a megye egy meghatározott része stb.

A formális területszervezési, igazgatási egységeken túl azonban jelentős szerepük lehet az informális, történelmi, tradicionális településkapcsolatoknak is, hiszen az önkéntes társulás csak *bizalmi elven* működhet. Amikor bebizonyosodik, hogy a társulási gondolat életképes, megfelelő a fogadtatás a megcélzott önkormányzatoknál, célszerű az előzetes munkálatokba szakembereket is bevonni. Hasznos, ha közlekedési, illetve igazgatási-jogi, esetleg pénzügyi szakemberek a kezdetektől részesei a szervezési feladatoknak.

Az ő segédletükkel elkészülhet az az előzetes tanulmány, amely körvonalazza az ellátandó útkezelői feladatokat, a vonatkozó joganyagot – különös tekintettel a társulásokra, azok fajtáira, az egyes fajták

közötti különbségekre, előnyökre, hátrányokra; a speciális közlekedési normákra stb. –, felvázolja a társulás szakmai, pénzügyi előnyeit.

Összegezve: ennek az *előtanulmánynak* az a célja, hogy kedvet csináljon a társulás létrehozásához, tények ismertetésével, szakmai, jogi és pénzügyi érvek felsorakoztatásával. Fontos, hogy ez az előtanulmány legyen meggyőző, ne legyen nagyon terjengős, de foglalkozzon minden olyan kérdéssel, ami megalapozza az érintett önkormányzatok szándéknyilatkozatát a belépésre.

3. lépés: Első testületi döntés meghozatala: szándéknyilatkozat; szervezőbizottság létrehozása

Amennyiben sikerült a fentebb vázoltaknak megfelelő előtanulmány összeállítása, jöhet az első megmérettetés. Lényeges, hogy a képviselő-testületek tagjai rendelkezzenek minden információval, és ha az előtanulmánnyal, az abban foglaltakkal kapcsolatban kérdéseik, kételyeik merülnének fel, arra rövid úton választ kapjanak.

Ezért indokolt, hogy az előtanulmányt tárgyaló képviselő-testületi ülésen vegyen részt az az önkormányzati vezető, aki eddig is katalizátorként hatott a folyamatra, továbbá az előtanulmány összeállítói, a közlekedési, igazgatási-jogi, pénzügyi szakemberek is. Az egész további folyamat szempontjából meghatározó lehet, hogy ezen a testületi ülésen a felvetődött kérdésekre szakszerű, jogszerű, megnyugtató válaszokat kapjanak a képviselők. Remélhetőleg az írásos dokumentáció, illetve az előbbiekben felsorolt személyek személyes jelenléte megalapozza a pozitív tartalmú testületi döntéseket, vagyis a *szándéknyilatkozat* megfogalmazását a társulás szervezésére. A képviselő-testületnek természetesen lehetősége van a szándéknyilatkozat megtétele mellett *döntést hozni arról is, hogy milyen irányban haladjon tovább a szervező munka*. Pl. csak az A feladatkörű utügyi igazgatási jellegű feladatokat, vagy emellett a B, illetve C, esetleg a D feladatkörbe tartozó tevékenységeket is szeretné a társulással elvégeztetni. Rögzítheti a testületi döntés azt is, hogy milyen fajta társulást szeretne az adott település az útkezelői feladatok ellátására szervezni: csak egy egyszerűbb megbízásos jellegű, vagy nem zárkózik el a jogi személyiségű társulástól sem stb.

Célszerű, ha a társulási gondolatot szándéknyilatkozattal támogató önkormányzatok a munka továbbfolytatására létrehoznak egy *szervező bizottságot*. A szervező bizottságba delegált tag által minden önkormányzat közvetlenül részt vehet az előkészítő feladatokban, folyamatosan kinyilváníthatja elképzeléseit, elvárásait a társulással kapcsolatban, magáénak érezheti az egész szervezési folyamatot, a létrehozandó társulást.

Szervező bizottság létrehozása és működtetése esetén esély van arra, hogy valamennyi társulandó tag akarátát fejezze ki a társulási megállapodás-tervezet, aminek elfogadásáról kell majd döntenie az 5. lépésben.

Az első képviselő-testületi határozatban tehát célszerű döntenie a *szervező bizottság létrehozásáról, az önkormányzatot képviselő személy delegálásáról is*.

Bemutatunk egy mintát a fenti kérdésekben való képviselő-testületi döntésre:

XY város/község képviselő-testülete

..... KH számú határozat

Tárgy: Útkezelői társulás szervezése

XY város/község képviselő-testülete megtárgyalta a polgármester számú előterjesztését és az alábbi határozatot hozta:

1. XY város/község képviselő-testülete kinyilvánítja azon szándékát, hogy útkezelői feladatait/útkezelői feladatainak egy részét társulásos formában kívánja ellátni.
2. A képviselő-testület egyetért azzal, hogy az útkezelői társulás megalakítását szervező bizottság készítse elő. A szervező bizottságba az önkormányzat képviselőjére Z. K. polgármestert/alpolgármestert/települési képviselőt hatalmazza fel, egyúttal felkéri, hogy a szervezési folyamatról rendszeresen tájékoztatást adjon.
3. A képviselő-testület az alábbi szempontok figyelembevételét kéri a társulás megszervezésénél:
 - a) a társulásnak legyen jogi személyisége/a társulásnak ne legyen jogi személyisége
 - b) a társulás az alábbi útkezelői feladatokat lássa el:
 - utügyi igazgatási jellegű
 - üzemeltetési feladatok
 - útfenntartási feladatok
 - úthálózat fejlesztési feladatok (a négy francia bekezdés tetszés szerint variálható)

- c) (... bármilyen egyéb szempont, elvárás megfogalmazható)
4. A képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy a társulási megállapodás-tervezetet és az azt megalapozó, tényfeltáró és döntési alternatívákat is tartalmazó tanulmányt terjessze a testület elé.
Felelős: polgármester
Határidő: év hó nap

K. m. f.

Jegyző

Polgármester

4. lépés: Szervező bizottság tényfeltáró, elemző, döntési alternatívákat kidolgozó tevékenysége

Az első három lépés sikeres megtétele után jöhet a szakmai feladat. A gesztor önkormányzat számba veszi a már szándéknyilatkozatot tett önkormányzatokat, az általuk megfogalmazott elvárásokat, szempontokat és összehívja a *szervező bizottság alakuló ülését*.

Fontos a további munka hatékonysága, eredményessége szempontjából, hogy itt megbeszéljék a szervezési feladatok körét, időbeli ütemezését, a felelősöket. Célszerű *ütemtervet* összeállítani, hogy ne húzódjon el túlságosan az előkészítés, ami megingathatja a társulás iránt kialakuló bizalmat. Indokolt lehet az is, hogy a szervező bizottság formálisan is megválassza vezetőjének a gesztor önkormányzat delegáltját, aki kézben tartja, irányítja a szervezési folyamatot, természetesen a szervező bizottság többi tagjának együttműködésével, figyelembe véve a már megfogalmazott önkormányzati elvárásokat. *A szervező bizottság munkáját szakembereknek kell segíteni*, a már korábban jelzett közlekedési, igazgatási-jogi, pénzügyi szakértőknek. A szakértői háttér kiegészülhet a társulandó önkormányzatok szakembereivel, ez elhatározás, adottság kérdése. *A technikai, adminisztrációs feladatok* valószínűleg a gesztor önkormányzatnak célszerű felvállalni, de itt is lehetséges más megoldás, ésszerű munkamegosztás.

Melyek a szervező bizottság legfontosabb teendői?

1. Először is a tények feltárása, vagyis a társulni szándékozó önkormányzatok útvagyonának számba vétele, mennyiségi, műszaki, vagyoni mutatók szerint.
2. A pénzügyi lehetőségek áttekintése: a társulni szándékozó önkormányzatok az elmúlt négy évben költségvetési rendeletükben milyen pénzüsszeget fordítottak útkezelői feladataik ellátására.
3. Gazdaságossági számításokat kell végezni, amelyből kiderül, hogy mi az a legkisebb település-szám, útvagyon-mennyiség, ellátandó feladatok köre, ami szükséges a társulás gazdaságos működéséhez.

Számításokat kell végezni, hogy mennyibe kerülne az érintett önkormányzatoknak, ha csak az igazgatási feladatokat, vagy csak az üzemeltetési, fenntartási, illetőleg valamennyi kezelői feladatot a társulás útján kívánának ellátni.

Modellszámításokat kell végezni a fizetendő vagyoni hozzájárulás mértékéről. Itt ki kell térni a működési költségekre (személyi juttatások, azok társadalombiztosítási terhei, irodahasználat, gépkocsi-üzemeltetés, számítógépes beruházás stb.), azok megosztási módszerére, arányára, illetve útfenntartás, útüzemeltetés esetén az elvégzett feladattal arányos költségviselés szabályozására.

4. Ezen egzakt felmérések, kimutatások, elemzések, számítások alapján lehet megcélózni a társulás útján ellátandó útkezelői feladatok körét, különös tekintettel az igazgatási, az üzemeltetési, fenntartási kérdésekre.
5. Az előző pontokban ismertetett feladatok, elemzések elvégzése után, az eredmények összegzése alapján következik a társulás formájának kiválasztása. Természetesen itt is nagy döntési szabadsága van a társulni szándékozó önkormányzatoknak, nagyon sokféle szempont, megfontolás vezérelheti őket a végleges döntésnél. Elsőként azt kell mérlegelni, hogy az önkormányzatok milyen mértékben kívánnak részt venni a társulás irányításában, vállalják-e az irányítással járó többletjogok mellett az ehhez társuló többletkötelezettségeket is. Vagy az vezérli őket, hogy számukra a jogszerű, szakszerű feladatellátás a fontos, az elsődleges szempont, az ehhez szükséges anyagi erőforrásokat biztosítják, és nem kívánnak közvetlenül részesei lenni az irányításnak. Ebben az esetben kevesebb a kötelezettségük, de ebből eredően a beleszólási joguk is.

Persze bizonyos ésszerűségi szempontok korlátokat jelenthetnek a társulási forma kiválasztásánál, hiszen felesleges egy bonyolultabb társulási megállapodás, ha kevés számú önkormányzat, viszonylag kevés feladat ellátásával kíván megbízni egy másik önkormányzatot. Ilyenkor a legegyszerűbb megoldás a megbízásos jellegű társulás alakítása.

Ha nagyszabású elképzelések fogalmazódnak meg, nemcsak igazgatási, hanem széles körben útüzemeltetési, útfenntartási feladatokat is végez majd a társulás, célszerű, hogy jogi személyiségű társulás legyen, önálló polgári jogi jogalanyisággal, szerződés-kötési képességgel, perbeli legi-

timációval. Ezen forma esetén könnyebben, egyszerűbben tudja feladatait ellátni a társulás. A társulás vállalkozási szerződést köthet a maga nevében, nem kell egyeztetni, aláírni pl. tíz önkormányzattal.

A szervező bizottság ténykedése csak akkor vezethet eredményre, ha az önkormányzatok delegáltjai folyamatosan tájékoztatják saját képviselő-testületeiket a már megismert tényekről, adatokról, egyeztetik az eldöntendő kérdéseket (külső terület-belterület; ellátandó feladatok köre; társulás formája; anyagi kötelezettségvállalás stb.)

Ebben az esetben remény van egy olyan társulási megállapodástervezet kidolgozására, amely elnyeri a társulni szándékozó önkormányzatok támogatását.

A szervező bizottság a társulási megállapodástervezet – alternatív elképzelések esetén tervezetek – összeállításával, valamint a tényeket, elemzéseket, számításokat tartalmazó szakmai anyag elkészítésével zárja működését.

A megállapodástervezetek összeállításához kíván segítséget nyújtani az útmutató mellékletében elhelyezett iratminta-gyűjtemény, amely reprezentatív céllal javaslatot ad az 1-es típusú A feladatkörű, a 2-es típusú B feladatkörű, a 3-as típusú C feladatkörű, 4-es típusú D feladatkörű társulási megállapodáshoz, valamint a jogi személyiségű útügyi társulás alapító okiratának egyik lehetséges iratmintáját is bemutatja.

5. lépés: A második képviselő-testületi döntés meghozatala: belépés a társulásba; a társulási megállapodás jóváhagyása, anyagi kötelezettség vállalása, pénzügyi fedezet biztosítása; a szükségesség személyi döntések meghozatala

Az eddigi szervezőmunka betetőzése, a társulás létrehozásának elengedhetetlen feltétele a képviselő-testület döntése a társulás létrehozásáról, az abba való belépésről.

A döntés súlyát az is jelzi, hogy az Ötv. 10. § (1) bekezdés e) pontja alapján *a képviselő-testület át nem ruházható hatásköre az önkormányzati társulás létrehozása, ahhoz való csatlakozás.* A 15. § (1) bekezdés pedig úgy rendelkezik hogy ezen döntését a képviselő-testület csak *minősített többséggel*, vagyis a megválasztott önkormányzati képviselők több, mint felének igen szavazatával hozhatja meg. A társulási tv. 2. §-a értelmében *társulási megállapodást csak írásban lehet megkötöni.*

Ezek a szigorú formai szabályok azért szükségesek, mert egy társulásos együttműködés komoly, több évre, esetleg évtizedre szóló elhatározást jelent, jelentős anyagi kötelezettségvállalással. Erről csak a testület dönthet, ennek súlyát, felelősségét nem vállalhatja fel egy bizottság vagy a polgármester.

A társulás igaz önkéntes, szabad elhatározáson alapul, de az önkéntesen megkötött társulási megállapodás köti a feleket. A megállapodásban meghatározott kötelezettségeket, így különösen a vállalt anyagi hozzájárulást, vagyoni juttatást biztosítani kell a társulás számára, mert önkéntes teljesítés hiányában, jogerős és végrehajtható bírósági döntés alapján a teljesítés kikényszeríthető.

A vállalt kötelezettségektől egyoldalú jognyilatkozattal való szabadulás szigorúan szabályozott. A társulásból való kilépésnek is tételes, kógens szabályai vannak, ezen döntés meghozatala is minősített többséghez kötött, csak a naptári év utolsó napjával lehet felmondani a társulási megállapodást úgy, hogy az erre vonatkozó döntést legalább 3 hónappal korábban köteles meghozni és a társulás többi tagjával közölni a képviselő-testület.

Ettől eltérni, a társulási megállapodást év közben felmondani csak akkor lehet, ha ehhez a többi társult képviselő-testület minősített többséggel hozzájárul.

Fentiekből jól érzékelhető, hogy a rideg formai szabályok előírása itt nem öncélú, éppen a társulási cél megvalósulását, a társult önkormányzatok védelmét, a társulás pénzügyi ellehetetlenülésének megakadályozását szolgálják.

A társulási megállapodás jóváhagyásával egyidejűleg az önkormányzatnak döntést kell hoznia a pénzügyi kötelezettségek vállalásáról is. Amennyiben év közben alakul meg a társulás, és a hatályos önkormányzati költségvetési rendelet alapján a vállalt kötelezettségek pénzügyi fedezete nem biztosítható, akkor a képviselő-testületnek szükséges *a költségvetési rendeletét* is módosítani ezen a testületi ülésen.

Célszerű a képviselő-testület határozatában felkérni a polgármestert, hogy a mindenkor tárgyévi költségvetési rendelettervezetbe a társulással kapcsolatos kiadásokat tervezze be.

Szintén ebben a határozatban kell arról rendelkezni, hogy *társulási tanács* létrehozása esetén *ki képviseli* az önkormányzatot, illetőleg egyéb esetben az önkormányzat nevében ki jogosult a célszerűségi, gazdaságossági ellenőrzést lefolytatni egy pénzügyi ellenőrző bizottság vagy egyéb szervezeti forma keretén belül.

A társulás létrehozásával kapcsolatban felmerülhet bizonyos hatáskörök gyakorlásának, azok átruházásának kérdése: pl. véleményezési, egyetértési jog gyakorlása. Ha a képviselő-testület ritkán ülésezik, célszerű ezeket a hatásköröket valamely bizottságára, polgármesterre átruházni. Ez maga után vonhatja a *szervezeti és működési szabályzatról szóló helyi önkormányzati rendelet módosítását is*. Amennyiben ezen rendelet módosítását nem készítették elő a társulási megállapodást jóváhagyó testületi ülésre, fel kell kérni a polgármestert, hogy azt a következő alkalomra terjessze be.

Javaslat a második képviselő-testületi döntés főbb tartalmi elemeire:

XY város/község

..... KH sz. határozat

Tárgy: Útkezelői társulás létrehozása

XY város/község képviselő-testülete a polgármester számú előterjesztését megtárgyalta és az alábbi határozatot hozta:

1. XY város/község önkormányzata úgy dönt, hogy alapító tagként belép a „Kiskunsági Útkezelői Társulásba”, a határozat mellékletét képező társulási megállapodást jóváhagyja.
A képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert, hogy a társulási megállapodást az önkormányzat nevében aláírja.
2. *A változat*
A képviselő-testület a társulás működéséhez szükséges, év hó naptól év hó napig terjedő időszakra – az önkormányzatot terhelő pénzügyi hozzájárulási kötelezettséget év hónapig teljesíti, annak fedezete a (költségvetési) KR számú rendeletben biztosított.
B változat
A képviselő-testület a társulás működéséhez szükséges, év hó naptól év hó napig terjedő időszakra – az önkormányzatot terhelő pénzügyi hozzájárulási kötelezettséget év hónapig teljesíti.
Felkéri a polgármestert, hogy a pénzügyi hozzájárulási kötelezettség teljesítése érdekében a költségvetési rendelet szükséges módosítását terjessze a képviselő-testület következő ülésére.
3. A képviselő-testület a Kiskunsági Útkezelői Társulás társulási tanácsába az önkormányzat képviseletében B. A. alpolgármestert delegálja.
A képviselő-testület felkéri B.A. alpolgármestert, hogy szükség szerint, de évente legalább egyszer számoljon be a társulás tevékenységéről, a pénzügyi helyzetéről, a társulási cél megvalósulásáról.
4. A képviselő-testület a társulás személyi kérdéseit érintő véleményezési jogának gyakorlását átruházza a polgármesterre.
A képviselő-testület felkéri a polgármestert a szervezeti és működési szabályzat szükséges módosításának előkészítésére, a következő ülésen történő előterjesztésére.
Felelős: polgármester
Határidő: következő testületi ülés

K. m. f.

Jegyző

Polgármester

* A 3. pont értelemszerűen akkor szükséges, ha a társulásnak van társulási tanácsa.

6. lépés: A társulási megállapodás aláírása

Az önkormányzati társulás akkor jön létre, ha valamennyi társuló önkormányzat a társulási megállapodást azonos tartalommal jóváhagyja, az aláírásra felhatalmazott személy a dokumentumot aláírja.

A társulási megállapodást jóváhagyó képviselő-testületi határozatok a társulási megállapodás elválaszthatatlan részét képezik.

Ha a társulási megállapodást jóváhagyó testületi döntés nem tartalmaz külön felhatalmazást a társulási megállapodás aláírására, akkor az általános szabályok alkalmazásának megfelelően a polgár-

mester, mint a törvényes képviselő ellátására jogosult személy aláírhatja azt. (Ha a társulás a jegyző hatáskörébe tartozó államigazgatási hatósági feladatot is ellát majd, a társulási megállapodást a jegyzőnek is alá kell írnia.)

Célszerű úgy szervezni az aláírást, hogy valamennyi polgármester, esetleg a testület által felhatalmazott más önkormányzati képviselő egyszerre, egy időben, ünnepélyes keretek között lássa el kézjegyével a megállapodást. Ma már szükségszerű a média tájékoztatása, esetleg meghívása erre az alkalomra, hogy a terület lakosai is értesüljenek e fontos közügy sikeréről.

7. lépés: További jogi, szervezési teendők ellátása

Nagyon lényeges jogi követelmény, hogy a társulási törvény 20. §-a kiterjesztette a *fővárosi, megyei közigazgatási hivatalok vezetőinek törvényességi ellenőrzési jogkörét az önkormányzati társulásokra is.*

A 20. § (1) bekezdés értelmében *a társulási megállapodást az aláírást követő tizenöt napon belül meg kell küldeni a társulás székhelye szerinti közigazgatási hivatalvezetőnek, aki arra harminc napon belül törvényességi észrevételt tehet.*

A közigazgatási hivatalvezető *törvényességi ellenőrzési jogkörében vizsgálja, hogy a társulás szervezete, működése, döntéshozatali eljárása megfelel-e a jogszabályoknak.* Az Ötv. 98. § (3) bekezdés c) pont szerint törvényességi ellenőrzési jogköre kiterjed a társulás által hozott önkormányzati határozatokra is. Ez olyan társulások esetén lehetséges, ahol társulási tanács működik, és átruházott hatáskörben önkormányzati döntéshozatalra jogosult.

Nagyon fontos törvényességi követelmény, hogy *a képviselő-testület hatáskörébe tartozó kinevezés, megbízás, kizárólag a 3-as, és 4-es típusú társulásra ruházható át. Önkormányzati döntés meghozatala is csak ezen két fajta társulásra ruházható át, kizárólag rendelettel.*

A törvényességet érintő alapvető kritérium, hogy *a társulási megállapodásban mint szerződő alany csak az önkormányzat szerepelhet.* Igaz, hogy a társulási döntést a képviselő-testület hozza meg, de szerződéskötési képessége csak az önkormányzatnak van. Ez abból a jogi szabályozásból ered, hogy az Ötv. 9. § (1) bekezdése értelmében az önkormányzatnak van jogi személyisége.

Ennek adekvát szabályozása található az államháztartási törvényben (1992. évi XXXVIII. tv. 88. § (1) bekezdésben) is. Ha ugyanis a társulási megállapodás alapján az önkormányzatok költségvetési szervet hoznak létre, alapító csak az önkormányzat, illetve közös alapítók esetén több önkormányzat együttesen lehet.

Ezzel szemben a felügyeleti szerv a 280/2001. (XII. 26.) Kormányrendelettel módosított 217/1998. (XII. 30.) Kormányrendelet (Ámr.) 2. § 3. pontja értelmében helyi önkormányzati költségvetési szerv esetén az önkormányzat közgyűlése, képviselő-testülete lehet. Speciális szabályozás található az Ámr. 13. § (6) bekezdésben a közös fenntartású költségvetési szerve, ill. a társulásra.

Az Ámr. 13. § (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a körjegyzőségek, közös fenntartású költségvetési szervek, valamint társulások esetében a felügyeleti rendről a működésüket szabályozó, az alakításban, ill. az alapításban részt vevő helyi önkormányzatok szerinti megállapodás rendelkezik.

Az Ámr.-ben egyébként módosultak a költségvetési szerv alapítására vonatkozó rendelkezések, a 280/2001. (XII. 26.) Kormányrendelet alapján.

Az Ámr. 10. § (7) bekezdés teszi lehetővé a költségvetési szerv együttes alapítását.

A 10. § (8) bekezdés előírja, hogy a közös alapításról és a határozott vagy határozatlan időre szóló működtetéséről az alapítóknak írásbeli megállapodást kell kötni, melynek tartalmaznia kell:

- az alapítás forrását,
- a folyamatos üzemeltetés, működtetés feltételét,
- az irányítási, felügyeleti jogkörök gyakorlásának módját,
- a megszüntetés esetén követendő eljárást.

A társulási megállapodásban tehát ezeket a kérdéseket is szabályozni kell. A 4-es típusú – jogi személyiségű – társulás esetén mindig kell alapító okiratot is készíteni, nem elegendő a társulási megállapodás megkötése. A helyi önkormányzatok által ily módon alapított *költségvetési szervet a területileg illetékes Területi Államháztartási Hivatal veszi törzskönyvi nyilvántartásba, ezután bankszámla nyitható számára.*

8. FEJEZET – AZ ÚTÜGYI TÁRSULÁSOK MŰKÖDÉSE, KAPCSOLATI RENDSZERE

8.1. Az útügyi társulások működése

A megalakulás alapvető lépéseinek bemutatását követően tekintsük át a társulások működésének főbb jellegzetességeit. Mint a korábbi fejezetekben már utaltunk rá, a társulások működése szempontjából két jól elkülöníthető szervezeti funkció – a döntéshozó szerv és a munkaszervezet – figyelhető meg. A döntéshozó szerv alatt e tekintetben azt az irányító szervet értjük, amely a társulási megállapodásban foglalt kereteken belül irányítja a társulás működését, meghatározza a konkrét napi feladatait, illetve ellenőrzi a feladatok végrehajtását.

A munkaszervezet az a szakapparátus, amely a társulás szakmai feladatait ellátja.

Nézzük, hogy a társulások különböző típusainál e két funkció vonatkozásában milyen főbb sajátosságok vannak.

A 3.2.1., illetve 3.2.2. fejezetben tárgyalt 1-es és 2-es típusú társulásnak, külön önálló döntéshozó szerve nincs. E társulásoknál döntéshozó szervként azok a képviselő-testületek jelölhetők meg, amelyek a társulást létrehozták. A közös feladat ellátással kapcsolatos legfontosabb kérdések – vagyis, hogy a működés során milyen döntési, ellenőrzési jogosultságok illetik meg az egyes testületeket – a társulási megállapodásban kerülnek rögzítésre, egyebekben pedig az „1-es” típusnál a megbízott, a 2-es típusnál a megállapodásban meghatározott önkormányzat képviselő-testülete (vagy annak szerve) látja el a társulással kapcsolatos irányítási teendőket és hozza meg a napi működéssel összefüggésben felmerülő döntéseket.

Más a helyzet a 3.2.3. és 3.2.4. fejezetben szereplő 3-as és 4-es típusú társulási megállapodással létrehozott társulásoknál, mivel itt a társulásban résztvevők már önálló, közös döntéshozó szervet – társulási tanácsot – működtetnek. A társulási tanácsra a társulást létrehozó képviselő-testületek önkormányzati feladat- és hatáskört ruházhatnak át, ily módon a társulási tanácsok érdemi szerepet tölthetnek be a közös feladatellátásban. Ennek megfelelően azonban alapvető szabály, hogy valamennyi résztvevő önkormányzatnak a képviseletét választott személyekből kell biztosítani.

A társulási tanács összetételének meghatározásához a társulási törvény több lehetőséget biztosít:

- A társulás tagjai megállapodhatnak abban, hogy a társulási tanács az általuk választott – megállapodásban meghatározott számú – helyi önkormányzati képviselőkből áll;
- A képviselő-testületek megállapodhatnak abban is, hogy a társulási tanácsban a társulás tagjait a polgármesterek képviselik, és a költségvetési hozzájárulás arányában rendelkeznek szavazati joggal;
- Megállapodhatnak abban is, hogy a költségvetési hozzájárulás arányában választanak képviselőt a társulási tanácsba.

Fontos garanciális szabály azonban, hogy egyik társulási tag sem rendelkezhet a szavazatok több, mint felével, hiszen ez esetben már sérülhetne a közös döntés alapelve.

Útügyi társulásoknál – figyelembe véve, hogy alapesetben a társulás mennyiségben ugyan eltérő, de jellegében a résztvevő valamennyi önkormányzat számára azonos jogszabályi előírásokon nyugvó, kötelezően ellátandó tevékenységet végez – az egyenlő szavazati joggal rendelkező, „egy önkormányzat – egy képviselő” típusú társulási tanács létrehozása tűnik a legcélszerűbbnek. A feladatellátás kötelező jellege indokolja, hogy a döntési kompetenciában valamennyi érintett fél azonos súllyal rendelkezzen. Az úthálózati hosszából, illetve településméretből adódó mennyiségi különbségek – a 6. fejezetben leírtak szerint – az anyagi hozzájárulás eltérő mértékében nyerhetnek kiegyenlítést.

A megválasztott társulási képviselő – aki az előzőek szerint csak polgármester, vagy választott önkormányzati képviselő lehet – a társulási tanácsban személyesen szavazhat. Távolléte esetén a képviselő-testület által írásban meghatalmazott képviselő helyettesítheti, azonban a helyettesítő személynek is választott személynek kell lennie.

Mivel a társulási tanács tagjai a megbízatásukat a képviselő-testületektől kapják, ezért természetes követelmény, hogy tevékenységükről kötelesek a képviselő-testületeiknek rendszeresen beszámolni, továbbá bármikor visszahívhatók az őket megbízó képviselő-testületek által.

A társulást az elnök képviseli, akit a társulási tanács saját tagjai sorából választ meg. A társulás dönthet úgy is, hogy elnökhelyettest, helyetteseket is választ.

A társulási tanács döntéseit ülésén, határozattal hozza. A társulás tanács ülését szükség szerint, de évente legalább két alkalommal össze kell hívni. E mellett ugyancsak garanciális szabályként a törvény előírja, hogy az ülést kötelező összehívni:

- a társulási megállapodásban, vagy a társulási tanács által meghatározott időpontban;
- a társulás bármely tagjának – napirendet tartalmazó – indítványára;
- a fővárosi, megyei közigazgatási hivatal vezetőjének kezdeményezésére.

A társulási tanács ülését célszerűen a szakapparátus, vagyis a munkaszervezet készíti elő.

Az 1-es típusú társulásoknak lényegében önálló, külön munkaszervezetük nincs, hiszen ez a „megbízásos” társulási megállapodásnál nem értelmezhető. Ebben az esetben a megbízott önkormányzat, annak szerve, vagy intézménye gondoskodik a feladat ellátásáról.

A 2-es, 3-es és 4-es típusú társulások esetén munkaszervezetnek a közösen foglalkoztatott munkavállaló(k), illetve a létrehozott intézmény tekinthető(k). A munkaszervezetek személyi és tárgyi feltételeinek meghatározásához a 6. fejezetben tettünk általános ajánlásokat. Természetesen a munkaszervezet nagyságát és személyi összetételét csak az ellátandó tevékenységi kör, az úthálózati paraméterek, a helyi adottságok és finanszírozási lehetőségek ismeretében lehet konkrétan meghatározni. Az egyes társulási típusok felépítését a 9. ábra foglalja össze.

9. ábra – Az egyes társulási típusok szervezeti felépítés

Társulás típus	Irányítás	Munkaszervezet
1-es típusú társulás: Megbízás feladat, hatáskör ellátására	A megbízott önkormányzat képviselő-testülete (vagy annak szerve) azzal, hogy a megbízó önkormányzatokat a fő kérdésekben a megállapodásban meghatározott jogosultságok (pl. ellenőrzés) illetik meg.	Megbízott önkormányzat: polgármesteri hivatala, vagy intézménye
2-es típusú társulás: Közös fenntartás, közös foglalkoztatás társulási tanács megalakítása nélkül	A társulási megállapodásban meghatározott önkormányzat képviselő-testülete (vagy annak szerve) azzal, hogy a társult önkormányzatok meghatározott kérdésekben egyetértési, véleményezési jogkört gyakorolnak.	Közösen foglalkoztatott munkavállaló(k) Közösen fenntartott intézmény, vagy egyéb szervezet
3-as típusú társulás: Közös fenntartás, közös foglalkoztatás társulási tanács létrehozásával	Társulási Tanács	Közösen fenntartott intézmény, gazdasági társaság, egyéb szervezet
4-es típusú társulás: Jogi személyiségű társulás létrehozása	Társulási Tanács	Közösen fenntartott intézmény, gazdasági társaság, egyéb szervezet

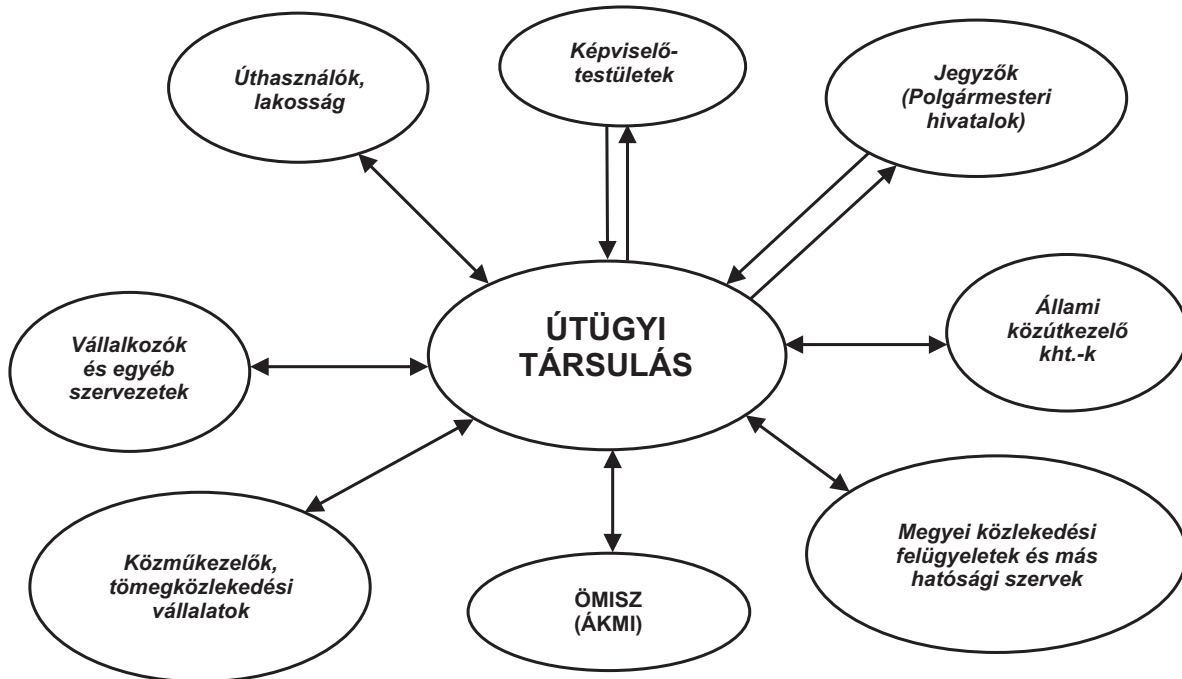
Mivel a társulások létrehozásának egyik alapvető célja a szakszerűség növelése, így az irányítói szintnek a munkaszervezetekkel szemben kezdettől fogva magas szakmai elvárásokat indokolt megfogalmazni.

A szakmai tevékenység szakszerű ellátását a jogszabályokon túlmenően utügyi műszaki előírások és tervezési útmutatók segítik, amelyek jelenleg aktuális jegyzékét az 5. számú függelék tartalmazza.

Az utügyi műszaki szabályozás részleteiről, változásairól az önkormányzatok, illetve a társulások szakemberei a következő fejezetben bemutatásra kerülő Önkormányzati Utügyi Műszaki és Információs Szolgáltatástól (ÖMISZ) kaphatnak folyamatosan tájékoztatást.

8.2. Az útügyi társulások kapcsolati rendszere

Az útügyi társulások általános kapcsolati rendszerét a 10. ábra mutatja be.

10. ábra – Az útügyi társulások kapcsolati rendszere

Nézzük az egyes kapcsolatok fő vonásait:

- Az útügyi társulásokkal kapcsolatban lévő szervezetek közül természetesen kiemelt jelentőségű a társulásban résztvevő helyi önkormányzatok képviselő-testületeivel, valamint jegyzőivel és polgármesteri hivatalaival való rendszeres és szoros kapcsolattartás, a döntés-előkészítés, szakfeladat-végrehajtás és visszajelzés körforgása, mely folyamatot a kettős nyíl jelzi. E kapcsolat főbb tartalmi elemeit részben már említettük, részben pedig a társulást létrehozó önkormányzatok a konkrét megállapodás alapján tudják megtölteni tényleges tartalommal. A társulásban részt vevő helyi önkormányzatok és szerveik mellett tevékenysége során a társulás számos más társasággal, hatósággal, közműkezelőkkel, úthasználókkal, egyéb szakmai szervezetekkel kerül munkakapcsolatba, mely kapcsolatok jellemző vonásai röviden a következők szerint összegezhetők:
- A hatályos jogszabályok alapján valamennyi település közúti kapcsolatát biztosítani kell állami közúthoz és az országos közutak belterületi szakaszai állami kezelésben vannak. Figyelembe véve, hogy ily módon a helyi közutak jelentős része a települések úthálózat-szerkezetének általában gerincét képező országos közutat keresztezi, illetve ahhoz csatlakozik, az útügyi társulások állami közútkezelőkkel való szoros, jó kapcsolata, mind a forgalmi rend kialakítása, mind az üzemeltetési, fejlesztési tevékenység összehangolása szempontjából szükségszerű. Az állami közútkezelő közhasznú társaságok emellett hasznos segítséget tudnak nyújtani a pályázatok előkészítésében, valamint vállalkozóként a felmerülő útfenntartási, üzemeltetési feladatok szakszerű elvégzésében.
- Míg a hatósági szakterületről a közlekedési felügyelet szakmai vonalon, addig a közigazgatási hivatalok államigazgatási szempontból érdemelnek kiemelt figyelmet. Mint már említettük, a helyi közutakkal kapcsolatos útügyi hatósági jogkörök döntő részét a megyei (fővárosi) közlekedési felügyelet gyakorolják. E minőségükben a felügyelet jelentős szakmai segítséget és hatósági támogatást tudnak nyújtani a társulásoknak az utállagvédelemben – a szakszerűtlen és jogszerűtlen igénybevitel, az engedély nélküli útépitések és útcsatlakozások visszaszorítása stb. – valamint a közlekedésbiztonság növelése, illetve a tudatos úthálózat-fejlesztés előkészítése terén. A közigazgatási hivatalok a már jelzett törvényességi ellenőrzéssel a társulások jogszerű működését segíthetik elő. Az ellátott útkezelői feladatkör mélységétől függően a társulás kapcsolatba kerülhet számos más hatósággal, pl. a növény-egészségügyi és talajvédelmi állomással, az ÁNTSZ-szel, a bányakapitányságokkal, a vízügyi igazgatóságokkal, amely kapcsolatok részletes szakmai tartalmát a vonatkozó jogszabályok rögzítik.

- A helyi önkormányzatok útügyi feladatellátásának szakmai segítése, az útügyi társulások minél nagyobb számban történő megalakulásának támogatása, a hazai útügyi szervek és a helyi önkormányzatok közötti kapcsolatok kibővítése és szorosabbra fűzése a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM) kiemelt céljai közé tartozik. E célok megvalósítása érdekében a szak tárca – az Állami Közúti Műszaki és Információs Kht. (ÁKMI) keretén belül, 2001-től *Önkormányzati Útügyi Műszaki és Információs Szolgáltatást (ÖMISZ)* működtet. Az ÖMISZ feladata, hogy országos szinten az önkormányzatok kezelésében levő helyi közutak üzemeltetéséhez és fenntartásához szakmai támogatást nyújtson, korszerű és kipróbált technológiákat terjesszen, hangolja össze az útügyi kutatásokat és a helyi igényeket, valamint szélesítse és erősítse a partnerkapcsolatokat. A szolgáltatás elemei
 1. Szakmai tanácsadás, információs szolgáltatás
A szolgáltatói oldal legmegfelelőbb szakemberei technikai tanácsokat, útmutatásokat adnak az önkormányzatoktól érkező kérésekre. A kérdéseket telefonon, faxon, e-mailen vagy személyesen lehet feltenni.
 2. Útügyi szakmai képzések
A hatékonyan működő szakmai továbbképzés keretében az önkormányzatok igényeinek megfelelő képzési programcsomagok kialakítása, és az állami közútkezelőkhöz hasonlóan önköltségszerű részvételi díjak alkalmazása.
 3. Szakmai anyagok terjesztése
A szolgáltatásban részt vevő szervezetek könyvtáraiban megtalálható szakmai anyagok (jelentések, publikációk, oktatási segédanyagok, videoanyagok) terjesztése igények szerint, önköltségi áron.
 4. Hírlevél
Negyedévente szakmai hírlevél megjelentetése korszerű technológiákról, tanfolyamokról, konferenciákról és a rendelkezésre álló szakanyagokról.
Az ÖMISZ olyan állandó szolgáltatás, mely nem reklám- és nem vállalkozói jellegű tevékenységet folytat, hanem segít a különböző szakmai kérdésekben, a legmegfelelőbb szakemberek felkutatásában, kapcsolatteremtésben, a napi feladatok igényes megoldásában. Ily módon a társulásoknak is jelentős szakmai bázisa lehet.
- A települések közterületeinek nem csak a közlekedési funkciót kell kielégíteni, hanem itt kell biztosítani a lakosság kommunális ellátását szolgáló víz, gáz, villany, telefon vezetékeinek, csapadék- és szennyvíz csatorna-hálózatának elhelyezési lehetőségét is. E közművek építése, fenntartása, üzemeltetése számos esetben útterület-foglalást, útburkolatbontást, forgalomterelést, illetve forgalomkorlátozást igényel. Fontos ezért, hogy a társulás szakemberei korrekt szakmai kapcsolatot tartsanak a közművek kezelőivel, amelynek keretében ne nehezítsék, ne lehetetlenítsék el a közművekkel kapcsolatos munkákat, de következetesen juttassák érvényre az úttálag védelme és a közúti közlekedés biztonsága szempontjából alapvető útügyi érdekeket. Ugyancsak fontos, hogy a tömegközlekedés számára megfelelő útpályák, megállóhelyek, peronok, fordulók álljanak rendelkezésre. Az útkezelő és a tömegközlekedési szolgáltató tevékenységének összhangja, vagy az összhang hiánya jelentősen emelheti, illetve ronthatja az érintett lakosság komfortérzetét.
- Mint láttuk a társulások jelentős részben nem, vagy csak viszonylag szűk szakmai feladatkör ellátására alkalmas saját kivitelező kapacitással rendelkeznek. Ennek megfelelően az útépitéshez, útfenntartáshoz, útüzemeltetéshez szükséges kivitelezői *erőforrásokat* – a korszerű piacgazdasági követelményeknek megfelelően – általában pályázatúttal, a *kivitelezők, szolgáltatók versenyeztetésével* kell megoldani. A társulás jelentős szerepet tölthet be a pályázatok előkészítésében, szakszerű kiírásában az egyes kivitelezői ajánlatok korrekt, azonos műszaki tartalom alapuló elbírálásában, vagyis a költségtakarékos, szakszerű vállalkozásba adásban, a kivitelezés során pedig a műszaki ellenőrzésben. Az egyéb szervezetek közül talán a *sajtót* érdemes kiemelni, amely jó munkakapcsolat esetén hatékony támogatást nyújthat az egyes útkezelői intézkedések lakosság körében történő megismertetéséhez, a lakossági támogatás megnyeréséhez.
- És végül, de nem utolsó sorban, a társulás léte szempontjából meghatározó jelentőségű az *úthasználókkal, a lakossággal való kapcsolattartás minősége. A társulásnak minden cselekedetével, megjelenésével és minden megnyilvánulásával azt kell érzékeltetnie a társulásban részt vevő települések lakóival, hogy a társulás olyan szolgálat, amely a lakosság közlekedési viszonyainak javításáért, a közlekedésbiztonság növeléséért, az életkörülmények emeléséért végzi munkáját.* Ennek megfelelően a társulásnál olyan munkatársakat célszerű alkalmazni, akik szeretnének a helyi önkormányzatokkal és a lakossággal folyamatosan együttműködni, akik amellett, hogy jó útügyi szakemberek, kellően kommunikatívak is, és készen állnak e szakfeladat útügyi szolgálatként való ellátására.

9. FEJEZET – ZÁRSZÓ

Nos, kedves Olvasó, e kissé rendhagyó útmutató végéhez érve reméljük sikerült meggyőződnie arról, hogy a korszerű ügyi társulás – a mintarendszer bármely elemét is választja – nem a kompetencia, a döntési jogok elvesztése, hanem épp ellenkezőleg: a kisvárosok, községek számára az igazi döntési szabadság kulcsa az útkezelői feladatok szakszerű, költséghatékony ellátásához.

A társulás amellet, hogy munkaszervezete ellátja a helyi önkormányzatokat terhelő – folyamatos műszaki tevékenységet igénylő – szakfeladatokat, lehetőséget teremt arra is, hogy a felelős döntéshozók rendszeresen megvitassák más települések képviselőivel hasonló ügyi gondjaikat, megismerjék a jó kezdeményezéseket, munkamódszereket, vagyis alkotó szakmai közegbe kerüljenek. Ennek hatása bár nem számszerűsíthető, de ugyancsak nagy jelentőséggel bír. Bizonyos ugyanis, hogy azok az emberek, akiknek közös céljaik vannak és egészséges közösségi gondolkodással rendelkeznek, könnyebben és gyorsabban érik el céljaikat, mert kihasználják a kölcsönösen ható „felhajtóerőt”.

„Akarom mert ez bús merészség,

Akarom, mert világ csodája:

Valaki az Értől indul el,

S befut a szent, nagy Óceánba.”

írja gyönyörűen Ady, az Értől az Óceánig című versében.

Az alapközművesítés korszaka lassan befejeződéséhez közeledik. A helyi közutak és terek színvonalának emelése új közösségi célként fogalmazható meg, hiszen jó utak nélkül nincsen jó lakossági közérzet, sem igazi „európaiság”.

Természetesen, mint láttuk, a társulási lehetőség – mind ügyi szakmai, mind jogi vonatkozásban – olyan sokszínű, hogy teljes körűségre nem is törekedhettünk, de bízunk abban, hogy a mintarendszer bemutatásával sikerült az érdeklődést felkelteni.

És akkor már csak hat lépés van hátra...

MELLÉKLETEK

1. melléklet: Megállapodás ügyi igazgatási jellegű feladatok végzésére
Iratminta az 1-es társulási típusú, A feladatkörű ügyi társulás megalakításához
2. melléklet: Megállapodás ügyi igazgatási jellegű feladatok közös ellátására,
útellenőri szolgálat közös működtetésére
Iratminta az 2-es társulási típusú, B feladatkörű ügyi társulás megalakításához
3. melléklet: Megállapodás útkezelői igazgatási, útellenőri és építetési
intézményi társulásról
Iratminta a 3-as társulási típusú, C feladatkörű ügyi társulás megalakításához
4. melléklet: Megállapodás önálló jogi személyiségű, komplex közútkezelői
társulás létrehozásáról
Iratminta a 4-es társulási típusú, D feladatkörű ügyi társulás megalakításához
5. melléklet: Jogi személyiséggel rendelkező ügyi társulás alapító okiratának
iratmintája

1. melléklet

Megállapodás ügyi igazgatási jellegű feladatok végzésére*

MEGÁLLAPODÁS

ügyi igazgatási jellegű feladatok végzésére

amely létrejött egyrészről Város **Község** Önkormányzata (képviseli: polgármester, székhelye:, KSH-száma:) mint **megbízó** (továbbiakban megbízó), másrészről Város **Község** Önkormányzata (képviseli: polgármester; székhelye:; KSH-száma:) mint **megbízott** (továbbiakban megbízott) között alulírott helyen és időben, az alábbi feltételek szerint.

1. Megbízó és megbízott önkéntes, szabad elhatározással, egymás egyenjogúságának kölcsönös tiszteletben tartásával, az ügyi igazgatási feladatok szakszerű, költségtakarékos ellátása érdekében A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 41. § (1) bekezdése, illetve A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény (Ttv.) 7. §-a alapján megbízásos jellegű társulást hoznak létre a 2. pontban részletezett feladatok ellátására.
2. Megbízó megbízza a megbízottat A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény alapján a helyi közút kezelője által ellátandó alábbi feladatok elvégzésével:
 - útnyilvántartás kialakítása, folyamatos vezetése az alábbi szempontok szerint:
 - közutak műszaki, minőségi, forgalmi, baleseti adatai
 - közutak forgalmi rendjét meghatározó jelzések
 - a közutak üzemeltetésére, fenntartására és fejlesztésére fordított költségek [1988. évi I. törvény 34. § (3) bekezdés]
 - a helyi közutak forgalmi rendjének kialakítása, továbbá a forgalmi rend felülvizsgálata a forgalmi körülmények, vagy a baleseti helyzet jelentősebb változása esetén, de legalább évenként; szükség szerint javaslat kidolgozása a forgalmi rend módosítására [1988. évi I. törvény 34. § (2) bekezdés];
 - a helyi közutak nem közlekedési célú igénybevételéhez a kezelői hozzájárulások kiadása, valamint egyéb hatóságok eljárása során az útkezelői érdekek védelme, útkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 36. §];
 - útcsatlakozások létesítéséhez szükséges közútkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 39. §];
 - közútkezelői felszólítások elkészítése, szükséges esetben hatósági eljárás kezdeményezése, amennyiben a közút területén, az alatt vagy felett elhelyezett építmény, illetve az útcsatlakozás a közlekedés biztonságát veszélyezteti. [1988. évi I. törvény 41. §];
 - vízelvezetéshez szükséges kezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 42. § (3) bekezdés];
 - kezelői hozzájárulás kiadása [1988. évi I. törvény 42/A § (1)–(2) bekezdés]
 - a közút tengelyétől számított ötven méteren belül építmény elhelyezéséhez, kő, kavics, homok, agyag és egyéb ásványi anyag kitermeléséhez
 - a közút területének határától számított tíz méteren belül fa ültetéséhez, kivágásához;
 - útkezelői felszólítások elkészítése [30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 31. § (2) bekezdés, 33. § (2) bekezdés; 36. §];
 - értesítés a közút, épülő közút melletti ingatlan-fenntartási, építési munkák elvégzése céljából történő igénybevételéről [30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 35. §].A megbízott az e pontban részletezett útkezelői feladatok szakszerű ellátását elvállalja.
3. A társulás tagjai a megállapodást határozatlan időre kötik. A társulás működését év hó napján kezdi meg, amennyiben a társuló önkormányzatok képviselő-testületei a társulási megállapodást minősített többséggel jóváhagyták. A társulás létrehozásáról, illetve a

* Társulási típus: A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény 7. §-a szerint

- társulási megállapodás jóváhagyásáról szóló testületi határozatok a társulási megállapodás elválaszthatatlan részét képezik.
4. A megbízott önkormányzat a 2. pontban részletezett útkezelői feladatokat polgármesteri hivatala, annak jegyzője, valamint A köztisztviselők képesítési előírásairól szóló, a 192/2001. (X. 19.) Korm. rendelettel módosított 9/1995. (II. 3.) Kormányrendelet 1. számú mellékletében a közlekedési és vízügyi igazgatási feladatok ellátásához előírt képesítéssel rendelkező köztisztviselője útján látja el. A leírói, ügykezelői feladatokat a megbízottal munkajogviszonyban álló ügykezelő végzi.
 5. A megbízott képviselő-testülete gyakorolja a munkáltatói jogot a megbízott jegyzője vonatkozásában, míg a jegyző gyakorolja a munkáltatói jogot az ügykezelői feladatokat ellátó köztisztviselő, valamint a leírói, egyéb ügyviteli teendőket ellátó ügykezelő vonatkozásában. A társulás keretében a megbízott által ellátandó ügykezelői feladatokat a jegyző, illetve a kijelölt köztisztviselő, ügykezelő munkaköri leírása tartalmazza. A köztisztviselő, ügykezelő utasítására, tevékenységük ellenőrzésére a munkáltatói jogot gyakorló jegyző jogosult. A megbízó a jegyzőnek tehet észrevételt a megbízás teljesítésével kapcsolatban, szükség esetén kezdeményezheti nála az érintettek munkaköri leírásának módosítását, súlyosabb kötelességszegés esetén fegyelmi eljárás indítását is.
 6. A megbízás tárgyát képező ügyekben a közútkezelői hozzájárulások, felszólítások, intézkedések kiadmányozására a társulás nevében a megbízott jegyzője jogosult.
 6. A megbízás tárgyát képező ügyekben a közútkezelői hozzájárulásokat, felszólításokat, intézkedéseket a megbízott jegyzője, köztisztviselője döntésre előkészíti, a kiadmányozásra a megbízó polgármestere jogosult.
 7. A megbízás teljesítéséről a megbízott jegyzője, köztisztviselője szükség szerint, de legalább félévente tájékoztatja a megbízó polgármesterét.
Az éves beszámolót írásban kell elkészíteni. Az éves beszámolót tárgyaló képviselő-testületi ülésen a megbízott jegyzője, köztisztviselője személyesen is köteles megjelenni, a társulás működésével kapcsolatos kérdésekre válaszolni.
 8. A megbízás teljesítéséhez szükséges tárgyi feltételeket a megbízott biztosítja az alábbiak szerint:
 - két számítógép az útnyilvántartás vezetésére, leírói feladatok ellátására;
 - személygépkocsi, illetve terepjáró a helyszíni szemlékhez;
 - irodahelyiség berendezéssel együtt, telefon-, telefax-használat;
 - irodaszerek;
 - irodahelyiség takarítása, gépjárművek karbantartása.
 9. Megbízás teljesítésével kapcsolatos költségek viselése: a megbízó a kezelésében lévő helyi közutak hossza alapján Ft, azaz Ft/km/év összeget utal át a megbízott számú, pénzügyi intézménynél vezetett számlájára, a tárgyévi költségvetési rendeletének elfogadását követő 15 napon belül, de legkésőbb év március hó 31. napjáig.
(Megjegyzés: a költségek viselésének aránya más módszerrel is meghatározható, úgyszintén a fizetés ütemezése lehet havi, negyedéves, féléves stb.)
Ezen összeg a megbízás teljesítésével összefüggő valamennyi személyi, dologi kiadás fedezésére szolgál. A megbízó ezen felül egyéb költségek viselésére nem kötelezhető.
A költségek felülvizsgálatát az éves írásbeli beszámoló elkészítésével egyidejűleg kezdeményezheti a megbízott, részletes gazdasági számítások elvégzése alapján.
 10. A társulás megszűnésére, megszüntetésére a Ttv. 4. § (1) bekezdés c), e) pontját, (2) bekezdését, 5. és 6. §-át kell alkalmazni.
 11. A társulási megállapodásban nem szabályozott kérdésekre a Ttv. és az Ötv. vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.
 12. A társulási megállapodásból eredő vitás kérdéseket a megállapodást kötő felek igyekeznek megegyezéssel, peren kívül rendezni. Amennyiben ez nem vezet eredményre, kikötik a(z) Bíróság kizárólagos illetékességét. Kölcsönösen kötelezik magukat a megállapodást kötő felek, hogy a bírósági eljárás kezdeményezése előtt kéri Önkormányzati Szövetség által felkért Egyeztető Bizottság állásfoglalását.

Kelt:

Megbízó önkormányzat nevében:

.....
polgármester

Megbízott önkormányzat nevében:

.....
polgármester

(Megjegyzés: Az iratminta a legegyszerűbb helyzetet vázolja fel: egy megbízó, egy megbízott. Természetesen a megbízók száma módosulhat, úgyszintén az ellátandó feladatok köre, a beszámolás rendje, a költségek viselésének módja, a fizetés ütemezése stb.)

2. melléklet
Megállapodás ügyi igazgatási jellegű feladatok közös
ellátására, útellenőri szolgálat közös működtetésére*

MEGÁLLAPODÁS

ügyi igazgatási jellegű feladatok közös ellátására, útellenőri szolgálat közös működtetésére

amely létrejött egyrészről Város Önkormányzata (képviseli: polgármester, székhelye:, KSH-száma:), másrészről Község Önkormányzata (képviseli: polgármester; székhelye:; KSH-száma:), valamint Község Önkormányzata (képviseli: polgármester; székhelye:; KSH-száma:) között alulírott helyen és időben, az alábbi feltételek szerint.

1. A társulás célja

A társulási megállapodást kötő felek A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 41. § (1) bekezdése alapján, A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény 8. §-a szerinti társulást hoznak létre önkéntesen, szabad akarat-elhatározásból, egymás egyenjogúságának kölcsönös tiszteletben tartásával abból a célból, hogy útkezelői feladataikat szakszerűen, gazdaságosan, a pályázati lehetőségek teljes körű felhasználásával lássák el, és a rájuk bízott útvagyont védjék, állagát megóvják, a biztonságos közlekedés számára megfelelő állapotban tartásuk.

2. A társulás neve, székhelye, működési területe

Társulás neve: Útellenőri/Ügyi Szolgálatot Fenntartó Társulás
Székhelye: (pontos cím megjelölésével)

Működési területe: a társult önkormányzatok közigazgatási területe

3. A társulás működésének időtartama

A társuló önkormányzatok a megállapodást határozatlan időtartamra kötik, a közös fenntartás kezdő időpontja: év hó nap.

4. A társulás tevékenységi köre

4.1. Útnyilvántartás vezetése, ügyi igazgatási jellegű feladatok végzése

4.1.1. Útnyilvántartás kialakítása, folyamatos vezetése az alábbi szempontok szerint:

- közutak műszaki, minőségi, forgalmi, baleseti adatai
- közutak forgalmi rendjét meghatározó jelzések
- a közutak üzemeltetésére, fenntartására és fejlesztésére fordított költségek

4.1.2. A helyi közutak forgalmi rendjének kialakítása, továbbá a forgalmi rend felülvizsgálata a forgalmi körülmények, vagy a baleseti helyzet jelentősebb változása esetén, de legalább öt évenként; szükség szerint javaslat kidolgozása a forgalmi rend módosítására [1988. évi I. törvény 34. § (2) bekezdés];

* Társulási típus: A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény 8. §-a szerint

4.1.3. A helyi közutak nem közlekedési célú igénybevételéhez a kezelői hozzájárulások kiadása, valamint egyéb hatóságok eljárása során az útkezelői érdekek védelme, útkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 36. §];

4.1.4. Útcsatlakozások létesítéséhez szükséges közútkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 39. §];

4.1.5. Közútkezelői felszólítások elkészítése, szükséges esetben hatósági eljárás kezdeményezése, amennyiben a közút területén, az alatt vagy felett elhelyezett építmény, illetve az útcsatlakozás a közlekedés biztonságát veszélyezteti [1988. évi I. törvény 41. §];

4.1.6. Vízelvezetéshez szükséges kezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 42. § (3) bekezdés];

4.1.7. Kezelői hozzájárulás kiadása

- a közút tengelyétől számított ötven méteren belül építmény elhelyezéséhez, kő, kavics, homok, agyag és egyéb ásványi anyag kitermeléséhez,
- a közút területének határától számított tíz méteren belül fa ültetéséhez, kivágásához [1988. évi I. törvény 42/A § (1)–(2) bekezdés];

4.1.8. Útkezelői felszólítások elkészítése

[30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 31. § (2) bekezdés, 33. § (2) bekezdés; 36. §];

4.1.9. Értesítés a közút, épülő közút melletti ingatlan-fenntartási, építési munkák elvégzése céljából történő igénybevételről [30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 35. §].

4.2. Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázatok kidolgozása

4.2.1. Az útkezelői feladatok eredményesebb ellátását lehetővé tevő, különösen az útfenntartás és -fejlesztés forrásait bővítő pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése, a társuló önkormányzatok határidőben történő tájékoztatása a pályázat kiírásáról, céljáról, az elnyerhető támogatásokról, a pályázat benyújtásának határidejéről.

4.2.2. A társult önkormányzatok képviselő-testületeinek döntése alapján a pályázatok kidolgozása, határidőben történő benyújtása.

4.2.3. A társult önkormányzatok képviselő-testületeinek döntése alapján – amennyiben a pályázat kidolgozásával más személyt, szervezetet bíznak meg – a pályázat elkészítéséhez szükséges, a társulás számára rendelkezésre álló adatok szolgáltatása.

4.3. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 45. §-a szerinti útellenőri szolgálat működtetése

4.3.1. Az útellenőr feladatai

- a közút állapotának, tisztaságának, nem közlekedési célú igénybevételének figyelemmel kísérése;
- a közúti jelzések láthatóságának, épségének és működésének ellenőrzése;
- a közút mellett végzett – a közút forgalmát érintő – tevékenységek ellenőrzése;
- a közúttal és a forgalommal kapcsolatos információk szerzése és továbbítása;
- a közúti forgalom biztonsága érdekében az általa elvégezhető halaszthatatlan intézkedések megtétele, egyébként az intézkedés szükségességéről a kezelő haladéktalan értesítése. [1988. évi I. törvény 45. § (2) bekezdés]

4.3.2. Az útellenőr feladatai ellátása során intézkedik, figyelmeztet, a szabálytalan magatartás megszüntetésére felhív, illetőleg büntető, szabálysértési feljelentést tesz, vagy közlekedési hatósági eljárást kezdeményez a társulás nevében.

4.3.3. Az útellenőri teendők ellátása ütemterv alapján történik, amely heti ütemezésben tartalmazza az ellenőrzési feladatok ellátásának útvonalát, időigényét. Az ütemtervet valamennyi társult önkormányzat képviselő-testületének véleményeznie kell az alkalmazás megkezdése előtt. Az ütemtervtől eltérni csak indokolt esetben, rendkívüli események bekövetkezése miatt lehet.

4.4. Műtárgy- és hídellenőrzés, hídszemle végzése

5. A társulás jogállása

5.1. A társulás önálló jogi személyiséggel nem rendelkezik. Az Útügyi/Útellenőri Szolgálatot Fenntartó Társulás feladatait Város Önkormányzata által számú képviselő-testületi határozattal alapított intézmény (székhelye:.....) látja el.

5.2. Az intézményt Város Önkormányzata működteti.

Az intézmény vezetőjét Város Önkormányzatának képviselő-testülete nevezi ki és menti fel, dönt a vezetői megbízás adásáról, visszavonásáról, munkáltatói jogok gyakorlásáról. Ezen döntések előtt azonban köteles beszerezni valamennyi társult tag képviselő-testületének véleményét. A kinevezésről, felmentésről, vezetői megbízás adásáról, visszavonásáról joghatályosan csak akkor lehet dönteni, ha valamennyi társult tag képviselő-testületének határozata a véleményezési jog gyakorlásáról előzetesen megérkezett. Ha a társult tag a megadott határidőn belül nem nyilatkozik, és bizonyíthatóan tudomása volt a véleményezési jog gyakorlásának lehetőségéről, úgy kell tekinteni, hogy támogatja a munkáltatói jogot gyakorló Városi Önkormányzat képviselő-testületének tervezett munkáltatói intézkedését. Az egyéb munkáltatói jogokat az intézményvezető tekintetében város önkormányzatának polgármestere látja el.

5.3. Az intézmény közalkalmazotti jogviszonyban álló, a társulási megállapodás 4. pontjában részletezett feladatát ellátó közalkalmazottakat az intézmény vezetője nevezi ki és menti fel. Az intézményvezető ezen munkáltatói jogosítványait önállóan gyakorolja, de döntéséről köteles tájékoztatni a társult tagok polgármestereit.

..... Város Önkormányzatának képviselő-testülete köteles arról gondoskodni, hogy a társulás feladatait ellátó intézményben legalább egy felsőfokú és legalább egy középfokú végzettségű szakembert alkalmazzanak, akik megfelelnek a 192/2001. (X. 19.) Kormányrendelettel módosított 9/1995. (II. 3.) Korm. számú rendelet 1. számú mellékletében a közlekedési és vízügyi igazgatási feladatok ellátásához előírt képesítési előírások valamelyikének. Biztosítani kell továbbá legalább egy ügykezelői teendőket ellátó személy foglalkoztatását is.

6. A működés anyagi feltételei, költségek viselése

6.1. Város Önkormányzatának képviselő-testülete biztosítja a társulás működéséhez szükséges irodahelyiséget, annak berendezésével együtt, az 5.1. pontban megjelölt intézmény székhelyén. Gondoskodik a rendeltetészerű használat körében: a világításról, fűtésről, takarításról, telefon-, telefax-használatról.

Vállalja, hogy a társulás feladatainak ellátásához beszerez három *(a feltételek, minőségi, teljesítményi elvárások igény szerint itt részletezendők)* számítógépet, továbbá egy típusú személygépkocsit terepjáróról stb.

A társulási megállapodás megkötése az intézmény elhelyezésére szolgáló ingatlan, illetve a meglévő ingóságok tulajdonjogi helyzetét nem érinti.

6.2. A társulás működése során forintot meghaladó beszerzésekhez valamennyi társult tag minősített többséget igénylő egyetértése szükséges.

6.3. A társulás feladatait ellátó intézmény költségvetése Város Önkormányzatának költségvetési rendeletébe épül be, annak részét képezi.

A társult önkormányzatok az alábbiakban részletezett költségvetési hozzájárulásukat a tárgyévi költségvetési rendeletükbe építik be, és a költségvetési rendelet kihirdetését követő 30 napon belül egy összegben havi bontásban negyedévente utalják át Város Önkormányzatának számú pénzintézeténél vezetett bankszámlájára.

A költségvetési hozzájárulás alapja:

- a) belterületi úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év,
- b) bel- és külterületi úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év,
- c) bel- és külterületi kiépített úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év,
- d) lakosságárányosan Ft, azaz forint/fő/év.

(Megjegyzés: a társuló önkormányzatoknak kell eldönteni a helyi körülmények, lehetőségek alapján alkalmazott módszert (a–d-ig megoldási lehetőségek, amelyek tetszőlegesen variálhatók is, együttesen is alkalmazhatók).)

6.4. Amennyiben évközben nyilvánvalóvá válik, hogy a társulás működtetésére biztosított költségvetési hozzájárulás nem biztosítja a működés feltételeit, a székhely önkormányzata írásban kezdeményezi a szükséges költségvetési módosítást. A költségvetési módosításhoz valamennyi társult tag egyetértése szükséges, ezért lehetőség szerint a társult tagok erről együttes képviselő-testületi ülésen döntenek.

7. A társulás ellenőrzése

A közösen fenntartott útellenőri/útügyi szolgálat költségeinek felhasználását a társult önkormányzatok pénzügyi bizottságai, illetve azok delegált tagjai közösen, évente egy alkalommal, a zárszámadási rendeletek elfogadása előtt ellenőrzik. Az ellenőrzés lefolytatásáról ellenőri jelentést állítanak össze, amely a jogszerűségi vizsgálaton túl kitér a célszerűségi, gazdaságossági kérdésekre is. Az ellenőri jelentésről valamennyi társult tag képviselő-testületét tájékoztatni kell. Az évi rendszeres ellenőrzésen túl bármelyik tag kezdeményezheti rendkívüli ellenőrzés lefolytatását is, amennyiben felmerül a jogellenes, gazdaságtalan, pazarló gazdálkodás lehetősége. A rendkívüli ellenőrzésbe bevonható bármely társult tag belső ellenőre is.

8. A társuláshoz történő csatlakozás

8.1. A társult önkormányzatok a társuláshoz történő csatlakozást elsődlegesen a közigazgatási határaikkal szomszédos önkormányzatok esetén támogatják. Nem zárják ki azonban annak a lehetőségét sem, hogy ezen feltételnek meg nem felelő önkormányzat is csatlakozzon, amennyiben a társulási megállapodással kitűzött cél gazdaságosan megvalósítható.

8.2. A csatlakozás általános feltételei:

A csatlakozni kívánó önkormányzat az alábbi nyilatkozatot foglalja képviselő-testületi határozatba:

- a társulás célját, tevékenységi körét elfogadja;
- vállalja a fenntartással járó költségvetési hozzájárulás, esetleges rendkívüli kiadások megfizetését;
- a társulási megállapodásban foglaltakat tudomásul veszi, magára nézve kötelezőnek fogadja el.

A csatlakozási szándékot kifejező, a fenti nyilatkozatot tartalmazó, minősített többséggel meghozott határozatot a székhely-önkormányzat képviselő-testületének kell megküldeni, amely írásban tájékoztatja a többi társult tagot.

8.3. A csatlakozáshoz történő hozzájárulásról, annak időpontjáról a társult tagok döntenek, a képviselő-testületi határozat meghozatala minősített többséghez kötött. Amennyiben a társult tagok száma lehetővé teszi, indokolt együttes ülés tartása a csatlakozásról való döntéshez.

9. A társulás megszűnése

9.1. A társulás megszűnik:

- ha a társulás valamennyi tagja elhatározza a társulás megszüntetését;
- bíróság jogerős döntése alapján;
- ha a társulás tagjának/tagjainak felmondása miatt a tagok száma kettő alá csökken.

A megszüntetéssel kapcsolatos döntések is minősített többséghez kötöttek.

9.2. A társulási megállapodást a felek a naptári év utolsó napjával – december 31-i hatállyal – mondhatják fel, amelyről szóló képviselő-testületi határozatot 3 hónappal korábban – szeptember 30-ig – kell minősített többséggel meghozni és a társult képviselő-testületekkel közölni.

10. A társulás megszűnése esetén követendő eljárás

10.1. A székhely-önkormányzat tulajdonát képező ingatlant, annak a megszűnéskor is rendelkezésére álló, a székhely-önkormányzat tulajdonát képező eszköz- és felszerelés állományát Város Önkormányzatának birtokába vissza kell adni.

10.2. A társult önkormányzatok költségvetési hozzájárulásából származó vagyonszaporulat a társult önkormányzatok közös tulajdonát képezi, a költségvetési hozzájárulás arányában.

Társult tagok a közös tulajdonat a Ptk.-nak a közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó szabályai szerint szüntetik meg.

Társult önkormányzatok legkésőbb a megszűnés napját követő 60 napon belül külön megállapodást kötnek a közös tulajdon megszüntetéséről, egyéb elszámolási kérdésekről.

11. A társult önkormányzatok ezen társulási megállapodásból eredő vitás kérdéseiket megpróbálják egyeztetéssel, peren kívül megoldani. Amennyiben ez nem vezet eredményre, kikötik a Városi Bíróság kizárólagos illetékességét.

A bírósági kereset benyújtása előtt Önkormányzati Érdekszövetség által kijelölt Egyeztető Bizottsághoz fordulnak.

A csatlakozási szándékot kifejező és ezen társulási megállapodást jóváhagyó képviselő-testületi döntések a megállapodás elválaszthatatlan részét képezik.

Kelt:

..... Város Önkormányzata képviselőjében

.....
polgármester

..... Község Önkormányzata képviselőjében

.....
polgármester

..... Község Önkormányzata képviselőjében

.....
polgármester

(Megjegyzés: Az iratminta három önkormányzat társulását feltételezi, természetesen a tagok száma növelhető.)

3. melléklet

Megállapodás útkezelői igazgatási, útellenőrzési és építettői intézményi társulásról*

MEGÁLLAPODÁS

útkezelői igazgatási, útellenőrzési és építettői intézményi társulásról

amely létrejött Város Önkormányzata (képviseli: polgármester, székhelye:, KSH-száma:), Község Önkormányzata (képviseli: polgármester; székhelye:; KSH-száma:), valamint Község Önkormányzata (képviseli: polgármester; székhelye:; KSH-száma:), mint a társulás tagjai között alulírott helyen és időben, az alábbi feltételek szerint.

1. A társulás célja

A társulási megállapodást kötő felek A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 43. paragrafusa, valamint A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény (Ttv.) 9–15. paragrafusaiban foglalt rendelkezések szerint intézményi társulást hoznak létre A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvényben, valamint az annak végrehajtására kiadott ágazati jogszabályokban meghatározott, jelen megállapodás 5. pontjában részletezett útkezelői feladataik szakszerű, a jogi előírásoknak megfelelő, gazdaságos ellátására, közösen fenntartott intézmény működtetése révén.

2. A társulás neve, székhelye, működési területe

Társulás neve: Útügyi/Útkezelői Intézményi Társulás
Székhelye: (pontos cím megjelölésével)
Működési területe: a társult önkormányzatok teljes közigazgatási területe

3. Időtartam

A társuló önkormányzatok a társulási megállapodást **határozatlan** időre kötik, az intézményi társulás év hó naptól kezdi meg működését.

A társulási megállapodás hatályba lépésének feltétele, hogy valamennyi társuló önkormányzat képviselő-testülete minősített többséggel meghozott határozatában kinyilvánítsa belépési szándékát a társulásba, és hagyja jóvá ezen társulási megállapodást. Az e tárgyban hozott képviselő-testületi határozatok a társulási megállapodás elválaszthatatlan részét képezik.

4. A társulás jogállása

A társulás önálló jogi személyiséggel nem rendelkezik, döntéshozó szerve a Társulási Tanács.

Az intézményi társulás ezen megállapodás 5. pontjában részletezett feladatait Város Önkormányzata által alapított Intézmény látja el oly módon, hogy a társulás tagjai által közösen fenntartott intézmény költségvetése Város Önkormányzatának költségvetési rendeletébe épül be, a fenntartói jogokat a Társulási Tanács gyakorolja.

* Társulási típus: A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény 9–15. §-ai szerint

..... Város Önkormányzata kötelezi magát Intézmény alapító okiratának a fentieknek megfelelő módosítására.

5. A társulás tevékenységi köre

5.1. Útnyilvántartás vezetése, ügyi igazgatási feladatok végzése

5.1.1. Útnyilvántartás kialakítása, folyamatos vezetése az alábbi szempontok szerint:

- közutak műszaki, minőségi, forgalmi, baleseti adatai
- közutak forgalmi rendjét meghatározó jelzések
- a közutak üzemeltetésére, fenntartására és fejlesztésére fordított költségek [1988. évi I. törvény 34. § (3) bekezdés];

5.1.2. A helyi közutak forgalmi rendjének kialakítása, továbbá a forgalmi rend felülvizsgálata a forgalmi körülmények, vagy a baleseti helyzet jelentősebb változása esetén, de legalább öt évenként; szükség szerint javaslat kidolgozása a forgalmi rend módosítására [1988. évi I. törvény 34. § (2) bekezdés];

5.1.3. A helyi közutak nem közlekedési célú igénybevételéhez a kezelői hozzájárulások kiadása, valamint egyéb hatóságok eljárása során az útkezelői érdekek védelme, útkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 36. §];

5.1.4. Útcsatlakozások létesítéséhez szükséges közútkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 39. §];

5.1.5. Közútkezelői felszólítások elkészítése, szükséges esetben hatósági eljárás kezdeményezése, amennyiben a közút területén, az alatt vagy felett elhelyezett építmény, illetve az útcsatlakozás a közlekedés biztonságát veszélyezteti [1988. évi I. törvény 41. §];

5.1.6. Vízvezetéshez szükséges kezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 42. § (3) bekezdés];

5.1.7. Kezelői hozzájárulás kiadása

- a közút tengelyétől számított ötven méteren belül építmény elhelyezéséhez, kő, kavics, homok, agyag és egyéb ásványi anyag kitermeléséhez,
- a közút területének határától számított tíz méteren belül fa ültetéséhez, kivágásához [1988. évi I. törvény 42/A § (1)–(2) bekezdés];

5.1.8. Útkezelői felszólítások elkészítése [30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 31. § (2) bekezdés, 33. § (2) bekezdés; 36. §];

5.1.9. Értesítés a közút, épülő közút melletti ingatlan-fenntartási, építési munkák elvégzése céljából történő igénybevételről [30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 35. §].

5.2. Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázatok kidolgozása

5.2.1. Az útkezelői feladatok eredményesebb ellátását lehetővé tevő pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése, a társuló önkormányzatok határidőben történő tájékoztatása a pályázat kiírásáról, céljáról, az elnyerhető támogatásokról, a pályázat benyújtásának határidejéről.

5.2.2. A társult önkormányzatok képviselő-testületeinek döntése alapján a pályázatok kidolgozása, határidőben történő benyújtása.

5.2.3. A társult önkormányzatok képviselő-testületeinek döntése alapján – amennyiben a pályázat kidolgozásával más személyt, szervezetet bíznak meg – a pályázat elkészítéséhez szükséges, a társulás számára rendelkezésre álló adatok szolgáltatása.

5.3. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 45. §-a szerinti útellenőri szolgálat működtetése

5.3.1. Az útellenőr feladatai

- a közút állapotának, tisztaságának, nem közlekedési célú igénybevételének figyelemmel kísérése;
- a közúti jelzések láthatóságának, épségének és működésének ellenőrzése;
- a közút mellett végzett – a közút forgalmát érintő – tevékenységek ellenőrzése;
- a közúttal és a forgalommal kapcsolatos információk szerzése és továbbítása;
- a közúti forgalom biztonsága érdekében az általa elvégezhető halaszthatatlan intézkedések megtétele, egyébként az intézkedés szükségességéről a kezelő haladéktalan értesítése. [1988. évi I. törvény 45. § (2) bekezdés]

5.3.2. Az útellenőr feladatai ellátása során intézkedik, figyelmeztet, a szabálytalan magatartás megszüntetésére felhív, illetőleg büntető, szabálysértési feljelentést tesz, vagy közlekedési hatósági eljárást kezdeményez a társulás nevében.

5.3.3. Az útellenőri teendők ellátása ütemterv alapján történik, amely heti ütemezésben tartalmazza az ellenőrzési feladatok ellátásának útvonalát, időigényét. Az ütemtervet valamennyi társult önkormányzat képviselő-testületének véleményeznie kell az alkalmazás megkezdése előtt. Az ütemtervtől eltérni csak indokolt esetben, rendkívüli események bekövetkezése miatt lehet.

5.4. Műtárgy- és hídellenőrzés, hídszemle végzése

5.5. Egyes fenntartási, fejlesztési feladatok

5.5.1. Terveztetés

Előkészítői, lebonyolítói feladatainak ellátása

5.5.2. Versenyztatás

Ajánlati felhívás kidolgozása; beérkezett ajánlatok értékelése; a döntéshozó ajánlatkérő számára javaslatok kidolgozása a nyertes ajánlattevővel kapcsolatban.

5.6. Építtetői feladatok

Külön megállapodás, külön elszámolás alapján.

6. A társulás működéséhez szükséges vagyon

6.1. A közösen fenntartott intézmény és az intézményi társulás székhelyét biztosító ingatlan, amely természetben település utca házszám alatt található, m² alapterületű, (db) irodahelyiséget magában foglaló épület **épületrész**, Város Önkormányzatának kizárólagos tulajdonát képezi.

Az intézményi társulás működésének megkezdésekor leltár szerinti nyilvántartásba vett irodai berendezések, felszerelési tárgyak, egyéb ingóságok szintén Város Önkormányzatának kizárólagos tulajdonát képezik.

6.2. Az intézményi társulás működésének megkezdéséhez szükséges:

4 db típusú Ft, azaz forint értékű számítógép, valamint 1 db típusú értékű személygépkocsi, 1 db típusú értékű tehergépkocsi *terepjáró* beszerzése.

A társulás tagjai a fentebb részletezett beszerzésekhez az alábbi egyösszegű támogatást biztosítják:
 Város Önkormányzata Ft, azaz forintot,
 Nagyközség Önkormányzata Ft, azaz forintot,
 Község Önkormányzata Ft, azaz forintot.

A társulás tagjai ezen támogatási összeget jelen megállapodás aláírását követő 30 napon belül utalják át a Város Önkormányzata által közölt számú pénzügyi intézménynél vezetett bankszámlára.

A társult tagok támogatásából beszerzett vagyontárgyak közös tulajdonba kerülnek, a támogatási összeg arányának megfelelő tulajdoni hányad szerint.

6.3. Az intézményi társulás, valamint a közösen fenntartott intézmény folyamatos működéséhez szükséges pénzügyi fedezetet a társult tagok az alábbiak szerint biztosítják:

A tagok költségvetési hozzájárulást fizetnek, amelynek számítási alapja:

- a) belterületi úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év
 b) bel- és külterületi úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év
 c) bel- és külterületi kiépített úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év
 d) lakosságárányosan Ft, azaz forint/fő/év

Megjegyzés: a társuló önkormányzatoknak kell eldönteni a helyi körülmények, lehetőségek alapján alkalmazott módszert (a–d-ig megoldási lehetőségek, amelyek tetszőlegesen variálhatók is, együttesen is alkalmazhatók)

Az intézményi társulás működésével kapcsolatos bevételek, kiadások a közösen fenntartott intézmény költségvetésében jelennek meg, amely Város Önkormányzata költségvetésének részét képezi.

A társulás tagjai az őket terhelő költségvetési hozzájárulást tárgyévi költségvetési rendeletükben biztosítják.

A költségvetési rendeletük kihirdetése után a tagok 30 napon belül gondoskodnak a költségvetési hozzájárulás

a) teljes összegének,

b) félévi összegének,

c) egy negyedévi összegének,

d) Ft egyösszegű, a későbbiekben a havi bontásnak megfelelő összegének átutalásáról.

(Megjegyzés: a társuló tagok elhatározásától függ a költségvetési hozzájárulás megfizetésének ütemezése)

Fizetés módja: Város Önkormányzata által megjelölt, elkülönített számú pénztáratnál vezetett számlára történő átutalással.

6.4. Az intézményi társulás működése során megszerzett vagyon a társult tagok közös tulajdonába kerül, tulajdoni hányadukat a költségvetési hozzájárulás mértéke alapján kell megállapítani, amennyiben a beszerzés fedezete a szokásosan megfizetendő költségvetési hozzájárulás volt.

Amennyiben a beszerzés fedezete külön befizetendő költségvetési támogatás volt, a tulajdoni hányad ennek megfelelően alakul. Ebben az esetben külön megállapodást kell kötni az adott, közös tulajdonba kerülő vagyontárgyon fennálló tulajdoni hányadokra vonatkozóan.

Az intézményi társulás megszűnése esetén a közös tulajdon megszüntetésére a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

A társuló felek kötelezik magukat, hogy a társulás megszűnését követő 60 napon belül a közös tulajdon megszüntetésére külön megállapodást kötnek, törekedve a természetben való megszüntetés elsődlegességére. Amennyiben ez nem lehetséges, közösen alkalmazott értékbecslő által meghatározott értéken, pénzben váltják meg egymástól a másik tulajdoni hányadát.

7. A társulás szervezete

7.1. A társulási tanács

A társuló önkormányzatok tagú társulási tanácsot hoznak létre.

A társulási tanács tagjait a társult önkormányzatok képviselő-testületei választják minősített többséggel, a helyi önkormányzati képviselők közül.

A társulási tanács akkor tekinthető megalakultnak, ha a képviselő-testületek mindegyike jóváhagyta ezen megállapodást, megválasztotta képviselőjét, a társulási tanács alakuló ülése kimondta megalakulását.

Ezen társulási tanácsba:

..... Város Önkormányzata főt,

..... Nagyközség Önkormányzata főt,

..... Község Önkormányzata főt választhat.

(Megjegyzés: Ez a delegálási módszer nem kötelező, hiszen a polgármesterek is képviselhetik az önkormányzatot a társulási tanácsban, és a költségvetési hozzájárulás arányában rendelkeznek szavazati joggal, vagy dönthetnek úgy is a tagok, hogy a költségvetési hozzájárulás arányában választanak képviselőt a társulási tanácsba. De! Nagyon lényeges tilalom a Ttv.-ben, hogy egyik társulási tag sem rendelkezhet a szavazatok több, mint felével.)

A társulási tanács tagjai beszámolnak az őket megválasztó képviselő-testületnek a társulási tanácsban végzett munkájukról évente legalább egyszer. A társulási tanács tagjai visszahívhatók, a delegáló képviselő-testület által.

7.2. A társulás elnöke, elnökhelyettesei

A társulási tanács tagjai sorából elnököt, elnökhelyetteseket választ. A társulást az elnök, akadályoztatása esetén az általa kijelölt elnökhelyettes képviseli.

A társulási tanács üléseit az elnök hívja össze és vezeti.

Az elnök akadályoztatása esetén az ülés összehívására és levezetésére az általa kijelölt elnökhelyettes jogosult. Amennyiben az elnök egészségi állapota miatt a kijelölésre képtelen, páros években Nagyközség, páratlan években Község Önkormányzata által delegált elnökhelyettes jogosult az elnöki teendők ellátására.

8. A társulási tanács működésének szabályai

8.1. Határozatképesség

A társulási tanács ülése akkor határozatképes, ha azon legalább tagja jelen van.

(Megjegyzés: ha a Ttv. 10. § (2) bekezdésében meghatározott másik két módszert alkalmazzák a tanács összetételének meghatározásánál, akkor rögzíteni kell a társulási megállapodásban a Ttv. 14. § (1) bekezdése szerinti követelményt, miszerint a határozatképességhez szükséges, hogy legalább a szavazatok több, mint a felével rendelkező képviselő jelen legyen.)

8.2. Döntéshozatal

A társulási tanács döntését ülésén, határozattal hozza.

A javaslat elfogadásához legalább tag igen szavazata szükséges. Szavazni személyesen, vagy a társulás tagjai által írásban meghatalmazott helyettes képviselő útján lehet.

(Megjegyzés: A Ttv. 14. § (1) bekezdése szerint a javaslat elfogadásához a megállapodásban meghatározott számú, de legalább annyi képviselő igen szavazata szükséges, amely meghaladja a jelenlevő képviselők szavazatainak több, mint a felét.)

8.3. Ülések tartása

8.3.1. Az ülést össze kell hívni

- szükség szerint, de évente legalább két alkalommal;
- a társulási megállapodásban vagy a társulási tanács által meghatározott időpontban;
- a társulás bármely tagjának – napirendet tartalmazó – indítványára;
- a fővárosi, megyei közigazgatási hivatal vezetőjének kezdeményezésére.

8.3.2. Az évi, legalább két kötelező ülés időpontját úgy kell meghatározni, hogy az egyik megelőzze a tagok költségvetési rendeletének elfogadását, a másik pedig a tagok zárszámadási rendeletének elfogadását.

8.4. **A társulási tanács részletes működési szabályait** – ezen megállapodás keretei között – az elnök köteles elkészíteni a társulási tanács alakuló ülését követő 60 napon belül, és azt a társulási tanács elé terjeszteni jóváhagyás céljából.

8.5. Jegyzőkönyvre vonatkozó rendelkezések

- A társulási tanács üléséről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet az elnök, valamint a társulási tanács által a jegyzőkönyv hitelesítésére felhatalmazott társulási tanács tag ír alá.
- A társulási tanács üléséről készült jegyzőkönyv elkészítéséről, valamint a közigazgatási hivatal vezetőjének 15 napon belül történő továbbításáról a tanács elnöke gondoskodik.

8.6. A társulási tanács működéséhez szükséges ügyviteli teendőket Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala látja el.

9. A társulásra átruházott hatáskörök

9.1. A társult képviselő-testületek – figyelemmel az Ötv. 2. § (2) bekezdésére, 9. § (3) bekezdésére, 10. § (1) bekezdése b) pontjára, továbbá a 10. § (2) bekezdésére – a társulási tanácsra átruházzák a közösen fenntartott intézmény vezetőjét érintő alábbi munkáltató jogokat:

- kinevezés,
- felmentés,

- vezetői megbízás adása,
- vezetői megbízás visszavonása,
- fegyelmi jogkör gyakorlása,
- összeférhetlenség megállapítása.

A társulási tanács az intézményvezető kinevezése előtt köteles pályázatot kiírni, pályázati eljárást lefolytatni. A kinevezésnél A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény, valamint a 77/1993. (V. 12.) Kormányrendelet előírásai szerint kell eljárni.

A kinevezendő intézményvezetőnek a 192/2001. (X. 19.) Korm. rendelettel módosított 9/1995. (II. 3.) Korm. rendelet 1. számú mellékletében a közlekedési és vízügyi igazgatási feladatoknál az I. besorolási osztályban meghatározott képesítési követelményeknek kell megfelelnie. Az intézményvezető tekintetében az egyéb munkáltatói jogokat a társulási tanács elnöke gyakorolja.

9.2. Intézmény költségvetési, zárszámadási tervezetének jóváhagyása. A társulási tanács elfogadó döntése után az intézmény költségvetése, zárszámadása Város Önkormányzat képviselő-testületének költségvetési, zárszámadási rendeletébe épül be.

A társulási tanács az intézmény költségvetés-tervezetét annak figyelembevételével állítja össze, hogy valamennyi társult tag köteles saját költségvetési rendeletében – a társulási megállapodás 6.3. pontjának megfelelően – a költségvetési hozzájárulást előírányzatként szerepeltetni.

Amennyiben az intézmény költségvetését év közben módosítani szükséges, ugyanilyen eljárási rend szerint gyakorolja jogait és kötelezettségeit minden társult tag, illetve a társulási tanács.

9.3. Valamennyi társult tag köteles a 9.1., illetve 9.2. pont szerinti hatáskör-átruházást szervezeti és működési szabályzatában, illetve egyéb önkormányzati rendeletében leszábrályozni.

10. Pénzügyi ellenőrzés rendje

10.1. A társulás pénzügyi helyzetéről a társulási tanács elnöke évente legalább két alkalommal tájékoztatja a társulási tanácsot. A tájékoztatót írásban kell elkészíteni, amelyet a társulási tanács tagjai az őket megválasztó képviselő-testület elé terjesztenek.

A tájékoztató időpontjának meghatározásánál figyelemmel kell lenni a költségvetési tervezés, illetve a zárszámadás jogszabály által előírt határidőire.

10.2. Ellenőrzés

Szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal a társult tagok pénzügyi bizottságai, vagy a pénzügyi bizottságok által saját tagjaik közül választott személyek végzik a helyszíni ellenőrzést. A vizsgálat lefolytatásáról ellenőrzési jelentést állítanak össze, amelyet kötelesek saját képviselő-testületük elé terjeszteni a pénzügyi bizottság elnöke útján.

11. A társuláshoz történő csatlakozás

11.1. A társult tagok elsősorban közigazgatási területeikkel határos önkormányzatok csatlakozását támogatják.

Amennyiben a csatlakozni szándékozó önkormányzat közigazgatási területe egyik tagéval sem határos, külön gazdaságossági számításokat kell végezni a csatlakozásról való döntés előtt.

A csatlakozás feltételei

- a csatlakozni kívánó önkormányzat elfogadja és azonosuljon a társulás céljával;
- vállalja a társulási megállapodásban meghatározott kötelezettségek teljesítését, különösen a költségvetési hozzájárulás megfizetését, képviselő delegálását a társulási tanácsba, a pénzügyi ellenőrzésben való közreműködést; a szükséges önkormányzati rendeletalkotást.

11.2. A csatlakozni kívánó önkormányzat ezen szándékát minősített többséggel meghozott képviselő-testületi határozatban rögzíti, amelyet meg kell küldenie a társulási tanácshoz, valamint valamennyi társult taghoz.

11.3. A csatlakozáshoz való hozzájárulásról minden társult tag képviselő-testülete minősített többséggel hozott határozatban foglal állást. Célszerű, ha a társult tagok e kérdésben együttes ülésen döntenek.

12. A társulás, tagsági jogviszony megszűnése

12.1. A társulás megszűnik,

- ha a társulás valamennyi tagja elhatározza a társulás megszüntetését;
- ha a társulás tagjainak száma egyre csökken, mivel a többi tag élt a felmondás lehetőségével;
- bíróság jogerős döntése alapján.

12.2. Felmondás szabályai

A társulási megállapodást a naptári év utolsó napjával, vagyis december 31-i hatállyal mondhatja fel a tag, amelyről minősített többséggel hozott határozatban, legkésőbb 3 hónappal korábban, vagyis szeptember 30-ig kell döntenie a képviselő-testületnek, s ezt a társult tagokkal közölnie kell.

12.3. Évközben történő felmondásra egyoldalúan nem kerülhet sor. A felmondás érvényességéhez a többi társult tag minősített többséggel hozott hozzájáruló nyilatkozata szükséges.

12.4. Kizárás szabályai

A társult tagok több, mint fele – ezen megállapodás alapján két önkormányzat – minősített többséggel hozott határozatával, a naptári év utolsó napjával, fontos okból kizárhatja azt a tagot, aki ezen megállapodásban meghatározott kötelezettségeinek nem tesz eleget.

A kizárás érvényességének további feltétele, hogy a társulási tanács a kizárási döntés meghozatala előtt legalább két alkalommal, határidő kitűzésével felszólítsa az érintett önkormányzatot kötelezettségei teljesítésére.

Kizárást megalapozó fontos oknak minősül többek között

- a vállalt költségvetési hozzájárulás meg nem fizetése vagy sorozatos késedelmes teljesítése;
- a közösen fenntartott intézmény zavartalan működését biztosító rendeletalkotási, határozathozatali kötelezettség nem teljesítése, a társult tagokkal való egyeztetés elmulasztása.

12.5. A tagok elszámolásának rendje a társulás megszűnése esetén

A társult tagok **kizárólagos tulajdonát** képező ingatlanokat, ingóságokat természetben kell visszaadni.

A társult tagok **közös tulajdonába került** vagyonnövekményt ezen megállapodás 6.4. pontja szerint kell rendezni.

13. Társult tagok ezen megállapodásból eredő, illetve a társulási tanács működése, a közösen fenntartott intézmény tevékenysége miatti vitás kérdéseiket megpróbálják egyeztetés útján, peren kívül rendezni.

Amennyiben az egyeztetés nem vezet eredményre, kikötik Bíróság kizárólagos illetékességét.

A felek kötelezik magukat, hogy a bírósági út igénybevétele előtt Önkormányzati Szövetség által felkért Egyeztető Bizottság állásfoglalását igénylik a jogvita tárgyában.

Kelt:

..... Város Önkormányzata képviselőtestületében

 polgármester
 Község Önkormányzata képviselőtestületében

 polgármester
 Község Önkormányzata képviselőtestületében

 polgármester

4. melléklet
Megállapodás önálló jogi személyiségű, komplex közútkezelői
társulás létrehozásáról*

MEGÁLLAPODÁS

önálló jogi személyiségű, komplex közútkezelői társulás létrehozásáról

amely létrejött Önkormányzata (képviseli: polgármester, székhelye:, KSH-száma:), Önkormányzata (képviseli: polgármester; székhelye:; KSH-száma:),

(az összes csatlakozó önkormányzat felsorolása, az azonosító adatokkal együtt)

között alulírott helyen és időben, az alábbi feltételek szerint.

Az önkormányzatok képviselő-testületei A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 43. paragrafusában, és A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény 16–18. paragrafusaiban foglaltaknak megfelelően Útügyi Intézményi Társulás elnevezéssel 200.....-i hatállyal jogi személyiséggel rendelkező intézményi társulást hoznak létre.

1. A társulás neve, székhelye

Társulás neve: Útügyi Intézményi Társulás
Székhelye: (pontos cím megjelölésével)

Működési területe: a társult önkormányzatok teljes közigazgatási területe

A társulás időtartama: határozatlan

A társulás bélyegzője: körbélyegző a társulás nevének feltüntetésével

Az intézményi társulás önálló jogi személyiséggel rendelkező, az előirányzatai felett teljes rendelkezési jogkörrel rendelkező, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv.

2. A társulás feladata, tevékenységi köre

2.1. Útnyilvántartás vezetése, útügyi igazgatási feladatok végzése

2.1.1. Útnyilvántartás kialakítása, folyamatos vezetése az alábbi szempontok szerint:

- közutak műszaki, minőségi, forgalmi, baleseti adatai
- közutak forgalmi rendjét meghatározó jelzések
- a közutak üzemeltetésére, fenntartására és fejlesztésére fordított költségek [1988. évi I. törvény 34. § (3) bekezdés];

2.1.2. A helyi közutak forgalmi rendjének kialakítása, továbbá a forgalmi rend felülvizsgálata a forgalmi körülmények, vagy a baleseti helyzet jelentősebb változása esetén, de legalább öt évenként; szükség szerint javaslat kidolgozása a forgalmi rend módosítására [1988. évi I. törvény 34. § (2) bekezdés];

2.1.3. A helyi közutak nem közlekedési célú igénybevételéhez a kezelői hozzájárulások kiadása, valamint egyéb hatóságok eljárása során az útkezelői érdekek védelme, útkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 36. §];

2.1.4. Útcsatlakozások létesítéséhez szükséges közútkezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 39. §];

* Társulási típus: A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény 16–18. §-ai szerint

2.1.5. Közútkezelői felszólítások elkészítése, szükséges esetben hatósági eljárás kezdeményezése, amennyiben a közút területén, az alatt vagy felett elhelyezett építmény, illetve az útcsatlakozás a közlekedés biztonságát veszélyezteti [1988. évi I. törvény 41. §];

2.1.6. Vízelvezetéshez szükséges kezelői hozzájárulások kiadása [1988. évi I. törvény 42. § (3) bekezdés];

2.1.7. Kezelői hozzájárulás kiadása

- a közút tengelyétől számított ötven méteren belül építmény elhelyezéséhez, kő, kavics, homok, agyag és egyéb ásványi anyag kitermeléséhez,
- a közút területének határától számított tíz méteren belül fa ültetéséhez, kivágásához [1988. évi I. törvény 42/A § (1)–(2) bekezdés];

2.1.8. Útkezelői felszólítások elkészítése [30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 31. § (2) bekezdés, 33. § (2) bekezdés; 36. §];

2.1.9. Értesítés a közút, épülő közút melletti ingatlan-fenntartási, építési munkák elvégzése céljából történő igénybevételről [30/1988. (IV. 21.) MT rendelet 35. §].

2.2. Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázatok kidolgozása

2.2.1. Az útkezelői feladatok eredményesebb ellátását lehetővé tevő pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése, a társuló önkormányzatok határidőben történő tájékoztatása a pályázat kiírásáról, céljáról, az elnyerhető támogatásokról, a pályázat benyújtásának határidejéről.

2.2.2. A társult önkormányzatok képviselő-testületeinek döntése alapján a pályázatok kidolgozása, határidőben történő benyújtása.

2.2.3. A társult önkormányzatok képviselő-testületeinek döntése alapján – amennyiben a pályázat kidolgozásával más személyt, szervezetet bízna meg – a pályázat elkészítéséhez szükséges, a társulás számára rendelkezésre álló adatok szolgáltatása.

2.3. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 45. §-a szerinti útellenőri szolgálat működtetése

2.3.1. Az útellenőr feladatai

- a közút állapotának, tisztaságának, nem közlekedési célú igénybevételének figyelemmel kísérése;
- a közúti jelzések láthatóságának, épségének és működésének ellenőrzése;
- a közút mellett végzett – a közút forgalmát érintő – tevékenységek ellenőrzése;
- a közúttal és a forgalommal kapcsolatos információk szerzése és továbbítása;
- a közúti forgalom biztonsága érdekében az általa elvégezhető halaszthatatlan intézkedések megtétele, egyébként az intézkedés szükségességéről a kezelő haladéktalan értesítése. [1988. évi I. törvény 45. § (2) bekezdés]

2.3.2. Az útellenőr feladatai ellátása során intézkedik, figyelmeztet, a szabálytalan magatartás megszüntetésére felhív, illetőleg büntető, szabálysértési feljelentést tesz, vagy közlekedési hatósági eljárást kezdeményez a társulás nevében.

2.3.3. Az útellenőri teendők ellátása ütemterv alapján történik, amely heti ütemezésben tartalmazza az ellenőrzési feladatok ellátásának útvonalát, időigényét. Az ütemtervet valamennyi társult önkormányzat képviselő-testületének véleményeznie kell az alkalmazás megkezdése előtt. Az ütemtervtől eltérni csak indokolt esetben, rendkívüli események bekövetkezése miatt lehet.

2.4. Műtárgy- és hídellenőrzés, hídszemle végzése

2.5. Egyes fenntartási, fejlesztési feladatok

2.5.1. Terveztetés

Előkészítői, lebonyolítói feladatainak ellátása

2.5.2. Versenyeztetés

Ajánlati felhívás kidolgozása; beérkezett ajánlatok értékelése; a döntéshozó ajánlatkérő számára javaslatok kidolgozása a nyertes ajánlattevővel kapcsolatban.

2.6. Építtetői feladatok

Külön megállapodás, külön elszámolás alapján.

2.7. Üzemeltetési feladatok

- útburkolat tisztán tartása,
- vízelvezetés biztosítása,
- úttartozékok tisztítása,
- jelzőtáblák helyreállítása,
- elemi károk elhárítása,
- forgalomterelés, útlezárás,
- téli üzemeltetés,
- közúti növényzet gondozása.

2.8. Útfenntartási feladatok

- burkolat fenntartása,
- vízelvezetés fenntartási feladatai,
- közúti jelzések és úttartozékok fenntartása.

(Megjegyzés: a társulás által ténylegesen ellátandó feladatkör a személyi állomány nagysága, képzettsége, valamint a technikai felszerelés mennyiségi, minőségi jellemzőinek függvényében alakítható ki.)

3. A társulás jogállása

3.1. A Ütügyi Intézményi Társulás a 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés a) pontja szerint az előirányzatai feletti rendelkezési jogosultság tekintetében teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv.

A Korm. rendelet 14. § (4)–(5) bekezdése értelmében gazdálkodási – pénzügyi-gazdasági – feladatait a (elnevezésű) Intézmény, avagy Önkormányzat Polgármesteri Hivatala látja el.

3.2. A társulás tagjai alapítói jogkörükben jelen megállapodás határozattal történő jóváhagyásával egyidejűleg meghatározzák, hogy a társulás felügyeleti szerve Önkormányzata, mely a megállapodásban foglalt tartalommal a társulás alapító okiratát kiadja, s a Területi Államháztartási Hivatalnál történő törzskönyvi nyilvántartásba vétel érdekében intézkedik.

3.3. A társulás költségvetése Önkormányzat költségvetési rendeletének részét képezi. Az alapítók az intézményi társulás fenntartásához évenként szükséges hozzájárulás összegét a 4.3. pontban foglaltaknak megfelelően, saját költségvetési rendeleteikben határozzák meg, s annak összegét havi bontásban negyedévente félévente évi egyszeri alkalommal Önkormányzata számú pénzügyi intézménynél vezetett számlájára utalják át.

3.4. A társulás jogszabályszerű költségvetési működésének ellenőrzéséről a társulás tagjai, mint alapítók – évenként 3 tagú –, a pénzügyi bizottságaik tagjai sorából felkért bizottság útján gondoskodnak, az önkormányzatok belső ellenőreinek szakmai tevékenységét is igénybe véve.

3.5. A társulás üzletszerű gazdasági vagy vállalkozási tevékenységet nem folytat.

4. A társulás működéséhez szükséges vagyon

4.1. Az intézményi társulás működéséhez a társulás tagjai az alábbi vagyontárgyakat bocsátják tulajdonba:

..... Önkormányzata:
 ingatlan (helyrajzi szám, cím, értékmegjelölés, esetleg más azonosító):
 ingó (megnevezés, darabszám, nyilvántartási érték):
 Önkormányzata:
 ingatlan (helyrajzi szám, cím, értékmegjelölés, esetleg más azonosító):
 ingó (megnevezés, darabszám, nyilvántartási érték):
 Önkormányzata:
 ingatlan (helyrajzi szám, cím, értékmegjelölés, esetleg más azonosító):
 ingó (megnevezés, darabszám, nyilvántartási érték):

4.2. A működéshez szükséges alábbi ingatlanok, helyiségek, ingóságok térítésmentes használatát a társulás tagjai az alábbiak szerint biztosítják:

ingatlanok: (helyrajzi szám, cím, ahol szükséges alapterület feltüntetésével, esetleg más beazonosításra alkalmas módon (pl. iroda, tárgyaló, szerelőműhely, stb.))

ingóságok: (megnevezés, darabszám, nyilvántartási érték):

4.3. A társulás tevékenységi körének ellátásához az évenkénti működési költséget az alapítók évi költségvetési rendeleteikben biztosítják az alábbiak szerint:

A költségvetési hozzájárulás alapja:

- belterületi úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év
- bel- és külterületi úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év
- bel- és külterületi kiépített úthálózat hossza alapján Ft, azaz forint/km/év
- lakosságárányosan Ft, azaz forint/fő/év

Megjegyzés: a társuló önkormányzatoknak kell eldönteni a helyi körülmények, lehetőségek alapján alkalmazott módszert (a–d-ig megoldási lehetőségek, amelyek tetszőlegesen variálhatók is, együttesen is alkalmazhatók)

4.4. A társulás tulajdonában álló vagyon, továbbá a működés során keletkezett vagyon az intézményi társulás tulajdona.

A társulás megszűnése esetén a meglévő vagyon és annak szaporulata a társulás tagjait vagyoni hozzájárulásuk arányában illeti meg.

A vagyon megosztása során az önkormányzatok az alábbi elvek figyelembevételével járnak el:

- használatba adott ingatlanokat, s a meglévő ingóságok birtokát vissza kell bocsátani,
- a meglévő, tulajdonba adott ingóságokat természetben kell kiadni,
- a tulajdonba adott ingatlanok esetében – amennyiben a vagyonmegosztás során a képviselő-testületeket megillető vagyonrész arra elegendő – az eredeti tulajdonost illeti meg.

A társulási megállapodás tag általi felmondása esetén a taggal a fentiekkel azonos eljárási rend szerint el kell számolni azon megkötéssel, hogy a társulás további működéséhez szükséges ingatlan eredeti tulajdonos részére történő tulajdonba adására nincs lehetőség, azt pénzben kell megváltani.

4.5. A társulás megszűnése esetén jogutódnak a társuló önkormányzatok minősülnek, a kötelezettségeikért vagyoni hozzájárulásuk arányában felelnek azzal, hogy azok fedezeteként elsődlegesen a 4.4. pont szerint visszakapott vagyon szolgál.

5. A társulás szervezete

5.1. A társulási tanács

A változat:

Az alapítók a képviselő-testületek tagjai sorából történő választással tagú társulási tanácsot hoznak létre.

B változat:

Az alapítók (alapítók számától függő tagú) társulási tanácsot hoznak létre, melyben az önkormányzatot a polgármesterek képviselik, akik az önkormányzatok vagyoni hozzájárulásának arányában rendelkeznek szavazati joggal.

C változat:

Az alapítók ... tagú társulási tanácsot hoznak létre saját képviselő-testületük képviselő tagjaiból történő 1-1 fő megválasztásával, akik az önkormányzatok vagyoni, költségvetési hozzájárulásának arányában rendelkeznek szavazati joggal, azzal, hogy egyik önkormányzat sem rendelkezhet a szavazatok több, mint felével.

5.2. A társulás elnöke, elnökhelyettesei

A társulási tanács tagjai sorából elnököt választ.

(Megjegyzés: az 5.1. pontban szereplő második változat esetén az elnöki teendőket foglalkoztatási jogviszonyban álló polgármester nem láthatja el az Ötv. 33/A § (2) bekezdés a) pontjában szabályozott összeférhetetlenség miatt.)

Az alapítók az elnök helyettesítésére, munkájának segítésére 1 fő elnökhelyettes társulási tanács általi választását tartják szükségesnek.

A társulást az elnök, akadályoztatása esetén az elnökhelyettes képviseli.

Az elnök, mint egyben a költségvetési szerv vezetője jogosult a társulás vezetésére, az alkalmazottak tekintetében a munkáltatói jogkörök gyakorlására.

A társulás önkormányzati szolgáltatói feladatokat lát el, melyre – tekintettel alkalmazotti jogviszonyára – A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény, s a végrehajtásáról rendelkező 77/1993. (V. 12.) Kormányrendeletben foglaltak az irányadók.

6. A társulási tanács működésének szabályai

6.1. A társulási tanács szükség szerint, de legalább évente két alkalommal ülésezik. A társulási tanács ülését össze kell hívni a vonatkozó törvényben megjelölt esetekben.

A társulási tanács akkor határozatképes, ha az ülésen legalább tag jelen van. [A Ttv. 10. § (2) bekezdésében rögzített szavazati jog mértéke ezt a megoldást befolyásolja. A szavazatok több, mint felével rendelkezés jelenléti követelményének eleget kell tenni. Ha a három önkormányzat egyenlő arányban járul a társulás fenntartásához, úgy legalább két tag jelenléte szükséges. Ettől eltérő arányviselésnél már ez a megoldás célszerűen nem alkalmazható, illetve csak a mindhárom tag jelenlétének előírása esetén.]

6.1. A társulási tanács szükség szerint, de legalább évente két alkalommal ülésezik. A társulási tanács ülését össze kell hívni a vonatkozó törvényben megjelölt esetekben.

A társulás akkor határozatképes, ha a szavazatok több mint felét képviselő tagok jelen vannak.

6.2. A javaslat elfogadásához számú, de legalább annyi képviselő igen szavazata szükséges, amely meghaladja a jelenlévő képviselők szavazatainak több mint felét.

6.3. A társulási tanács üléséről jegyzőkönyvet kell készíteni, A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben a képviselő-testület üléséről készített jegyzőkönyvre vonatkozó szabályoknak megfelelően azzal, hogy a társulási tanács üléséről készült jegyzőkönyvet a tanács elnöke és a tanács által a tagok sorából meghatalmazott tag írja alá. A szabályozást a részletes működési szabályzatban rögzíteni szükséges.

6.4. A társulási tanács üléséről készült jegyzőkönyvnek 15 napon belül, a megyei közigazgatási hivatal vezetőjéhez való megküldéséről a tanács elnöke gondoskodik.

6.5. A társulási tanács megválasztott tagjai évente egy alkalommal kötelesek képviselő-testületeiknek beszámolni a társulás működéséről, szakmai tevékenységéről, mellyel együtt történik a 3.4. pontban rögzített pénzügyi ellenőrzés eredményének értékelése.

A képviselő-testületek kinyilvánítják azon szándékukat, hogy a társulás működésével kapcsolatos jelentős kérdések (pl. éves költségvetésének megállapítása, jelen társulási megállapodás módosítása, a társulás működésének értékelése) ügyében együttes testületi ülést tartanak.

7. A társuláshoz való csatlakozás

7.1. Társult önkormányzatok a jelen megállapodáshoz történő csatlakozást azon – megyén belüli, avagy megyehatáron túli – önkormányzatok számára teszik lehetővé, amelyek esetében az üzleti feladatok ésszerű, gazdaságos, költségtakarékos ellátása biztosítható.

7.2. A csatlakozási szándék kinyilvánításához a társulni kívánó képviselő-testület minősített többséggel hozott határozata szükséges, amelyben rögzítést nyer, hogy a testület elfogadja a társulás céljait, a feladat megvalósításához ráeső költségvetési hozzájárulást biztosítja, s a megállapodásban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el.

7.3. A csatlakozáshoz való hozzájárulásról a társult önkormányzatok képviselő-testületei minősített többséggel hozott határozattal döntenek.

A csatlakozás teljes körű elfogadása esetén a felügyeleti szervként megjelölt képviselő-testület a társulás alapító okiratát, az alapítók körét illetően egyidejűleg módosítja, és a változás Területi Államháztartási Hivatalhoz történő bejelentése iránt intézkedik.

8. A társulás, tagsági jogviszony megszűnése

8.1. Jelen társulási megállapodás megszűnik

- a) a tagok közös megegyezésével,
- b) amennyiben a tagok száma felmondás folytán egyre csökken,
- c) bíróság jogerős döntése alapján.

8.2. A társulási megállapodást a tagok részéről felmondani a naptári év utolsó napjával – december 31-i hatállyal – lehet, melyről szóló képviselő-testületi döntést három hónappal korábban minősített többséggel kell meghozni, s a társulási tagokkal közölni.

Az év közbeni felmondás kizárólag a társult képviselő-testületek minősített többséggel – a felmondás megküldésétől számított 60 napon belül – meghozott, hozzájárulást tartalmazó igenlő döntése esetén gyakorolható, s válik hatályossá.

8.3. A társulás tagjainak több, mint fele minősített többséggel hozott határozattal a naptári év utolsó napjával – december 31-i hatállyal – fontos okból kizárhatja azt az önkormányzatot, mely jelen megállapodásban foglalt kötelezettségének nem tesz eleget.

Ilyen fontos oknak minősül, ha:

- az önkormányzat a 4. pontban részletezett vagyont nem szolgáltatja,
- a társulás működéséhez évenkénti költségvetésében a költségeket nem biztosítja.

A kizárást megelőzően a társulási tanács legalább két ízben, a teljesítési határidő megállapításával fel kell hívja az érintett önkormányzatot.

8.4. A társulás megszűnése, illetve taggal való elszámolás tekintetében a megállapodás 4.4. és 4.5. pontjaiban foglaltak irányadók.

9. A társulásra átruházott hatáskörök

9.1. Az Ötv. 10. § (1) bekezdés g) pontja, illetve a 10. § (2) bekezdése alapján, a 2. pontban részletezett feladatok ellátására intézmény alapítása.

9.2. A társult képviselő-testületek – figyelemmel az Ötv. 2. § (2) bekezdésére, 9. § (3) bekezdésére, 10. § (1) bekezdése b) pontjára, továbbá a 10. § (2) bekezdésére – a társulási tanácsra átruházzák a társulási tanács által alapított intézmény vezetőjét érintő alábbi munkáltatói jogokat:

- kinevezés,
- felmentés,
- vezetői megbízás adása,
- vezetői megbízás visszavonása,
- fegyelmi jogkör gyakorlása,
- összeférhetlenség megállapítása.

A társulási tanács az intézményvezető kinevezése előtt köteles pályázatot kiírni, pályázati eljárást lefolytatni. A kinevezésnél A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény, valamint a 77/1993. (V. 12.) Kormányrendelet előírásai szerint kell eljárni.

A kinevezendő intézményvezetőnek a 192/2001. (X. 19.) Kormányrendelettel módosított 9/1995. (II. 3.) Kormányrendelet 1. számú mellékletében a közlekedési és vízügyi igazgatási feladatoknál az I. besorolási osztályban meghatározott képesítési követelményeknek kell megfelelnie. Az intézményvezető tekintetében az egyéb munkáltatói jogokat a társulási tanács elnöke gyakorolja.

9.3. A 2. pontban részletezett feladatok ellátását szolgáló vállalkozási, megbízási és egyéb szerződések megkötése.

10. Társuló önkormányzatok megállapodnak abban, hogy jelen megállapodásból keletkező vitás kérdéseiket elsődlegesen tárgyalásos úton, egymás közötti egyeztetéssel kívánják rendezni.

Amennyiben az egyeztetés nem vezet eredményre, társuló felek kikötik a Városi Bíróság kizárólagos illetékességét.

A bírósági kereset benyújtása előtt a képviselő-testület kéri Önkormányzati Szövetség által felkért Egyeztető Bizottság állásfoglalását.

(Nem szükséges szerződési elem.)

Jelen társulási megállapodást a társuló önkormányzatok képviselőtestületében eljáró polgármesterek, mint az önkormányzati akarattal egyezőt, saját kezűleg aláírták.

Kelt:

..... Önkormányzata képviselőtestületében

.....

polgármester

..... Önkormányzata képviselőtestületében

.....

polgármester

..... Önkormányzata képviselőtestületében

.....

polgármester

Záradék:

A megállapodásban foglaltakat:

..... Önkormányzata képviselő-testülete/..... számú határozatával,

..... Önkormányzata képviselő-testülete/..... számú határozatával,

..... Önkormányzata képviselő-testülete/..... számú határozatával

jóváhagyta.

5. melléklet
Jogi személyiséggel rendelkező útiügyi társulás alapító okiratának iratmintája

.....Önkormányzatának
képviselő-testülete

KIVONAT

a -án -én megtartott képviselői testületi ülés jegyzőkönyvéből

..... KH. számú határozat
..... Útiügyi Intézményi Társulás
alapító okiratának kibocsátása

A képviselő-testület megtárgyalta polgármester számú előterjesztését, és az alábbi határozatot hozta:

1. A képviselő-testület a(z) év hó napján kelt Intézményi Társulási Megállapodás pontja alapján, mint az Útiügyi Intézményi Társulás felügyeleti szerve, a társulási megállapodásban meghatározott tartalommal a határozat melléklete szerinti alapító okiratot kibocsátja.
2. A képviselő-testület felkéri polgármestert, hogy az alapító okiratot, törzskönyvi nyilvántartásba vétel céljából a(z) Területi Államháztartási Hivatalnak küldje meg.

Felelős: polgármester

Határidő: 5 munkanapon belül

K. m. f.

.....
polgármester

.....
jegyző

Határozat melléklete**ALAPÍTÓ OKIRAT**

(Megjegyzés: Az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Kormányrendelet 12. § (3) bekezdés b) pontja a helyi önkormányzati költségvetési szervek körébe sorolja a jogi személyiséggel rendelkező társulásokat.

A költségvetési szerv létrehozásának alapfeltétele az alapító okirat kibocsátása, valamint ez alapján a törzskönyvi nyilvántartásba vétel.

Az alapító okiratot a társulási megállapodásban felügyeleti szervként megjelölt önkormányzat bocsátja ki, valamint kezdeményezi a Területi Államháztartási Hivatalnál a törzskönyvi nyilvántartásba vételt.)

1. A költségvetési szerv neve

..... Útügyi Intézményi Társulás
Székhelye:

2. A költségvetési szerv alapítói:

..... Város Önkormányzata
Székhelye:
..... Nagyközség Önkormányzata
Székhelye:
..... Község Önkormányzata
Székhelye:

3. A költségvetési szerv felügyeleti szerve

..... Önkormányzatának képviselő-testülete (ahogyan a társulási megállapodásban meghatározták)

4. A költségvetési szerv működési területe

Az alapító társult önkormányzatok teljes közigazgatási területe.

5. A költségvetési szerv jogállása

Önálló jogi személy. Előirányzatai felett teljes jogkörrel rendelkező, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv.

Pénzügyi-gazdasági feladatait (nevű) intézmény, vagy
Polgármesteri Hivatal látja el.

(Megjegyzés: társult tagok elhatározásától függ.)

6. A költségvetési szerv alaptevékenysége

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvényben, valamint a végrehajtására kiadott ágazati jogszabályokban meghatározott helyi közútkezelői feladatok ellátása, az alapítók által év hó napján megkötött társulási megállapodásban részletezettek szerint:

- útnyilvántartás vezetése, útügyi igazgatási feladatok végzése;

- pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázatok kidolgozása;
- útellenőri szolgálat működtetése;
- műtárgy- és hídellenőrzés, hídszemle végzése;
- útüzemeltetési feladatok ellátása;
- útfenntartási feladatok ellátása;
- útfenntartási, fejlesztési feladatok tervezetése, versenyeztetése;
- útépíttetői feladatok.

7. A költségvetési szerv vezetője

A társulási tanács elnöke, akit – az 1997. évi CXXXV. törvény 12. §-a szerint – a társulási tanács saját tagjai sorából választ.

8. A tevékenység ellátását szolgáló vagyon

Ingatlan vagyon

(Megjegyzés: a társulási megállapodásban részletezettek szerint, azzal megegyezően.)

Ingó vagyon

(Megjegyzés: a társulási megállapodásban részletezetteknek megfelelően külön leltárjegyzék tartalmazza.)

9. A költségvetési szerv vállalkozási tevékenységet nem folytat.

Ezen Alapító Okiratot Önkormányzatának Képviselő-testülete adta ki a KH számú képviselő-testületi határozatával.

FÜGGELÉK

1. függelék – A települési önkormányzatok főbb adatai megyénként

2002. január 1.

Főváros, megye	Települési önkormányzatok száma						
	Összesen	Ebből					Körjegyzőséghez csatlakozott és a körjegyzőség székhelye más helységben van
		Önálló polgármesteri hivatalt működtet	Önálló polgármesteri hivatalt működtet és körjegyzőségi székhely	Önálló polgármesteri hivatalt működtet és körjegyzőségi hivatalt is biztosít	és a körjegyzőség székhelye, a körjegyzői hivatalt is helyet biztosít	és a körjegyzőség székhelye	
Budapest	24	24	-	-	-	-	-
ebből fővárosi	1	1	-	-	-	-	-
fővárosi kerületi	23	23	-	-	-	-	-
Baranya	301	33	2	8	71	187	10
Bács-Kiskun	119	99	-	3	7	10	-
Békés	75	75	-	-	-	-	-
Borsod-Abaúj-Zemplén	357	161	-	5	71	120	6
Csongrád	60	48	-	-	6	6	9
Fejér	107	89	-	1	8	8	46
Győr-Moson-Sopron	175	97	-	3	29	46	8
Hajdú-Bihar	82	69	-	3	2	20	11
Heves	118	84	-	3	11	20	11
Jász-Nagykun-Szolnok	75	54	-	1	9	32	12
Komárom-Esztergom	128	76	-	1	19	115	41
Nógrád	184	162	-	2	8	115	1
Pest	244	64	-	7	57	41	3
Somogy	228	158	-	7	22	41	3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	77	71	-	-	3	33	103
Tolna	108	49	-	5	21	95	152
Vas	216	55	-	7	51	95	2
Veszprém	223	64	1	4	59	152	1003
Zala	257	32	-	5	67	152	2
Összesen	3158	1564	3	65	521	1003	2

Forrás: KSH

2. függelék – A helyi közutak, kerékpárutak, gyalogutak és járdák hossza (km)
(A helyi önkormányzatok adatszolgáltatása alapján)

2000. december 31-i állapot

Megye	Belterületi utak	Külföldi utak	Összesen	Kerékpárutak	Gyalogutak és járdák
Baranya	2 499,4	6 054,4	8 553,8	35,6	1 737,8
Bács-Kiskun	3 000,2	8 093,9	11 094,1	130,6	3 740,9
Békés	2 702,1	3 685,0	6 387,1	155,2	3 936,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	4 236,3	5 993,9	10 230,2	75,4	2 903,0
Csongrád	1 906,2	3 929,6	5 835,8	82	2 766,2
Fejér	2 530,0	2 439,9	4 969,9	40,1	1 951,5
Győr-Moson-Sopron	2 250,2	3 394,0	5 644,2	83,6	2 193,5
Hajdú-Bihar	2 751,1	4 025,1	6 776,2	87,6	2 894,1
Heves	1 992,4	2 786,4	4 778,8	47,9	2 383,1
Jász-Nagykun-Szolnok	2 258,6	3 159,2	5 417,8	70,8	3 129,9
Komárom-Esztergom	1 497,8	1 496,4	2 994,2	31,3	1 155,9
Nógrád	1 347,3	1 901,2	3 248,5	2,1	2 727,1
Pest	6 701,1	6 615,7	13 316,8	77,2	5 306,9
Somogy	2 604,3	4 157,9	6 762,2	66,9	1 933,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2 923,0	4 814,7	7 737,7	76,9	2 536,5
Tolna	1 766,7	3 238,2	5 004,9	21,2	1 621,8
Vas	1 410,1	3 409,7	4 819,8	47,1	1 726,6
Veszprém	2 473,2	2 718,4	5 191,6	41,8	1 147,9
Zala	1 882,2	3 888,2	5 770,4	82,7	1 308,8
Megyek összesen	48 732,2	75 801,8	124 534,0	1 256,0	47 101,9
Budapest	4 833,1	133,6	4 966,7	26,4	9 606,5
Ország összesen	53 565,3	75 935,4	129 500,7	1 282,4	56 708,4

Forrás: ÁKMI Kht.

3. függelék – A helyi közutak kiépítettsége (km)
(A helyi önkormányzatok adatszolgáltatása alapján) 2000. december 31-i állapot

Megye	Kiépített utak				Kiépítetlen utak	
	Belterületi km	Külföldi km	Összesen km	Megosztás %	Összesen km	Megosztás %
Baranya	1 630,7	432,9	2 063,6	5,05	6 489,7	7,32
Bács-Kiskun	2 062,8	323,5	2 386,3	5,84	8 707,7	9,83
Békés	1 489,5	183,8	1 673,3	4,09	4 713,8	5,32
Borsod-Abaúj-Zemplén	3 141,0	297,5	3 438,5	8,41	6 791,6	7,66
Csongrád	1 400,6	217,8	1 618,4	3,96	4 217,4	4,76
Fejér	1 890,0	236,8	2 126,8	5,2	2 843,0	3,21
Győr-Moson-Sopron	1 545,1	264,9	1 810,0	4,43	3 834,2	4,33
Hajdú-Bihar	1 585,7	202,8	1 788,5	4,37	4 987,7	5,63
Heves	1 501,6	182,8	1 684,4	4,12	3 094,3	3,49
Jász-Nagykun-Szolnok	1 383,2	231,1	1 614,3	3,95	3 803,4	4,29
Komárom-Esztergom	1 173,5	187,1	1 360,6	3,33	1 633,6	1,84
Nógrád	951,7	52,2	1 003,9	2,46	2 244,6	2,53
Pest	3 145,8	395,4	3 541,2	8,66	9 775,6	11,03
Somogy	1 707,4	255,4	1 962,8	4,8	4 809,3	5,43
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2 096,9	518,8	2 615,7	6,4	5 121,9	5,78
Tolna	1 167,6	158,0	1 325,6	3,24	3 677,9	4,15
Vas	1 005,7	116,7	1 122,4	2,74	3 697,4	4,17
Veszprém	1 607,3	243,2	1 850,5	4,53	3 340,8	3,77
Zala	1 362,6	680,9	2 043,5	5,0	3 727,0	4,21
Megyék összesen	31 848,7	5 181,6	37 030,3	90,6	87 510,9	98,8
Budapest	3 858,4	3,0	3 861,4	9,4	1 105,3	1,2
Ország összesen	35 707,1	5 184,6	40 891,7	100,0	88 616,2	100,0

Forrás: ÁKMI Kht.

4. függelék – A helyi közutak részét képező hidak száma, hossza, területe
(A helyi önkormányzatok adatszolgáltatása alapján)

2000. december 31-i állapot

Helyi közút	30 méter és 30 méternél kisebb szabad nyílású hidak			30 méternél nagyobb szabad nyílású hidak		
	száma, db	szerkezeti hossza, m	kocspálya-felülete, m ²	száma, db	szerkezeti hossza, m	kocspálya-felülete, m ²
Belterületi közutak	3579	25 285,2	160 515,4	80	3391,1	26 291,6
Külterületi közutak	1249	10 047,7	56 858,9	28	1064,0	5 935,7
Bel- és külterületi közutak összesen	4828	35 332,9	217 374,3	108	4455,1	32 227,3
Kerékpárutak	100	975,2	2 485,9	1	100,0	500,0
Gyalogutak és járdák	1209	8 669,8	23 378,8	12	632,6	1 845,1

Forrás: ÁKMI Kht.

5. függelék – Ütügyi előírások 2003. május 1.

Jel	Cím
ÚT 1-1.104:1992	A közúti forgalomirányító berendezések követelményei
ÚT 1-1.123:2001	A közúti jelzőtáblák műszaki szabályzata (ÚBJT) [A 4/2001. (I. 31.) KöViM r. mell.]
ÚT 1-1.145:2001	A közutakon végzett munkák elkorlátozási és forgalombiztonsági szabályzata [A 3/2001. (I. 31.) KöViM r. mell.]
ÚT 1-1.149:2001	A közúti útburkolati jelek szabályzata (ÚBJSZ) [A 46/2001. (XII. 20.) KöViM r. melléklete a 11/2000. (III. 13.) KöViM r. módosításáról]
ÚT 1-1.156:2002	A közúti útbaigazítás rendszerének és jelzéseinek követelményei (ÚTIR) [A 40/2001. (XI. 23.) KöViM r. mell.]
ÚT 1-1.301:1981	A közlekedési zaj csökkentése úttervezési módszerekkel
ÚT 1-2.207:1999	Közúti hidak nyilvántartása és műszaki felügyelete [Az 1/1999. (I. 14.) KHVM r. mell.]
ÚT 2-0.002:2002	Az Országos Közúti Adatbank működési rendje
ÚT 2-0.004:2001	Útkísérletek lebonyolítása
ÚT 2-0.006:1999	Az Útinform számára történő számítógépes információszolgáltatás módja és rendje
ÚT 2-0.007:2003	Országos közutak nyilvántartása. Kettős helyazonosítás szabályozása
ÚT 2-0.008:2000	Országos közutak nyilvántartása. Közúti hidak helyazonosítása
ÚT 2-0.009:2002	Útépitési adatközlő táblák alkalmazása
ÚT 2-1.101:1982	Közúti vezetőkoriát. Elhelyezési előírások
ÚT 2-1.102:1982	Közúti vezetőkoriát. Acél vezetőkoriát
ÚT 2-1.102:1995	Közúti vezetőkoriát. Acél vezetőkoriát. (kiegészítés)
ÚT 2-1.106:1991	Útburkolati jelek festékei. Oldószeres hidegplasztikok. Oldószertartalmú, egykomponensű, hidegen keményedő festékek
ÚT 2-1.108:1992	Településen átvezető főutak forgalmának csillapítása
ÚT 2-1.109:2000	Országos közutak keresztmetszeti forgalmának meghatározása
ÚT 2-1.113:2001	Útburkolati jelek tervezése (ÚBJT)
ÚT 2-1.114:1993	Közúti jelzőtáblák megtervezése, alkalmazása és elhelyezése
ÚT 2-1.115:1994	Útcsatlakozások ideiglenes műszaki előírásai. Kapubeajtók, telekbejárók, üzemanyagtöltő állomások és egyéb, közutak melletti kiszolgáló létesítmények közúti kapcsolata
ÚT 2-1.118:2000	Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel
ÚT 2-1.119:1998	Közutakon folyó munkák elkorlátozásának és ideiglenes forgalomszabályozásának kézikönyve
ÚT 2-1.119:1998	Közutakon folyó munkák elkorlátozásának és ideiglenes forgalomszabályozásának zsebkönyve
ÚT 2-1.120:2003	Közúti forgalomirányító berendezések. Fényjelző készülékek
ÚT 2-1.124/1M:2002	Közúti jelzőtáblák. A feliratok betűi, számjegyei és írásjelei
ÚT 2-1.124:2001	Közúti jelzőtáblák. A feliratok betűi, számjegyei és írásjelei;
ÚT 2-1.125:2001	Közúti jelzőtáblák. Veszélyt jelző táblák és jelképek
ÚT 2-1.126:2001	Közúti jelzőtáblák. Áthaladási elsőbbséget szabályozó jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.127:2001	Közúti jelzőtáblák. Tilalmi jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.128:2001	Közúti jelzőtáblák. Utasítást adó jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.129:2001	Közúti jelzőtáblák. Különleges szabályokat jelző táblák és jelképek
ÚT 2-1.130:2001	Közúti jelzőtáblák. Tájékoztató jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.131:2002	Közúti jelzőtáblák. Útbaigazító és utaló jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.132/1M:2002	Közúti jelzőtáblák. Kiegészítő jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.132:2001	Közúti jelzőtáblák. Kiegészítő jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.133:1998	Közúti jelzőtáblák. Idegenforgalmi jelzőtáblák és alkalmazásuk
ÚT 2-1.134: 2001	Közúti jelzőtáblák. Belső átvilágítású jelzőtáblák és jelképek
ÚT 2-1.137:1998	Pihenőhelyek és szolgáltató létesítmények telepítése gyorsforgalmi közúthálózat mellé
ÚT 2-1.140:1998	Közterületi információs táblák megtervezése, alkalmazása és elhelyezése
ÚT 2-1.141:1998	Az útdíjas utak tájékoztató és útbaigazító jelzésrendszere
ÚT 2-1.150/1M:2002	Közúti útburkolati jelek alakja, mérete, színe és elrendezése

Jel	Cím
ÚT 2-1.150:2001	Közúti útburkolati jelek alakja, mérete, színe és elrendezése
ÚT 2-1.152:2001	A közúti útelzárás, elkorlátozás és forgalomterelés elemei
ÚT 2-1.153:2000	A változtatható jelzéstartalmú közúti jelzőtáblák követelményei
ÚT 2-1.157:2002	Közúti jelzőtáblák. Az útbaigazító jelzőtáblák megtervezése, alkalmazása és elhelyezése
ÚT 2-1.159:2002	Közúti jelzőtárcsa
ÚT 2-1.201:2001	Közutak tervezése
ÚT 2-1.202:2003	Aszfaltburkolatú útpályaszerkezetek méretezése és megerősítése
ÚT 2-1.206:2001	Körforgalmú csomópontok tervezése
ÚT 2-1.217:2002	Üzemi létesítmények tervezése. Autópálya-mérnökségek tervezése
ÚT 2-1.222:2002	Utak geotechnikai tervezésének általános szabályai
ÚT 2-1.302:2000	Közúti közlekedési zaj számítása
ÚT 2-1.303:2000	Közúti zajárnyékoló falak. Létesítés és fenntartás
ÚT 2-1.402:2003	Hídtartozékok I. Közúti hidak sarui és dilatációs szerkezetei
ÚT 2-1.403:2000	Hídkorlátok kialakítása. Acélkorlátok és biztonsági elemek
ÚT 2-1.404:2002	Közúti hidak tervezési előírásai VI. Beavatkozások tervezése meglévő hidakon
ÚT 2-1.406:2002	Hídvizsgálat I. Megépült közúti hidak teherbírás-vizsgálata
ÚT 2-1.502:2003	Kerékpárutak, gyalogutak és járdák pályaszerkezete
ÚT 2-1.503:2002	Kisforgalmú utak pályaszerkezetének méretezése
ÚT 2-2.103:1998	Aszfaltburkolatok fenntartása
ÚT 2-2.107:1998	Aszfaltburkolatok repedéseinek, hézagainak kitöltése
ÚT 2-2.111:1977	Útburkolatok érdességének mérése kézi eszközökkel
ÚT 2-2.112:1999	Hosszirányú útpálya-egyenetlenség mérése Bump-integrátorral
ÚT 2-2.113:2002	Hosszirányú pályaeegyenetlenség mérése mozgóbázisú mérőkészülékkel
ÚT 2-2.114:1999	Az útburkolat-felület csúszásellenállásának vizsgálata. Mérés Scrim-mérőkocsival
ÚT 2-2.116:1998	RST-mérés és -értékelés
ÚT 2-2.117:1998	Dinamikus teherbírásmérés
ÚT 2-2.118:1999	Burkolatfelület állapotának minősítése Roadmaster rendszerrel
ÚT 2-2.119:1998	Teherbírásmérés könnyű ejtősúlyos berendezéssel
ÚT 2-2.120:2000	RST-mérés eredményeinek feldolgozása
ÚT 2-2.121:2000	Dinamikus behajlásmérés méretezéshez (KUAB)
ÚT 2-2.122:2000	Dinamikus teherbírásmérés (KUAB). Mérési eredmények feldolgozása
ÚT 2-2.201:2003	Közúti hidak fenntartása
ÚT 2-2.202:1999	Acélszerkezetű hidak korrózióvédelmi fenntartási munkái
ÚT 2-2.203:2003	Közúti hidak korrózióvédelme I. Betonszerkezetek primer (technológiai) védelme
ÚT 2-2.204:1999	Közúti betonburkolatok és műtárgyak roncsolásmentes vizsgálata Schmidt-kalapáccsal és ultrahanggal
ÚT 2-2.205:2000	Közúti hidak védelme járművek okozta károk ellen
ÚT 2-2.206:2003	Közúti hidak korrózióvédelme II. Kész betonszerkezetek
ÚT 2-2.208:1999	Közúti hidak nyilvántartása és műszaki felügyelete. Kiegészítő adatok és vizsgálati szempontok
ÚT 2-2.209:1999	Országos közutak nyilvántartása. Közutak feletti akadályok
ÚT 2-2.401:1999	Szórósó. Technikai nátrium-klorid
ÚT 2-3.103:1998	Radiometriás tömörségmérés. Földművek, kötőanyag nélküli alaprétegek, hidraulikus kötőanyagú utalapok térfogatsűrűségének és víztartalmának meghatározása
ÚT 2-3.104:2000	Közúti töltéssüllyedések mérése
ÚT 2-3.201:2000	Beton pályaburkolatok építése. Építési előírások, követelmények
ÚT 2-3.204:1993	Útépítési beton burkolatalapok. Követelmények
ÚT 2-3.205:1981	Kő- és műkö burkolatok
ÚT 2-3.206:2003	Útpályaszerkezetek kötőanyag nélküli és hidraulikus kötőanyagú alaprétegei. Építési előírások

Jel	Cím
ÚT 2-3.207:2003	Útpályaszerkezetek kötőanyag nélküli és hidraulikus kötőanyagú alaprétegei. Tervezési előírások
ÚT 2-3.208:2000	Útépitési beton burkolatalapok tervezési előírásai
ÚT 2-3.210:2000	Pályalemezekből visszanyert beton újrafelhasználása („másodbeton”)
ÚT 2-3.211:2000	Betonburkolatú útpályaszerkezetek méretezése
ÚT 2-3.301:2002	Útépitési aszfaltkeverékek és út-pályaszerkezeti aszfaltrétegek
ÚT 2-3.304:1989	Hígított bitumenes aszfaltmakadám pályaszerkezeti rétegek
ÚT 2-3.305:1983	Aszfalt pályaszerkezeti rétegek építése
ÚT 2-3.306:2000	Útburkolatok felületi bevonata. Kötőanyag kipermetezésével és zúzalék kiszórásával készült felületi bevonatok
ÚT 2-3.307:1992	Kohósalakaszfalt útpályaalapok és -burkolatok
ÚT 2-3.308:1998	Aszfaltok hasítóvizsgálata
ÚT 2-3.309:1986	Kationaktív bitumenemulzió kötőanyagú alapok és burkolatok. Kationaktív bitumenemulziós aszfaltkeverékek kátyúzási célra
ÚT 2-3.310:1991	Kationaktív bitumenemulzió kötőanyagú alapok és burkolatok. A pályaszerkezeti rétegekhez készített keverékek megnevezése, tervezése és minőségi követelményei
ÚT 2-3.311:1991	Kationaktív bitumenemulzió kötőanyagú alapok és burkolatok. Pályaszerkezeti rétegek minőségi követelményei
ÚT 2-3.312:1986	Kationaktív bitumenemulzió kötőanyagú alapok és burkolatok. Keverékgyártás és beépítés
ÚT 2-3.313:1990	Aszfaltrétegek tapadásvizsgálata nyírással
ÚT 2-3.315:1999	Útburkolatok felületi bevonata. Hideg keveréses és terítéses technológiával készült felületi bevonatok
ÚT 2-3.316:2001	Burkolatkeménység mérése PTS-berendezéssel
ÚT 2-3.317:2002	Hézagmentes testsűrűség meghatározása fémpiknométeres módszerrel
ÚT 2-3.401:2002	Közúti hidak tervezése. Általános előírások
ÚT 2-3.402:2000	Közúti hidak építése I. Beton-, vasbeton és feszített vasbeton hídszerkezetek építése
ÚT 2-3.404:2002	Közúti hidak építése II. Acélhidak gyártása és szerelése
ÚT 2-3.405:2003	Közúti hidak építése III. Fahidak és hídállványok.
ÚT 2-3.406:2000	Közúti hidak szigetelése I. Vasbeton pályalemezű hidak felszerkezetének szigetelése és aszfaltburkolata
ÚT 2-3.407:2000	Közúti hidak szigetelése II. Vasbeton pályalemezű közúti hidak szigetelésének készítése bitumenes lemezekkel
ÚT 2-3.408:1999	Beton-, vasbeton és feszített vasbeton hidak betonkorróziós vizsgálata. Karbonátosodás, a kloridbehatolás mélységének és a kloridtartalom mennyiségének meghatározása
ÚT 2-3.409:1999	Közúti hidak acél pályalemezeinek szigetelése és aszfaltburkolata
ÚT 2-3.411:2002	Közúti hidak tervezési előírásai I. Közúti hidak létesítésének általános szabályai
ÚT 2-3.412:2002	Közúti hidak tervezési előírásai II. Közúti hidak erőtani számítása
ÚT 2-3.413:2002	Közúti hidak tervezési előírásai III. Közúti acélhidak tervezése
ÚT 2-3.414:2002	Közúti hidak tervezési előírásai IV. Beton, vasbeton és feszített vasbeton közúti hidak tervezése
ÚT 2-3.415:2002	Közúti hidak tervezési előírásai V. Közúti ösvérhidak részletes szerkesztési szabályai
ÚT 2-3.417:2001	Közúti hidak építése IV. Nyitott munkagödör kialakítása, víztelenítése
ÚT 2-3.418:2001	Közúti hidak építése V. Alapozások
ÚT 2-3.501:1984	Útépitési ásványolaj-bitumenek viszkozitásának meghatározása rotációs viszkoziméterrel
ÚT 2-3.502:2002	Modifikált útépitési bitumenek. Követelmények
ÚT 2-3.503:1998	Modifikált útépitési bitumenek rugalmas visszaalakulás-vizsgálata
ÚT 2-3.504:2002	Kationaktív bitumenemulziók. Követelmények
ÚT 2-3.505:2002	Kationaktív bitumenemulziók vizsgálata

Jel	Cím
ÚT 2-3.506:2002	Hidegen bedolgozható kátyúzó anyagok (hígított bitumen, bitumenemulzió és speciális kötőanyagú keverékek) összetétele, gyártása, bedolgozása, minősítése
ÚT 2-3.601:1998	Útépitési zúzott kőanyagok
ÚT 2-3.602:1989	Töltőanyagok aszfaltkeverékekhez
ÚT 2-3.603:2002	Pernye alkalmazása útépitési kötőanyagként
ÚT 2-3.701:1998	Útburkolatok hézagkitöltő anyagai
ÚT 2-3.702:1990	Út- és hídépítési betonok párazáró anyagainak minőségi követelményei és vizsgálati módszerei
ÚT 2-3.703:1999	Közúti hídszigetelések felülettel párhuzamos tapadószilárdságának laboratóriumi vizsgálata
ÚT 2-3.704:1999	Beton pályalemezű közúti hidakon alkalmazott szigetelési anyagok hőtűrő képességének laboratóriumi vizsgálata
ÚT 2-3.705:1999	Beton pályalemezű közúti hidakon alkalmazott szigetelési rendszer hőtűrő képességének laboratóriumi vizsgálata
ÚT 2-3.706:2003	Bontott útépitési anyagok újrahasználatára és hasznosítására. Általános feltételek
ÚT 3-0.001:1995	Az azonosítópont típusú helyazonosítási mód
ÚT 3-1.117:1995	A jármű- és gyalogosdetektorok alkalmazása
ÚT 3-2.104:1983	Az útfenntartás műszaki irányelvei. Beton-, kő- és műkö burkolatok
ÚT 3-2.402:1983	Hóvédművek. Műanyaghalós hóvédművek
ÚT 4-1.203:1995	Kerékpárforgalmi létesítmények tervezési útmutatója és útbaigazító jelzésrendszere

T E R V E Z É S I Ú T M U T A T Ó K

1. A közúti forgalom csillapítása
2. Mélygarázsok tervezése
3. Közutakon alkalmazható sebességcsökkentő eszközök
4. Közúti zajcsökkentési katalógus
5. Helyi közutak keresztmetszeti forgalomszámlálásának meghatározása
6. Közúthálózati elemek kapacitása
7. Utak üzemeltetése;
7.1. Padka- és árokrendezés; 7.2. Földutak és javított földutak;
7.3. Aszfaltburkolatok kátyúzása; 7.5. Út menti növényzet;
7.6. Úttartozékok;
8. Zajárnyékoló falak helyszíni vizsgálata
9. Aszfaltburkolatú útpályaszerkezetek méretezési segédlete
12. Mozgáskorlátozottak közlekedését segítő közúti létesítmények kialakítása

Az ügyi előírások és tervezési útmutatók megvásárolhatók a Magyar Útügyi Társaságnál:
 1024 Budapest, II. Lövőház u. 37. Tel.: (1) 336 0230, fax: (1) 316 1077.
 Honlap: www.maut.hu, e-mail: office@maut.hu

Irodalomjegyzék

- Az önkormányzati rendszer magyarázata. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1999.
- A helyi önkormányzatok és pénzügyeik. Consulting Önkormányzati Rt., 1998.
- Önkormányzati együttműködés és társulás. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1998.
- Társulási szerződések mintatára. Jegyzők dokumentuma, 1998.
- Önkormányzati Kézikönyv. 3. javított kiadás. hvgorac Lap- és Könyvkiadó, 2000.
- Közütak főbb adatai. KHVM, 2000.
- Önkormányzati ügyek. Városi vélemények kiértékelése. KHVM–ÁKMI, 1999.
- Helyi önkormányzatok kézikönyve. Unió Kiadó, 1997.
- Útellenőri Kézikönyv. Viva Média Management, 1992.
- Az önkormányzatok ügyi feladatainak ellátása. Szakmai útmutató. KHVM, 1991.
- EU-integráció – Önkormányzatok. Önkormányzati Szövetségek Tanácsa, 1998.
- Az önkormányzatok ügyi feladatainak szakmai irányítása és ellenőrzése, a jogi szabályozások felülvizsgálata, az új átfogó szabályozás kidolgozásának fő elemei (összefoglaló). Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Dunántúli Tudományos Intézet, 1996.
- Az önkormányzatok ügyi feladatai ellátásának lehetséges térbeli keretei. Hajdú Zoltán, 1998.
- Az ügyi szakfeladatok társulásos ellátásának támogatása. Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Dunántúli Tudományos Intézet, 1999.
- Ügyek szabályozása, önkormányzati ügyek '97. Magyar Ügyi Társaság, 1997.
- Ügyi előírások 2003. GKM–ÁKMI